

ΤΕΥΧΟΣ 2-3

ΣΩΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΛΕΩΝ ΛΙΕΡΕ—ΓΟΥΟΛΤ ΧΟΥΓΜΑΝ
ΚΛΗΜΗΣ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ
ΠΩΛ ΚΛΩΝΤΕΛ—ΜΠΩΝΤΕΛΛΙΡ
ΕΦΡΑΙΜ ΜΙΚΑΕΛ—Α. ΣΟΥΜΠΟΡΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ*****
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΓΑΛΑΤΑΣ * ΙΒΡΑΧΙΜ ΡΙΦΑΤ ΧΑΝ
ΧΡΟΝΟΣ Α. ΜΑΡΤΗΣ—ΑΠΡΙΛΗΣ***1909***

Στὸ ἐρχόμενο τεῦχος τῆς «Ζωῆς» ποῦ θὰ βγεῖ στὰ τέλη τοῦ Μάη θὰ δημοσιευτοῦν ἐξὸν ἀπὸ τὲς μεταφράσεις, τὸ τέλος τῶν «ἀγγελόκρουστων» κι' ὁ «Πέτρακας» τοῦ Σπήλιου Πασαγιάννη, ἓνα μέρος ἀπὸ τὸν «Ἀπολλώνιο» τοῦ Κλήμη Πορφυρογεννήτου κι' ἄλλα.

Ἡ «Ζωή» ἐπειδὴ εἶναι περιοδικὸ ἀποκλειστικὰ φιλολογικὸ κι' ἐκλεκτικὸ θὰ ἐκδίδεται πότε μὲ περισσότερα τυπογραφικὰ φύλλα καὶ πότε μὲ ὀλιγότερα ἀνάλογα μὲ τὴν ὕλη τῆς.

Τὸ 4ο τεῦχος θάχει 4 τυπογραφικὰ φύλλα ὕψους καὶ τὸ 2—3.

ΣΥΝΑΡΟΜΗ ΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΥ

Σὲ χαρτὶ ἀπλὸ	Φρ. 10
Γιὰ τὶς ἐπαρχίες	» 11.5
Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ	» 13
Σὲ χαρτὶ ὀλλανδικὸ	» 25

ΑΓΓΕΛΟΚΡΟΥΣΤΟΙ * ΥΠΟ
ΣΠΗΛΙΟΥ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ.

Τὸν κίτταξε βαθιὰ στὰ μάτια, κρατώντας τον ἀπὸ τὸ χέρι, σφίγγοντας τον τὸ χέρι, καὶ τρομασμένη ἀπὸ ἄγνοια φοβέρα, μὲ τὸ πρόσσιτο ὄλο τρομάμενο. Τὰ μάτια ἐβουβοῦσαν, τὰ κίβλωσε τὸ δάκρυ, καὶ τρεμε μέσα ἢ κόρη ἀπὸ φωτεινὸ σπασμὸ. Φάνοταν πὼς ἐπασχε γὰ τοῦ μιλῆσει. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔσταξε τὸ δάκρυ, τὰ μάτια προσοχὴ ταραγμένη ἐπήρανε καὶ φάνηκε ὅτι ἀκοοῦζεται, κατὰ τὴν κάμαρα τοῦ ἄρρωστοῦ στηλιώνοντας τοῦ κορμοῦ τὸ κίνημα.

— «Μίλησε;»

Ψιθύρισε κρατώντας. Καὶ βάνοντας τὸ χέρι στὴν καρδιά, ἀνάγκασε στὸ διβάνι ἀδυνατισμένη ἀκούμπισε πίσω τὸ κεφάλι, κι' ἀνάσαινε γλήγορα. Τῆς ἐπασχε τότε καὶ τὰ δυὸ χέρια, ποῦ ἦτανε παρωμένα. Ἡ ἀγρία τοῦ προσώπου τῆς ἔσβυνε σιγά-σιγά, καὶ μιὰν ἀντιφεγγιὰ ροδοζέουνη διάβηκε, περὶδύβηκε τὸ δέσμα, σὰν τὸ φῶς μέσα σὲ κροσσμένο ἀπὸ τὴ δόση καθρέφτη. Τὰ βλέφαρά τῆς ἐπέφτανε ἀπάνω στὰ μάτια μὲ κίνηση παρὰξενή, σκοτωμένα ἀπὸ ὑπερὸ τρόμο, σὰν τῆς πεταλούδας τὰ φτερά στὸ θάνατο τοῦ πάθους τῆς.

«— Ὅχι πατέρα . . . μὴ στανροκοπιέσαι πατέρα μου . . . ποιεῖς πολὺ . . . μὴ δέρονε τὰ χέρια σου πατέρα μου, τὰ χέρια σου ποῦ τὰ φιλῶ . . . Εἶσαι τόσο ἀχαμνισμένος, εἶσαι τόσο βασανισμένος . . . Θὰ μάνεις πατέρα, θὰ γνεις καλά . . . μὰ ἰδὲς πατέρα τὴ μανοῦλα πὼς κλαίει . . . μὴ δέρονε εἰσὶ πατέρα . . . Καὶ ἦτανε ἀχαμνισμένος, σβυμένος στὸ κρεβάτι ἦτανε . . . καὶ τὰ μάτια του δὲ φάνοταν γὰ βλέπεινε . . . ἄλλα-να ἦτανε, πονεμένα . . . τὰ μαλλιά του ἄσπρισαν τόσο καὶ μακρύνανε τόσο ποῦ σκεπάζανε τὸ προσκεφάλι . . . καὶ τὸ στόμα του σὰν γάθελε πάντα γὰ γελάσει, γὰ γελάσει δυνατὰ, γὰ εἰπεῖ τὸν πόνο του, μὰ δὲ δύνοταν . . .

καὶ τὰ χέρια του δέρονταν, δέρονταν, κ' ὕστερα πέ-
φτανε στὰ σκεπάσματα ἡσυχᾶ, σιγαλά, σὰν νὰ ζητού-
σανε κάτω νὰ χαϊδέφουνε . . . καὶ τὰπερνα τότε, τὰ
φιλοῦσα, καὶ ἔκλεγα . . . Κ' ἄλλοτε σηκωνότανε στὸ
κρεβάτι σιγά, καὶ πᾶσχίζε νὰ πάρει δύναμη νὰ μᾶς μι-
λήσει, καὶ κνίτιαζεν ὀλόγυρά του, καὶ σὰν νὰ μὴν ἤξερε
τί ἤθελε, σὰν νὰ ξεχνόυσε τί ἤθελε, ξανάπερτε πάλι
στὸ κρεβάτι . . . Κνίτιαζε πρόσωπο ποῦ ἀγάμνινε, ποῦ
ξεράθηκε, κορμὶ ποῦ ἔλυωσε . . . Πατέρα φιλῶ τὰ χέ-
ρια σου ποῦ τρέμοννε. καὶ μαρούλα μὴ κλαῖς . . . Τὴν
ξέρω τὴν ἱστορία . . . μὴ λέτε πῶς δὲν τὴν ξέρω . . .
γιὰ τὸ Σπύρο μητέρα τί φταῖτε σεῖς . . . γιὰ τὸν ἀδερ-
φό μου πατέρα τί φταῖτε σεῖς . . . Δὲν πρέπει μητέρα
νᾶρχετε ἐδῶ στὸ κρεβάτι τοῦ πατέρα ὁ Σπύρος . . . γιατί
ὁ πατέρας βασανίζεται . . . τὸ νοιώθει ὁ Σπύρος πῶς
βασανίζεται μητέρα . . . Ὁ πατέρας κάτω θέλει νὰ εἰπεῖ
μητέρα . . . Τί θέλεις πατέρα μου; . . . ἐδῶ εἴμαστε . . .

« Λίγο . . . ἀκόμη νὰ ζήσω . . . θέλω νὰ ζήσω γιὰ κεί-
νο . . . νὰ τὸ ἰδῶ καλά . . . Θέ μου, δόσε μου δύναμη νὰ
ζήσω . . . νὰ τὸ βλέπω καλά καὶ νὰ σβυνα. Τὴν ἴδια σιγ-
μὴ . . . Ἀκοῦτε μάνα καὶ ἀδερφή . . . σὰν πεθάνῳ ζῆστε
σεῖς γιὰ κείνο . . . »

— « Μὴ μιλεῖς ἔτσι, καλέ μου . . . μὴ μᾶς πικραίνεις
ἔτσι . . . θὰ ζήσεις . . . μὴ μᾶς μιλεῖς ἔτσι γιὰ κείνο τὸ
ἄμμορο . . . »

Καὶ βούρκωσαν τὰ μάτια τῆς μητέρας. Τὸ πρόσωπό
της γύρισε καταμένα, σὰν νὰ ζήτησε βοήθεια καὶ γὼ
ἐκατάπνω τὸ φαρμάκι ὁ πόνος μ' ἔκαιγε στὰ σπλάγχνα,
πῶς νὰ μιλήσω, τί νὰ εἰπῶ καὶ νύχτες, νύχτες ἀγρύ-
πνιας θανατοῦς στὸ προσκεφάλι του, καὶ ἡ μαρούλα
μας νὰ λυώνει στὸν ἀπάνω κόσμο . . . Ὁ Σπύρος νὰ
μπάνει στὴν κάμαρα ἀμίλητος, νὰ κνιτάζει τὸν πατέρα,
νὰ κνιτάζει ἀμίλητος, καὶ τὸ μακρὸ του πρόσωπο νὰ
μὴ δείχνει τί-ποτα παρὰ μιὰ καταφρόνια . . . κ' ὕστερα
νὰ βλέπει καταμᾶς, χαμογελῶντας μύλις, μὲ μιὰ πί-
κρα . . . Κι' ἔνα βράδυ, ποῦ ὁ πατέρας ἦτανε κάπως ἡσυ-
χασμένος, γύρισε καὶ μὲ εἶδε πλάι, στὸ κρεβάτι του,
καὶ μ' ἐρώτησε: « Ποῦ εἶναι ὁ Σπύρος, Μάρθα μου; »
— « Εἶναι στὴν κάμαρά του, πατέρα μου, κι' ὄλο δια-

βάζει . . . » Καὶ ὁ Σπύρος ἄνοιξε τὴν πόρτα γρήγορα,
καὶ τρέχοντας ἔπεσε πλάι στὸ κρεβάτι γονατιστός, ἐπῆ-
ρε τὰ χέρι τοῦ πατέρα καὶ τόφερε στὰ χεῖλια του, ξε-
σπῶντας, σὲ λυγμοῦς . . . Ὁ πατέρας ἔκαμε ν' ἀνασηκω-
θεῖ, τὸν βοήθησε ἔπιασε τὸ κεφάλι τοῦ Σπύρου, τὸ
χαϊδεύε πικροχαμογελῶντας, κ' ὕστερα μὲ ταραχὴ, φί-
λησε τὸ Σπύρο στὰ μαλλιά, στὰ μάτια.

« — Μὴ μὲ πεθαίνεις, πατέρα μου, μὲ τὸ παραπόνό
σου, μὴ μὲ πονεῖς, μὲ τὸν πόνο σου γιὰ μένα . . . δὲν
ἔχω κανένα πόνο γιὰ τὸν ἑαυτό μου . . . εἶμαι καλά . . .
Εἶμαι γερός . . . ἡ ψυχὴ μου, πατέρα . . . »

« — Δὲν ἔχω τίποτα, παιδί μου, γιὰ σένα, τίποτα δὲν
ἔχω, Σπύρο μου, θὰ γίνω καὶ γὼ καλά, καὶ μὴν κά-
νεις ἔτσι ἐσὺ γιατί τότε μὲ βασανίζεις χειρότερα . . . Ἐλα,
παιδιά μου, πηγαίνετε τώρα νὰ πλαγιάστε . . . εἶμαι καλά . . . »

Καὶ μοῦ ἔγνεψεν ὁ πατέρας. Πῶς νὰ τὸν ἀφίσω καὶ
νὰ πάω μὲ τὸ Σπύρο; Δὲ λυπόμουν γιὰ τὸν ἀδερφό
μου ὅσο γιὰ τὸν πατέρα μου ἴσως γιατί τότε συνήθισα
κι' ἀπὸ μικρὸ παιδάκι νὰ εἶναι ἔτσι καὶ κείνο τὸν
καιρὸ σὰν πηγαίναμε νὰ κοιμηθοῦμε μὲ ρωτοῦσε γιὰ
τόσα πράματα, μὲ τρόπο παράξενο, ποῦ ἐγὼ δὲν ἤξε-
ρα νὰ τοῦ ἀποκρίνομαι. Καὶ κείνη τὴ νύχτα μοῦ ἔλεγε:

« — Μάρθα, στοχάσου νὰ θέλω νὰ ζήσω ἐγὼ δὲ
θέλω νὰ ζήσω ἀληθινά· σεῖς τὸ θέλετε νὰ ζήσω. Κά-
θομαι καὶ συλλογιέμαι πολλές φορές, γιατί τάχα εἶναι
ἄμμορο νὰ ζῆ ἕνας ἄνθρωπος σὰν ἐμένα; Πῶς νὰ
νοιώθῃς ἐσὺ τὴ ζωὴ, Μάρθα; Τὸ ξέρω πῶς εἶσαι ἄλλη
ἀπὸ μένα ἐσὺ, γιατί ἐσὺ παίζεις ὅτι σοῦ ταιριάζει, ἐσὺ
γελᾷς τὰ γέλοια ἀλλοιώτικα, καὶ σὰν τραγουδᾷς ἐγὼ
ἔχω κάτω σὰν λύπη στὴν ψυχὴ μου, γιατί πῶς νὰ τρα-
γουδήσω ἐγὼ; Οὔτε ποῦ χάριμα ποτὲ, οὔτε ποῦ λα-
χτάριμα γιὰ τὴ χαρὰ μου ποτὲ, γιατί ποῦ νὰ εἶναι
κείνο ποῦ λὲς ἐσὺ «χαρὰ μου». Πῶς νὰ νοιώθεις ἐμένα
ἐσὺ, Μάρθα, πῶς νὰ μὲ νοιώθεις; Θλίψη εἶναι γιὰ
μένα σὲ κάθε πρᾶμα, κι' ὅλα τὰ βλέπω ἀλλοιώτικα,
κι' ὅτι σὺ λὲς ἄμμορο ἐγὼ διαφορετικὰ θὰ τὸ αἰσθά-
νομαι, γιατί δὲ θὰ τὸ βλέπω τέτοιο, δὲ θὰ τὸ κατέχω
τέτοιο . . . Μόνο ξανοίγεται ἡ ψυχὴ μου νὰ νοιώσει κάποια
τέτοια, μόνο πᾶσχω νὰ ζήσω στὴν ψυχῆμουτῆν ἄμμο-

φιά της ζωής, Μάρθα και σάν στέκης έδω πλάι μου, και κνιτάζω τὸ εἶναι σου, κάπως ἀναγαλλιᾶζω ποῦ συλλογίζομαι πῶς ἐσὺ ζεῖς μιὰ χαρὰ και σὲ βλέπω φωτεινὴ στήν ψυχὴ μου, σάν ἀπὸ ἄλλο κόσμο σὲ βλέπω, και χαίρομαι τὸ εἶναι μου ἴσως τότε ἀπὸ τὴν ἀναγάλλιαση τῆς δικῆς σου ζωῆς. "Ἄχ, νὰ αἰσθανόμουν τὴ ζωὴ ὅπως ἐσὺ, λέω τότε μὲ τὸν ἑαυτὸ μου, νὰ μὲ λαχταρίζε δι και σένα λαχταρίζει, νὰ ζοῦσα μὲ τὸ αἷμα σου, μὲ τὸ στοχασμὸ σου, μὲ τὸ τραγοῦδι σου... Μὲ καταλαβαίνεις, Μάρθα; ... Ἄδερφή μου, νὰ ἤμουν και γὼ καλὸς, δυνατὸς, ὁμορφος, θάκουγα τὴ φωνὴ σου νὰ μοῦ μιλεῖ βαδύτερα τότε, ἢ τώρα ποῦ τὴν ἀκούω θλιμμένη μέσα στὸ εἶναι μου; Πῶς ἔζησα ὡς τώρα, Μάρθα, ποῦ νεῖατα ἔχω, και νὰ μὴν εἶχα τὸ ἴδιο θὰ ἦτανε, πῶς ἔζησα ἔτσι χωρὶς ζωὴ, πεσμένος σὲ βασανιστικὸ, σὲ ἀσάλευτο κόσμο, ἀπὸ μικρὸς ἐπαλωμένος στὸ κρεβάτι μου, και μόλις λίγο μὲ βγάνανε στὸ περιβόλι, μὲ τὸ ξυλοκρέβατό μου, και κείτομον ἐκεῖ ἀνάσκελα, κι' ἀνάστανε ἀπὸ τὰ φύλλα μιὰν εὐωδιά, κι' ἔνοιωθα στὸ πρόσωπό μου τὸ μονηλιασμένο, φῶς ξάστερο νὰ μὲ ἀγγίζει, ἔβλεπα τὸν οὐρανὸ νὰ μοῦ ἀνοίγεται στὰ μάτια, ἄφιαστός, ὡς ποῦ χάνονταν τὰ μάτια μου μέσα, και πλημύριζε ἡ ψυχὴ μου πρώτη φορὰ ἀπὸ κατὶ ἄγνωρο... Καὶ ὡς ἔβλεπα ποῦ ἐπαίξατε και εἶχα χαμογέλοια στὸ πρόσωπο, και σάν τρέχατε ἔτρεχε μαζὴ σας ἡ ψυχὴ μου, και ποτὲ δὲν ἐξήλεσα και λέω, πῶς νὰ ζῶ ἔτσι πάντα, πῶς νὰ ὑποφέρω ἔτσι τὴ ζωὴ θλιμμένη, ποῦ δὲν εἶναι λόγια νὰ σοῦ εἰπῶ τί νοιῶθω. Καὶ σάν συλλογίζομαι τόσα ποῦ δὲ θάνοιωσα και δὲ θὰ αἰσθανθῶ στὴ ζωὴ, και ποῦ τὰ μαντεύω νὰ μοῦ ἐγγίζονε μόλις τὴν ψυχὴ, νὰ μοῦ τὴ λαχταροῦν και νὰ φεῦγον ὕστερα περιπαιχτικά, και πάλι νὰ ξαναγγρίζονε, και μάλιστα στὰ ὄνειρά μου, σὲ συλλογιστικὴς μου στιγμὲς, στὰ ξεχάσματά μου και στὴ βαθιὰ μου ὄλιψη... "Ἔτσι σάν βλέπω τὰ δέντρα στὸ περιβόλι τὴν ἀγνή, νὰ παίζονε στὸ φῶς, στὸν ἀέρα, στὴ δροσιά. Τί μοῦ κεντάει μέσα τὸ σπλάγγο νὰ σοῦ φωνάξω, νὰ τρέξουμε μαζὴ μέσα στὸ χοιτάρι, νὰ μὴ σὲ φτιάνω στὸ κνηγητό, νὰ λαχταρίζω ἀπὸ μανία, γιατί δὲ θὰ μπο-

οῦ νὰ σβύσω τὴ δίψα ποῦ μοῦ ἐβουκάλιζε τὴν ψυχὴ, τὴ λαχτάρα ποῦ δὲν ἀπόλαφα, δὲ χάριμα... Καὶ πάλι σάν βλέπω τὸ δεῖλι νὰ χαράζονται ὡσάν πολὺχρωμα λουλουδιστὰ ποτάμια κάτω στὸ δῦσμα τὰ σύγγερα, τότε κύματα, κύματα σιγαλὰ, ἀπὸ εὐωδισμένα περιβόλια διαβαίνονε στήν ψυχὴ μου, και βλέπω τὸν κόσμον νὰ σχηματίζεται νέος, ἀναγαλλιαστός, πλασμένος ἀπὸ ὁμορφιά, ποῦ μοῦ ἀναδίνει στὸ κορμί ἕναν καημὸ νὰ φτερωθῶ, νὰ ἀνοίξω τὴν ἀγκαλιά μου γιὰ νὰ δεχθεῖ μύρια πλάσματα, και ἀνοίγω τὰ χεῖλια μου γιὰ νὰ φιλήσω μιὰν ἀγάπη σὲ ὅλα... Καὶ τότε, ἄχ, πῶς βλέπω νὰ μηδενίζεται στὴ θάλασσα ὁ καημὸς μου, σὲς ἀλλαγὲς και σὲς φαναχτερὲς γαλήνες, σὲς ἡσκιους ποῦ πραγματικὰ πιστεῖρα πλάσματα, και ξάφνου σβύνονε οἱ λαχτάρες ποῦ ἔνοιωσα νὰ μ' ἀγγίζονε οἱ ἄγνωρες γιὰ τὴν ψυχὴ μου πρὶν, και νὰ μοῦ ἀπομένει μόνο μιὰ γλυκεῖα θύμηση, ὡσάν λαλιὲς γνώριμες στὸν ὕπνον μου, σάν ὁμορφιὲς ποῦ ὄνειρεῦνθηκα, και στολίσματα ποῦ φαντάστηκα τῆς ζωῆς μου, και ποῦ ποτὲ δὲν ἐχάρηκα... Καὶ νᾶξερὲς πόσο μ' ἐφραίνει, τί νοιῶθω σὲ μιὰν ἀνθρώπινη φωνὴ, ὅταν τὴν ἀκούω κείνες τίς στιγμὲς, και νᾶξερὲς στὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου τί βλέπω, και πόσες ὄψεις ἀπολαβαίνω στὸν αἰθέρα και τίς χαίρομαι, ἔτσι ποῦ ἡ ψυχὴ μου λάμπει ἀπὸ τόσες φωτεινὲς ὕπαρξεις, και ὁμορφαίνω μοῦ φαντάζεται, γίνομαι τότε γερός, φτιάνω κορμί, τὸ πρόσωπό μου τὸ νοιῶθω ἄλλο, ἄλλο τὸ χέρι μου ὅπως τὸ κινῶ, κι' ἄλλο τὸ πόδι μου ὅταν τὸ πατῶ στὸ περιβόλι... »

— Καὶ κείνη τὴν νύχτα ποῖα σφοδρὰ ἔπερτε σὲς ψυχὲς μας, και πῶς ἐτρέμαμε σωμαίνοντας ὀλόγυρα στὸ κρεβάτι σου, ἄμοιρε πατεράκη, τὸ κρεβάτι σου ποῦ μονάχα τὰ μαζονὰ μαλλιὰ σου φαίνονταν ποῦ σκέπαζαν τὸ προσκεφάλι, κι' ἐκρυβαν τὸ πρόσωπό σου, ποῦ μικρὸνε, ἔλνωσε, και μέσα ἐκεῖ φωτίζανε στὸ βασίλειμά τους τὰ μάτια σου... Κι' ἄλλα δὲν ἔβγαυε ἀπὸ μᾶς, και σὲ κνιτάζαμε χωρὶς νὰ βλεφαρίζονε τὰ μάτια σου ποῦ μᾶς ἔβλεπε, μᾶς ἔβλεπε βαθιὰ, πότε τὸν ἕνα και πότε τὸν ἄλλο, και δείχνοταν στὰ μάτια σου ἡ θλίψη, φαινότανε ζορευτὸ νῆμα, ποῦ μᾶς ἀναφοικιαζε, και δὲν

είχαμε πνοή να σου δώσουμε, δὲν κατέχαμε νόηση να σου μιλήσουμε, σὰν να τρέμαμε να κόψουμε τὸ συλλόγισμα σου, τὴ βαθιά σου σιγαλιά, καὶ να μὴ θέλαμε να ταράξουμε τὸν πόνο σου οὔτε μ' ἓνα δάκρυ, γιατί θέλαμε να κλάψουμε καὶ κόμποσε στήν ψυχὴ τὸ κλάμα, πάγωνε στὸν ἐρχομὸ τῆς συφορᾶς ποῦ ἀγέριζε στίς ψυχὲς τὸ ριγὸ τοῦ χαμοῦ . . . Τὰ μάτια του κατὰ τὸ Σπύρο μας, τὰ μάτια του γύριζε περισσότερο κατὰ τὸν ἀδερφό μου, κι' ἀνοίγανε τότε σὰν να γιομίζανε ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ δάκρου ποῦ ἀνέβαινε ὡς ἐκεῖ καὶ δὲν ἔπερτε, καὶ σὰν ν' ἀγωνίζοταν τότε να χαμογελάσει, καὶ στὸ πρόσωπο του φαίνοταν ἓνα τρεμουλιασμα, ἓνα ἀντάμωμα τῆς θλίψης καὶ τοῦ πικροῦ χαμογέλιου, καὶ λὲς πῶς ἐστέκοταν γιὰ μιὰ στιγμὴ ὅλος του ὁ νοῦς στὴ ματιὰ του, ὡσὰν να ζοῦσε ὀλάκερη τὴ ζωὴ του σὲ κείνη τὴ στιγμὴ, φωτίσθηκε ἐλπιδερά ἢ ὄψη του, γαλήνεψε τότε βαθιά, καὶ δυναμόνοντας ἀπὸ ἄγνωρη γιὰ μᾶς ἀφορμὴ φανήκανε πῶς μπόρεσαν τὰ χεῖλια να σαλέψουνε, πῶς ἢ γλωσσο ἐκινήθη στὸ στόμα του τὸ σπασμένο, πῶς συγκέντρωνε τὸν ἑαυτὸ του σὲ κάποιο νόημα καὶ πῶς ἤθελε μιλήσει . . . καὶ σκύψαμε σιμὰ στὸ προσκεφάλι του, καὶ ἡ Μαρνούλα τοῦ μίλησε σιγά, πολὺ σιγά, σὰν να μὴν ἤθελε να ταράξει τὴν γαλήνη του . . .

« — Μίλα μας, καλέ μου, τί θέλεις ; . . . »

Καὶ κείνος σηκάνοντας μόλις τὰ χέρια, τ' ἀπὶθωσε στὸ κεφάλι τοῦ Σπύρου καὶ τῆς Μαρνούλας πρῶτα, ὕστερα καὶ στὸ δικό μου, Θέ μου, καὶ σωμαίναυε κνιτάζοντας τὸν στὰ μάτια, κνιτάζοντας στὰ χεῖλια, περιμένοντας τὸ λόγο ποῦ θὰ μᾶς ἔλεγε, καὶ τὸν ἀκούσαμε σὰν μέσα στὰ στήθια του να μιλοῦσε ἢ ψυχὴ του, σὰν να ἀκούσαμε τὴν καρδιά του να ἠχῆσει τὰ στερονά του λόγια :

« — Ἐχετε τὴν εὐχή μου . . . Τὸ Σπύρο μας . . . »

Ἡ μητέρα τὸν ἔσφιγγε στήν ἀγγαλιά της, τοῦ φιλοῦσε τὸ πρόσωπο, καὶ ξεχύθηκε σὲ τέτοιο κλάμα, ποῦ με φόβιζε πῶς θὰ κοπεῖ ἢ καρδιά της ἀπάνω στὰ στήθια του . . . καὶ γὰρ ἔτρεμα, ἐλειποφύγαγα, δὲν εἶχα νόηση κείνη τὴ στιγμὴ γιὰ τὸ χαμό, σὰν να μὴ τὸ πιστενε πῶς ἔφυγε ἢ ψυχὴ του ἔτσι σὰν τοῦ πουλιοῦ, καὶ δάκρυα

δὲν εἶχα, καὶ σὰν να πάσχιζα να κλάψω, γιατί μέσα μου ἐνοιωσα πῶς σταμάτησε ἢ ζωὴ μου, πῶς δὲν ἔχω πόνο, πῶς δὲν ἔφτασε στήν καρδιά μου ὁ πόνος . . . κι' ἔβλεπα τὸν ἀδερφό μου τοῦ βουβὸς βατοῦσε τὸ κεφάλι του, δὲν ἔβλεπε κανένα, ἓνα κορμὶ φαίνοταν καὶ κείνος ἄψυχο, σὰν να περιμένε να συνεφερθεῖ ὁ νοῦς ἀπὸ τὸ ξάφνισμα του, γιὰ ν' ἀναδοθεῖ ἢ ψυχὴ στὸ κλάμα . . . καὶ ξαφνικὰ σηκώθηκε, με καταφρόνια στήν ὄψη του, καὶ πλησιάζοντας τὴν μητέρα, μὴ κνιτάζοντας καθόλου τὸν ξέψυχο πατέρα, τὴν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι κείνη τὸν κνιτάζε, καὶ σὰν να τῆς πέρασε στήν ψυχὴ ἢ ματιὰ τοῦ Σπύρου, σὰν να αἰσθάνθηκε με κείνη τὴ ματιὰ, τοῦ εἶπε : — « Ὁχι παιδί μου, τίποτε παιδί μου . . . ἐσὺ να εἶσαι καλά, παιδί μου . . . ὁ θεὸς ἤθελε καὶ τὸν πῆρε . . . »

Κείνος τὴν τράβηξε, πήγαρε στήν κάμαρα του. Καὶ γὰρ ἀπόμυνα ἐκεῖ παγωμένη, ἀσάλευτη, μὴ ξέροντας πῶς θὰ συνεφερθεῖ ἀπὸ τὸν τρικυμὸ ποῦ μέσα του σάστισε ὁ νοῦς του.

« — Θὰ πεθάνω, μητέρα, θὰ πεθάνω σὰν κλαῖς . . . δὲ θέλω να κλάψεις, δὲ θέλω να φωνάζεις μητέρα . . . φτάνει γιὰ τὸν πόνο μας ἢ ζωὴ μας . . . μητέρα μου δὲ θέλω να πονέσεις περισσότερο . . . σοῦ φτάνει ὁ δικός μου πόνος, μητέρα . . . Ἐγὼ μητέρα τί εἶμαι ; . . . ζωντανὸς ἢ πεθαμένος . . . σοῦ φθάνω ἐγὼ ποῦ θὰ ζῶ σιμὰ σου . . . » Καὶ ὁ Σπύρος ξέσπασε τώρα σὲ λυγμούς, καὶ σηκώθηκε σὰν παραλυμένη, καὶ πῆγα μέσα στήν κάμαρα, ἔτσι σὰν να λησμονήσα τὸ μεγάλο χαμό, σὰν να με λαχτάρησε ἢ φωνὴ τοῦ Σπύρου, ὁ πόνος του περισσότερο, καὶ πέφτοντας στήν ἀγγαλιά του, τὸν ἔσφιξα πορευτικὰ κείνος σώπασε τότε καὶ μοῦ εἶπε — « Καὶ σὺ λιγοψυχᾶς Μάρθα ; σὺ ποῦ με ξέρεις ; » Καὶ ἡ μητέρα ἀγγαλιάζοντας μας, ἔκαμε να χαμογελάσει, καὶ θέ μου, τί λαχτάρα φανερώθη στὸ πρόσωπό της τότε πῶς πόνος ἐδείχτοταν στὰ μάτια της. « Σέις νᾶσαστε καλά παιδιά μου . . . παιδάκια μου . . . » καὶ δὲν εἶχε ἄλλα λόγια να εἰπῆ, ὡς ποῦ ἐσώπασε, γελώντας ξαφνικὰ, με στοιγγλικά γέλοια.

« — Μάρθα ! Μάρθα ! » φώναξε ἀπὸ τὴν κάμαράτου

ὁ ἄρρωστος ἀδελφός της. Κεῖνη ἀνασεύστηκε, ἀναπή-
δησε στὸν τόπο της, ἀκρουμάστηκε χωρὶς ν' ἀποκριθεῖ
καὶ φοβισμένη φάνηκεν ἡ ὄψη της· τὸ κορμί της μα-
ζεύτηκε σιμὰ στὸν Πέτρο καὶ τοῦ πιασε τὸ χέρι, τοῦ
τό σφιξε παρὰ ξένα, ὡσὰν νὰ ζητοῦσε κάποια βοήθεια.
"Υστερα εἶπε σὰν βυθισμένη σὲ συλλογὴ βαθειά, καὶ
σὰν νὰ ρωτοῦσε κάποιο πνεῦμα νὰ τῆς ἀποκριθῆ: «Θὰ
πεθάνω ;»

«Μάρθα! . . .»

Βάδισε κατὰ τὴν πόρτα τῆς κάμαρας τοῦ ἄρρωστον,
σὰν ἀθέλητα, ἔτσι ὡσὰν κρατημένη ἀπὸ τὴ φωνή του,
κρυμμένη ἀπὸ τὴ φρίκη μιᾶς ἄγνωρης σφοδρᾶς ποῦ
θᾶμελλε νὰ γίνῃ.

«— Φέρε μου ἓνα φῶς, Μάρθα» εἶπε μ' ἀδυνατι-
σμένη φωνὴ πάλι ὁ ἀδελφός της. «— Τί μ' ἀφίνεις
ἔτσι στὰ σκοτιάδια . . . φέρε μου φῶς . . .»

Κεῖνη πῆρε μὲ ἀβέβαιο χέρι τὸ καντηλιέρι. Ἐγύρισε
καὶ κύταξε τὸν Πέτρο, καὶ τὸ πρόσωπό της ἔδειχνε
φωτερὸ μέσα, μὲ τὰ μάτια ἀνοικμένα διάπλατα, ὡσὰν
νὰ πέφτανε στὴν ἄβυσσο· στάθηκε κρατώντας τὸ καν-
τιλιέρι γιὰ μιὰ στιγμή, ὡσὰν νὰ ἤθελε κάτι νὰ τοῦ
γνέψῃ, κάτι νὰ τοῦ εἰπῆ, μὰ δὲν ἐστάθηκε δυνατὸ· δαγ-
γάνοντας τὰ χεῖλια της, φάνηκε σὰν νὰ τὴν ἐσπρωχνε
κάποιο δυνατὸ χέρι γιὰ νὰ μπεῖ στὴν κάμαρα τοῦ ἀδερ-
φοῦ της.

«— Τί ὁμορφη ἀλήθεια ποῦ εἶσαι ἔτσι Μάρθα ἀπόψε,
μὲ τὸ καντηλιέρι στὸ χέρι γιὰ στάσον λίγο ἔτσι καὶ
κύταξέ με· μὰ γιατί μὲ βλέπεις μὲ ξαφρισμένα μάτια; . . .
γιατί δὲ χαμογελᾷς Μάρθα; . . . Εἶσαι πεισιμωμένη ποῦ
σοῦ εἶπα νὰ μὴ διαβάσεις ἄλλο; "Οχι, Μάρθα, δὲ στὸ
εἶπα γιὰ κακό· ἔτσι, δὲν ξέρω καὶ γὼ πῶς μοῦ ἐφά-
νηκε κεῖνη τὴ στιγμή . . . ἄχ, Μάρθα, πῶς δὲ μὲ ξέ-
ρεις, πῶς δὲν ξέρεις τὴν ψυχὴ μου, πῶς νοιώθω τὰ
πράματα παρὰ ξένα, ἀλλοιώτικα ἀπὸ τοὺς ἄλλους . . .
Πόσες φορές δὲ σοῦ τὸ εἶπα, μὰ εἶναι τόσο δύσκολο νὰ
μὲ καταλάβεις . . . Νὰ τώρα ὅπως βαστᾷς τὸ φῶς
ἐμπρός μου; τ' εἶναι τ' ὅτι νοιώθω ἂν ἠμποροῦσα νὰ
σοῦ εἰπῶ, μὰ μὲ τί τρόπο νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ . . . "Ετσι
στὰ μάτια μου εἶναι θαρρεῖς ἡ εἰκόνα σου φωτισμένη,

ἔτσι στὰ μάτια μου εἶναι ἡ ὄψη σου μὲ τὰ μάτια σου
βαθιά βλεπόμενα, μὲ τὸ στόμα ἔτοιμο νὰ μοῦ ἀγγίξῃ
τὴν ψυχὴ μ' ἓνα λόγο, μὲ τὰ χεῖλια σφιγμένα ἀπάνω στὸ
φύλλο τῆς καρδιάς μου . . . Σὰν ἐμπῆκες μέσα κάποια
θύρα ἄνοιξε μέσα μου, καὶ κάποιοι ἦχοι ἀκουστήκανε
καὶ ὕστερα φωνὴ ἀνθρώπινη ποῦ ἐμελωδούνε βαθύτατο
σκοπὸ, Μάρθα . . . Κι' ἄκουσα μαζί κάποιες εὐωδιές,
σὰν τὶς ἀνοιξιότικες, ποῦ ἀπὸ καιρὸ τὶς χαροῦσονται
στὸν κάμπο ἐδῶ, καὶ σὰν νὰ μοῦ τὶς ἔφερες στὸ ροῦχο
σου, στὸ μαυτιλάκι σου κλεισμένες, καὶ τὶς ἐσκόρπισες
ἐδῶ, στὸν κόρφο μου, Μάρθα . . . Τὸ ἴδιο σὰν μιλάς,
καὶ μὲ παρηγοῶς μὲ τ' ἀθῶα σου λόγια, σὰν μοῦ λὲς
γιὰ τὰ δέντρα στὸ βουνὸ καὶ γιὰ τοὺς βράχους στ' ἀκρο-
γάλια, πῶς εἶναι καὶ πῶς φαίνονται, ἐγὼ νοιώθω ὀλό-
γυρά σου τὰ δέντρα, νοιώθω τὰ βράχια ὀλόγυρά σου,
καὶ τὰ χαίρομαι γιατί ἐσὺ τὰ εἶδες, τὰ ζῆγοςες, ἔκοφες
κλαδί, καὶ σὲ βλέπω πῶς τόκοφες ἀπὸ τὸ πεύκο, ἢ
θαλασσόχορτο ἀπὸ τὸ βράχο, στὸ δέντρο ψηλάνοντας
τὸ κορμάκι σου, ἔτσι σηκώνοντας κατὰ τὸν οὐρανὸ τὰ
χεῖρια σου, ποῦ ἀσπρολογᾶνε στὰ κλαδιά περισσότερο,
κι' ἔτσι λυγίζοντας τὸ κορμάκι σου σὰν τὸ κλαδί· καὶ
πάλι σὰν σκύβεις τὸ κορμί σου στὸ ἀκρογιάλι, καὶ βά-
νεις τὸ χέρι στὸ νερὸ κι' ἀσπρολογεῖ σὰν μάρομαρο
στὸ ξάστερο νερὸ, καὶ κόβεις τὸ θαλασσόχορτο, καὶ
νοιώθεις τὸ πελαγίσιο μύρο στὸ σπλάχνο σου—ὄλα ἐγὼ
τὰ νοιώθω ἀπὸ σένα, σὰν μοῦ τὰ λὲς ἐδῶ σιμὰ καθι-
σμένη στὴ ζωὴ μου, ἐδῶ σιμὰ στὸ κεφάλι μου ποῦ
γίνεται ἓνα μὲ τὸ πούπουλο τοῦ προσκέφαλου, καὶ βου-
λάζει μέσα γιὰ ὄρες, καὶ αισθάνομαι, πῶς πνίγομαι
μέσα σὲ βάρδια πηγερὰ . . . Πές μου, Μάρθα, ποῦ
πῆγες σήμερα, πές μου ὅπως πάντα τὸ τί εἶδες σή-
μερα, τὸ δεῖλι . . .»

«— Πῆγα στ' ἀκρογιάλι . . . στ' ἀκρογιάλι μας . . .
σοῦ μίλησα τόσες φορές γιὰ τ' ἀκρογιάλι μας . . . κά-
θισα στὰ χαλίκια κι' ἐπαιζα ἔτσι τὰ πεντόβολα μονάχη
μου . . . Ἡ θάλασσα φούσκωνε, ὄλο καὶ φούσκωνε,
κι' ἐρχότανε μιὰ βοή ὡς ἐκεῖ, καὶ γὼ φανταζόμουνα
ὄργανα καὶ χορούς . . . "Ετσι μοῦ φαντάστηκε πῶς
ἀρμένιζε στὰ κύματα μιὰ μουσικὴ, κι' ἐπαιζα ἐγὼ τὰ

πεντόβολα, χαϊράμενη ποῦ σύνωρα τραγοῦδαγα μὲ τὰ κύματα, καὶ ἡ ἄρμη ἐρχότανε καὶ μοῦ ψυχάλιζε τὸ πρόσωπό μου, τὴν ἐγενόμωνα στὰ χεῖλια μου ὅπως ἐτραγοῦδαγα . . . κ' ὕστερα ἔλεγα λόγια μέσα στὴ βοή τῆς θάλασσας, λόγια γιὰ σένα καὶ γιὰ τὴ μητέρα μας, κουβέντες παρὰξενες, εὐχὲς γιὰ σένα καὶ γιὰ τὴ μητέρα . . . Σπύρο μου γίνε καλά, μὲ τοῦ Θεοῦ τὴ χάρι νὰ δυναμώσεις, νὰ τρέχουμε στὸν κάρμπο καὶ στ' ἀκρογιάλι . . . Θέ μου, κάμε τὸ καλὸ νὰ γιάνη ὁ Σπύρος μου . . . Μητέρα μου, ἔλα στὰ καλά σου, μὴ δαβάζεις νύχτα καὶ ἡμέρα τὸν Ἰώβ μητερούλα μου, καὶ μὴ μιλᾷς στὸ Σπύρο μας νύχτα καὶ ἡμέρα γιὰ τὸν Ἰώβ, γιατί ὁ Σπύρος δὲ θέλει ν' ἀκούει ὅλη τὴν ὥρα τὰ βάσανα καὶ τὰ πάθια τοῦ Ἰώβ . . . Καὶ πάλι ἔπανα νὰ παίξω τὰ πεντόβολα, ἔπανα νὰ μιλῶ καὶ νὰ τραγουδάω, κι' ἀκουα πάλι τὸ ἀρμόνισμα στὴ θάλασσα, ποῦ σὰν νὰ ἐρχότανε ἀπὸ τὸ δῦσμα ἐκεῖ στὰ βάρδια, τὸ βασίλειμα ποῦ εἶχε σύγνεφα κορμεζὰ καὶ γεράνια, καὶ πέρα κατὰ τὰ πέλαγα κόκκινα σὰν φωτιά καὶ σὰν τὸ αἷμα, καὶ κεῖ τὰ μάτια μου βύθιζα, καὶ κεῖ μοῦ φάνταζε πῶς ξάναβαν τὰ μάτια μου, κι' ἔλεγα πῶς ἡ ὄψη μου θὰ βάρφεται τὰ ἴδια χρώματα, γιατί μέσα στὴν ψυχὴ μου χύνονταν ἐκεῖνα τὰ χρώματα, καὶ σὰν νὰ βάρφονταν τὸ εἶναι μου ἀπὸ τριαντάφυλλα, φωτιά καὶ αἷμα, ἔτσι γλυκὰ τὰ νοιοθα νὰ σβύνονται στὴν ψυχὴ μου, μὲ τὴ βοή τοῦ πέλαου, μὲ τὸ ἀρμόνισμα τῆς θάλασσας, ποῦ καὶ κείνη ἔπαιρνε τριανταφυλλιὲς ἀπάνω στὰ γεράνια τῆς νερά, μιὰν ἀλαφρονὰ κοκκινάδα σὰν μαργάρδια παιγνιδιστὰ νὰ πλέχανε ἀνάερα στὰ κύματα . . . Κι' ἔλεγα πάλι πῶς θὰ κλείνω τὰ μάτια νὰ πετάξω κατακεῖ, καὶ πόθηνα νὰ πετάξω, πέρα στὰ βάρδια νὰ πάει ἀποζήτας ἡ λαχτάρα μου, στὰ οὐράνια ποῦ σώρονται ἔλεγα, στὰ οὐράνια ποῦ εἶναι τριαντάφυλλα, ἐκεῖ νὰ ζήσω, νὰ καθήσω ἐκεῖ νὰ παίξω τὰ πεντόβολα, καὶ νὰ πάρω καὶ σένα Σπύρο μαζί μου γιατρομένο, ἐκεῖ γιατρεμένο ἀληθινά, ποῦ θὰ τρέχαμε μέσα σὲ κείνα τὰ χρώματα ἄλλοι ἀνθρώποι ἔλεγα, ἄλλες ψυχὲς φανταζόμωνα—καὶ τὴ μαρούλα μας μαζί—Σπύρο μου . . . Κ' ἤρθεν ὁ Πέτρος ὕστερα, πέρασεν ἀπὸ μπρὸς μου

καὶ μοῦ μίλησε, μὰ δὲν τὸν ἀκουγα . . . Μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὴ θάλασσα, γιὰ τὰ πουλιὰ ποῦ περνοῦσαν, ἔνα κοπάδι ἀγριόπαπιες, καὶ φανόντανε ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, χαμηλὰ ὡς μὲ τὰ κύματα νὰ πετάνε, ὅλες μαζί σὰν ἓνα μαῦρο μαντήλι . . . καὶ μοῦ λεγε γιὰ τὰ πεντόβολα, καὶ γὼ τοῦ λεγα γιὰ τὰ κύματα, καὶ κείνος δὲν ἀκουε κιόλο ἔσκυβε γιὰ ν' ἀκούσει, γιατί ἡ βοή τῆς θάλασσας δὲν τὸν ἄφινε γιὰ νὰκούσει . . . Ὑστερα περπατήσαμε στ' ἀκρογιάλι, περπατήσαμεν ὡς τὸν πέρα βράχο, καὶ κύταξα κατὰ τὰ βάρδια ποῦ ἐσιγροσβόντανε τὰ τριαντάφυλλα στὰ σύγνεφα, καὶ τὰ γεράνια εἴτανε τώρα σβυμένα καὶ σταθῆκαμε στὸ βράχο ὅπου ἦτανε νεῖος ἄρρωστος, ἄρρωστος πολὺ μὲ τὸ σκυλί του ξαπλωμένο πλάι του, καὶ λυπήθηκα τόσο ποῦ τὸν εἶδα, —θυμᾶσαι τὸ Στάθη ποῦ ψάρευε, θυμᾶσαι ποῦ τὸν ἐβλέπαμε πάντα νὰ ψαρεύει στὸ γιολὸ μὲ πεζόβολο . . . Κι' ἄρχισα πάλι νὰ φοβᾶμαι, κι' εἶπα νὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ σὲ ἰδῶ, κ' ἤρθα, καὶ σὺ λυπήθηκες ποῦ ἤρθα . . .

« Πέτρο ποῦ εἶσαι; Ἐσὺ νὰ μοῦ τὰ εἰπῆς . . . Ἐσὺ ἀλλοιώτικα θὰ μοῦ τὰ εἰπῆς, ποῦ κάθεςαι ἐκεῖ μέσα, καὶ δὲν ἔρχεσαι ἐδῶ, γιατί δὲ θέλεις τάχα νὰ μοῦ τὰ εἰπῆς . . . Μὰ ἐγὼ θέλω ἐσὺ νὰ μοῦ τὰ εἰπῆς, γιὰ τὸ πῶς περπατήσατε στ' ἀκρογιάλι, γιατί μ' ἀρέσει νὰ μοῦ τὰ εἰπῆς ἐσὺ καθαρά, ὅπως μ' ἀρέσει νὰ μοῦ τὰ λέει καὶ ἡ Μάρθα, μὰ ἡ Μάρθα μοῦ λέει μονάχα γιὰ τὰ τριαντάφυλλα πῶς ἦτανε κόκκινα, τὰ σύγνεφα πῶς ἦτανε κόκκινα τριαντάφυλλα καὶ φωτιά τριαντάφυλλα . . . Ἐλα νὰ μοῦ τὰ εἰπῆς ἐσὺ Πέτρο. Ἐτσι ὅπως εἶσαι καὶ σὺ ἀχνὸς ἀπόψε, ὅπως εἶσαι βασανισμένος, γιατί πολὺ θὰ λυπήθηκες ποῦ δὲν ἄφησα . . . Ἐλα πὲς μου Πέτρο . . . Μὴν κιντάξεις ποῦ γελᾶω, ἀλήθεια πῶς θέλω νὰ μοῦ μιλάτε γιὰ ὅλα ὅσα βλέπετε μαζί κι' ἀκοῦτε, γιὰ ὅλα ὅσα νοιοῦθετε σῆς—νὰ μοῦ τὰ λέτε . . .

«— Ἡ Μάρθα ἦτανε πρώτη στ' ἀκρογιάλι, κι' ἐγὼ ὕστερα πῆγα στ' ἀκρογιάλι, τὴν εἶδα καθισμένη κοντὰ στὰ κύματα, ὅπου τελειωναν τὰ κύματα, καὶ εἶπα νὰ εἶναι ἡ Μάρθα τάχα. Κι' ἔτσι ὅπως ἦτανε βασιλεμένος ὁ ἥλιος τότε γύρω στὰ οὐράνια ἦτανε φῶς χουσαφί, καὶ στὰ βουνα φῶς ξανθοκίτρινο, καὶ στὰ σύγνεφα ἀλήθεια

ήτανε κόκκινα τριαντάφυλλα, καλά στο έιπε ή Μάρθα, κι' εγώ κύταξα για ώρα, κύταξα για ώρα τή Μάρθα που ήτανε καθισμένη κοντά στα κύματα, και πήγα ύστερα σιμά της και τής είπα για τὰ πεντόβολα, γιατί τὰ πεντόβολα έπαιζε και κείνη δέ μ' άκουγε γιατί φύσαε ο άγέρας και βουίζανε τὰ κύματα, κι' έσκυφα να μ' άκουσει, και κείνη έπαιζε τὰ πεντόβολα και δέ μ' άκουσε πάλι καλά, μα ύστερα δέ μιλούσαμε, παρό ή Μάρθα ξαφνικά σηκώθηκε, και κύταξε ολόγυρά μας σαν να περίμενε κάτι, ή και σαν να φοβότανε κάτι, και έτσι με κύταξε τότε σαν να μ' έβλεπε μου φάνηκε για πρώτη βολά, και χαμογέλασε κιόλα' ύστερα μου είπε να περπατήσουμε μαζί στ' άκρογαίλι και περπατήσαμε έτσι κρατιώντας ο ένας τόν άλλο από τó χέρι, και είπαμε για μιá ψαροπούλα που με κόκκινο πανί άρμένιζε στη θάλασσα, είπαμε πως τó κόκκινο πανί φαίνεται σαν τὰ κόκκινα τὰ σύγγεφα, και έφευγε τó κόκκινο πανί αλήθεια σαν τó σύγγεφο πάνω στα κύματα, που είτανα και κείνα τότε άχροκόκκινα, άλαφρά κόκκινισμένα σαν άντιφέγγισμα από τὰ σύγγεφα . . . Και τότε πάλε μιλήσαμε για τήν νύχτα που θάρχότανε—και σταματήσαμε κάτω από τó βράχο εκεί στην άκρη όπου είτανε ένας νεύς ψαράς άρρωστος, με τó άχαμνισμένο τó σκυλί, και τόν ήξερε μου είπε ή Μάρθα, σαν τραγούδαε έτσι: «Σάν πεθάνω στα καράβια οίχτε με μες στο γιαλό να με φάν τὰ μαύρα ψάρια . . .» Και μου είπε άν είμαι και γώ άρρωστος—και πως δέ θέλει να είμαι άρρωστος . . .»

Η Μάρθα τού γνεψε βάνοντας τó δάχτυλό της σταυρωτά στα χείλια της, και κυτάζοντας κατά τó Σπύρο που ανάγειρε τó κεφάλι του στο προσκεφάλι, κι' εκλεισε τὰ μάτια του. Ύστερα σηκώθηκε σιγά, σίς άκουε τών νυχιώνε της και πήγε στο τραπέζι κοντά, πήρε βιβλίο και ξεφύλλιζε, και πότε-πότε κύταξε μιá κατά τόν Πέτρο μιá κατά τó Σπύρο, και άνοιγοντας τὰ χείλια της, παίζοντας τὰ χείλια της ψιθύρισε τού Πέτρον: «Κοιμάται . . .» κι' ύστερα άναιρίχασε όλο της τó κορμί σαν τού χαμογέλασε άφαιρομένα. «Κοιμάται . . .» τού ξαναψιθύρισε τά ορα θλιμένα: «Πώς

φαίνεται . . .» και σταυροκοπήθηκε. Και ο Πέτρος έβλεπε τὰ μελίξανθα μαλλιά της πως πέφτανε στο μέτωπό της τó κατάσπρω και πως στα μελίγνια της φαίνονταν καθαριες γραμμές οι φλεβίτσες, και τόν άνοιχτό της λαιμό έφαινόταν τó μεταξωτό κορδόνι τού φυλαχτού σαν φειδάκι που πήγαινε να φωλιάσει στον κόρφο της' κι' έβλεπε τὰ λεβδά μυτόφυλλα πως σε κάθε της άνάσα αναφύλλιζαν, και τὰ βλέφαρά της εσαύταν αγνά, κουρασμένα, με τίς βλεφαρίδες σαν γνουόδια μακρονά, σαν φτεράκια γνουδωτά' ξαφνικά γύρισε και τόν κύταξε, και ήθελε να τού μιλήσει, κι' έγειρε κοντά του, έγειρε πολύ για να φτάσει τó κεφάλι της σιμά του, να τού μιλήσει σιγά, κι' έγειρε και κείνος κατά τή μεριά της, και είδε τήν πλεξίδα της που έχύθη από τόν άριστερό της ώμο σαν κάτι ζωντανό, και θέλησε, έτσι τού φάνηκε, έπιοσε για μιá στιγμή επιθυμιá να τήν φιλήσει, εκεί στην γαλάζια κορδελίστα που σε σταυρωτό φρόγκο έδερε τὰ σφιχτόπλεχτα μαλλιά. «— Η μητέρα καιεί λιθάνι στην κάμαρά της... άκους τή μυρωδιά ;... Προσκυνάει τώρα στα εικονίσματα, είναι νύχτες δλάκερες που γονατιστή προσκυνάει . . . νά, άνοιξε τήν πόρτα τής κάμαρας της . . . εδών έρχεται, θέ μου, να μη τόν ξυπνήσει . . .» Και σηκώθηκε σιγά, σίς άκουε τών ποδιώνε της, και πήγε στην πόρτα, βάδισε ώσαν άνάερον βαστώντας και τήν άναπνοή της, και διαβαίνοντας άγγιξε, άπίθεσε μόλις τó χέρι της στον ώμο τού Πέτρον, και κείνου χτύπησε γληγορότερα ή καρδιά, και τήν έβλεπε που στελότανε στην πόρτα περιεμένοντας τόν έρχομό τής μητέρας της, με τó δάχτυλο βαλμένο σταυρωτά στα χείλια, με γυρτό τó κεφάλι κατά μπρός, με τὰ μάτια άνοιχτά, διάπλατα άνοιχτά κατά τήν κάμαρα που θά ορχόταν ή μητέρα της. «Σς . . .» τής ψιθύρισε σαν κείνη φάνηκε, και σαν εξύγωσε άνακουστα σιμά της, τής είπε σιγά: «Κοιμάται ;»—«Ναι» είπε σιγότερα ή Μάρθα, και ή μητέρα της άναστέναξε, τόν κύταξε, τού χαμογέλασε θλιμένα, και διαβαίνοντας σιμά του για να καθίσει στην άλλη μεριά τού τραπεζιού, τού χάιδεψε τὰ μαλλιά, και ένοιωσε τήν άναγάλλιαση που αιστανότανε σαν τού χάιδεψε τὰ μαλλιά ή μητέρα

του, κείνος τῆς πῆρε τὸ χέρι καὶ τῆς τὸ φίλησε, κί ἄκουσε τὴ μυρουδιά τοῦ μοσκολίβανου ἀπὸ τὸ κορμί της, καὶ θυμήθηκε τὸν πνευματικὸ μὲ τὰ κατάσπρα μαλλιά καὶ τὴν ἀγαστὴ ὄψη, ποῦ σὰν πήγαινε στὸ σπῆτι νὰ ἰδεῖ τὸν πατέρα του μύριζε μιά τέτοια μυρουδιά. «Μάρθα μου» εἶπε σιγά, ψιθυριστά, «πρέπει παιδί μου νὰ πᾶς νὰ κοιμηθεῖς». Ἡ Μάρθα πῆγε κοντά της καὶ σκύβοντας τὴ φίλησε στὰ μάτια, ὕστερα τῆς εἶπε: — «Ὅχι μητερούλα δὲ νυστάζω, θέλεις νὰ κοιμηθεῖς ἐσὺ πήγαινε μητέρα μου». Ὑστερα ἡ μητέρα της γύρισε καὶ κύταξε τὸν Πέτρο, τὸν κύταξε κατάματα, σὰν νὰ ζήτησε κάτι νὰ μαρτύρῃ μὲ τὴ ματιά της κείνη, σὰν νὰ ζήτησε νὰ ἰδεῖ στὰ μάτια του ὅτι συλλογιζότανε, κί ἔπειτα μὲ τὸν ἴδιον τρόπο κύταξε καὶ τὴ Μάρθα. Ὁ Πέτρος ἔσκυψε στὸ βιβλίον, μὴ μπορόντας νὰ κρατήσει τὰ μάτια του στὰ δικά της, καὶ ἡ Μάρθα πῆγε καὶ κάθισε μὲ χαμηλωμένα τὰ μάτια πάλι στὴ θέση της, ῥόδισε γιὰ μιὰ στιγμή τὸ πρόσωπό της, σουφρώσανε τὰ φρύδια της καὶ σφίχτηκαν τὰ χεῖλια της. Καὶ ἡ μητέρα της τότε εἶπε σιγά σὰν μὲ τὸν ἑαυτὸ της: «— Τὸν ἀγαπᾷ τὸν ἀδερφό σου ὁ Πέτρος, ὁ καημένος ὁ Πέτρος τὸν ἀγαπᾷ τὸ Σπύρο μας, Μάρθα». Κεῖνος σήκωσε τὰ μάτια, τὴν κύταξε χαμογελόντας μὲ κάποια θλίψη, καὶ δὲν ἐμπόρεσε νὰ μὴ γυρίσει κατὰ τὸ Σπύρο ποῦ ἀνασειστήκε τώρα στὸ κρεβάτι του, ἀναστέναζε σὰν στὸν ὕπνο του. «Ἐύπνησε», εἶπε ἡ Μάρθα, καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι της νὰ ἰδεῖ καλλήτερα κατὰ τὸ κρεβάτι, μὰ τὴν ἐμπόδαε τὸ φῶς ἀπὸ τὸ καντηλιέρι κί ἔβαλε τὸ χέρι της πλάι στὸ πρόσωπό της, ἔτσι ποῦ νὰ μὴ τὴ μπόδαε τὸ φῶς.

«— Ἐπερπατούσαμε σι' ἀκρογιάλι, σ' ἓνα ἀκρογιάλι πράσινο, σὰν νὰ φύτρωναν τὰ θαλασσόχορτα στὰ χαλίκια, καὶ τὰ χαλίκια εἶτανε διάφανα, σὰν ἀπὸ δροσιά χαλίκια, καὶ κάθε χαλίκι σὰν νὰ σάλευε ἀπὸ ἓνα φῶς, κ' εἶτανε μίαν ὥρα οὔτε αὐγὴ οὔτε δειλινὸ μὰ ἔφεγγε ὁ τόπος σὰν ἀπὸ τὴ θάλασσα μέσα ἓνα φῶς γαλαζωπὸ, ἀχνόασπρον σὲ κάποιες ἄκρες, σὰν νὰ πεφετε ἀπὸ τοὺς ἀφρούς τῆς θάλασσας, καὶ εἶτανε γιολόκρωτα γυρτὰ στὰ βράχια σὰν ἀστεράκια κί ἐπερπατούσαμε σὰν νὰ μὴ θέλαμε ν' ἀγγίξουμε τ' ἀνέγγιχτα, καὶ εἴμαστε σὰν

ἀπὸ ξάστερο χιόνι, καὶ δὲν ἐπιάνουμε τὰ χεῖρια μας γιὰτί εἶχανε γροῦδια σὰν ἀπὸ ἀνθούς καὶ σὰν ἀπὸ καρπὸ ξατμίζαμε τὶς θαλασσοπεταλούδες καὶ εἶτανε οἱ θαλασσοπεταλούδες μὲ φτερά σὰν ἀπὸ δάχτυλα χρυσὰ καὶ σὰν ἀπὸ χεῖλια κοραλένια, καὶ μάτια εἶτανε ἄλλες γαλανὰ ἢ κατάμαυρα, μάτια ποῦ ἐκάδονταν στὰ γιολόκρωτα στὸ βράχο καὶ μᾶς κύταζαν μὲ ἀγάπη, καὶ μᾶς κύταζαν μὲ φόβο, καὶ πῶς τὰ βλέπαμε κί ἔμεις σὰν γνώριμα μάτια ἀγαπημένα, καὶ μᾶς φάνταζε ὡσὰν νὰ περιμέναμε ν' ἀκούσουμε γνώριμες φωνές τὰ χεῖλα νὰ μᾶς μιλήσουνε· μὰ οἱ θαλασσοπεταλούδες σβύνανε πότε στὸ πολὺ τὸ φῶς καὶ πότε στὰ γερὰ ποῦ ἐβούλιαζαν, ἐβούλιαζαν στοὺς βυθούς ὡσὰν νὰ στέρευεν ἡ θάλασσα μὰ καὶ μὴ νᾶνασηκώονταν ἀπάνω, ἀπάνω ἀπὸ τὴ γῆ... Καὶ μεῖς ξετροῦχαμε μὲ λαχτῶρα τὶς πεταλούδες, καὶ σὲ κάθε κῆνο ἐζέροναμε ν' ἀκούσουμε, κάτι ποῦ ἠθέλαμε ν' ἀκούσουμε, καὶ ἐλαχταρίζαμε νὰ μάθουμε... μὰ τὰ κῆνα μόνο ἐσάλευαν ἀκόμη τότε ἀπὸ ἓνα φῶς, κί ἀπάνω τους δὲν εἶτανε θαλασσοπεταλούδες σὰν τὰ μάτια γαλανὰ ἢ κατάμαυρα παρὰ χοντὰ δάκρυα σὰν τὰ χαλίκια, δάκρυα ποῦ ἐμοιάζανε πῶς εἶτανε δροσιά, μὰ εἶτανε τάχα δάκρυα ἀπὸ τὶς πεταλούδες;... Καὶ σὰν γιὰ μιὰ στιγμή μὴ προσταγὴ νὰ βγῆκε ἀπὸ τὴ θάλασσα ἐτρεμούλιασε ἓνα φῶς ὀλόγυρα ἓναν ἦχο, ἓναν ἦχο βαθύ, σὰν μουσικὴ ἀπ' τὰ κύματα, καὶ ὅλα τὰ μάτια ποῦ εἶτανε θαλασσοπεταλούδες ἐσυνάχθησαν σ' ἓνα φῶς, καὶ σὰν νὰ γήγανε ἓνα, ἓνα, σὰν ἓνα φωτεινὸ στεφάνι ποῦ ἀλάργευε κατὰ τὰ πέλαγα, κί ὅσο ἀλάργευε τόσο ἐμοιάζε σὰν ἓνα μάτι πάλε... Καὶ μεῖς ἐφοβηθήκαμε, δὲν ἐπιστήκαμε ἀπὸ τὰ χεῖρια, παρὰ κνταζόμαστε στὰ μάτια, κνταζόμαστε πολὺ ὥρα στὰ μάτια χωρὶς νὰ τὰ βλεφαρίζουμε, καὶ σὰν νὰ μᾶς ἐκίνει μιὰ μουσικὴ ἐσαλεύαμε, κί ἀγγίζαμε τὰ χεῖλια μας, κί ἔφηνε τὸ χροῦδι ἀπὸ τὰ χεῖλια μας, τὸ χροῦδι ποῦ εἶτανε σὰν ἀπὸ ἀνθὸ καὶ σὰν ἀπὸ καρπὸ...» Καὶ γέλασε ὕστερα τί παραξένα, ὃ τί παράξενα ποῦ ἐγέλασεν ὁ Σπύρος λέγοντας: «Νὰ ἔτσι τὸ εἶδα σι' ὄνειρό μου, ὅμοια τὸ εἶδα σι' ὄνειρό μου» καὶ γέλαε δυνατὰ γιὰ ὥρα, γιὰ ὥρα ὡς ποῦ ἀπόκαμε

κι' ἀνάγεις στὸ προσκεφάλι πάλε, καὶ σὰν νὰ γυρίζε
τὸ γέλιο τοῦ σὲ κλάμα, σὰν νὰ γελόκλαιε ὕστερα. « Ἀχ,
Σπύρο μου, πῶς μοῦ κάνεις ἔτσι, γιατί παιδί μου, τί
ἔχεις καὶ με λαχταρίζεις ἔτσι, τί σοῦ καμα παιδί μου»
εἶπε κι' ἔτρεξε κατὰ τὸ κρεβάτι ἢ μητέρα του, κι' ἔ-
γειρε ἀπάνω του καὶ χαϊδεύοντάς του τὸ κεφάλι: « Ἀχ,
Σπύρο μου, παιδί μου, δὲ θὰ ζήσω σὰν με κάνεις
ἔτσι, γιατί παιδί μου, τί ἔχεις, πές μου». — «Τίποτε
μητέρα' κι' ἐγὼ δὲν ξέρω' ἔτσι ἀρχινάει μιὰ πίκρα
μέσα στὴ ψυχὴ μου, καὶ μέσα στὸ ὄνειρό μου ἀκόμα
μοῦ ἀγγίζει τὴ χαρά, μοῦ θολώνει κάπια πίκρα τὴ
χαρά, καὶ πάσχω νὰ λαχταρίζω ἀπὸ τὸν πόνο ποῦ ἔρ-
χεται μόλις ξυπνήσω. τὴ λαχτάρα τῆς ζωῆς μου, ποῦ
μοῦ πέφτει σὰν ἀστραγιά στὸ μυαλό καὶ με καίει, μοῦ
καίει τὸ εἶναι μου, ὅτι δοκιμάζω μέσα στοῦ ὕπνου τὴν
ἡσυχία, μέσα στοῦ ὄνειρου τὸ δόλομα' μιὰ σπίδα πάει
ν' ἀνάγει μέσα μου καὶ σβύνει πάλε, ἕνα τραγοῦδι πάει
νὰ τραγουδηθεῖ καὶ κόβεται στὴ μέση, στὸ σήκωμα τῆς
ψυχῆς μου κόβεται, ἐκεῖ ποῦ πάω νὰ νύσω τὴ χαρά,
νὰ τὴ ζήσω ὀλάκερη, σὰν μιὰ καλοσύνη, σὰν μιὰν
ἀγάπη, σὰν ἕνα γέλασμα' καὶ πάσχω νὰ ταιριάζω τὸ
αἶσθημά της με τοῦ πόνου στὸ ξύπνιο, νὰ τὸ κρατήσω
μέσα μου στὸ ξύπνημα τῆς θλίψης, καὶ σπάει σὰν
ροῖδι μέσα μου, καὶ ἕνα γέλιο τοῦ εἶναι σὰν θλιμένος
ἦχος ἀπὸ τὰ στήθια μου νὰ βγεῖ, ἕνα γέλιο ποῦ σκορ-
πιέται στὰ στήθια μου σὰν κλάμα, καὶ γύνεται σὰν κλάμα
στὴν ψυχὴ μου, μητέρα, πῶς νὰ στὸ εἶπῶ, σὰν ἄ-
νοιγμα πάλε τῆς ψυχῆς μου στὸ εἶναι της, σὲ μιὰ αἰώ-
νια θλίψη, ποῦ με κατέχει τυραννικά, μόλο ποῦ δυνα-
μόνω νὰ ξεδιαλυθεῖ σὲ ἄλλο αἶσθημα, καὶ πάσχω νὰ
τὴν ξεχειλίσω ἀπὸ ἕνα γέλιο, ποῦ σμίγεται στὸ κλάμα,
στὸ κλάμα μου ποῦ καὶ σὰν κοιμᾶμαι, σὰν ὄνειροῦμαι
δουλεύει σὰν τὴν ἀστήρευτη πηγὴ, μητέρα, γιατί μη-
τέρα, γιατί με βασανίζει ἡ ζωὴ μου μητέρα;...»

Καὶ σὰν ἐσῆκωσε τὰ μάτια συλλογιστικά τώρα κατὰ
τὴ Μάρθα, ὕστερα τὰ ρίξε κατὰ τὴ μητέρα του: —
«Πῶς σὰς νύθω τυραντισμένες με τὸ εἶναι μου, καὶ
πῶς μέσα στὴ θλίψη μου σὰς κατέχω νὰ τὸ ξέρετε;
πῶς βλέπω πάντα τίς ὄρες σα, βαθιά μου, καὶ θά-

θελα νὰ ζῶ μιὰν ἀληθινὴ ζωὴ γιὰ νὰ ζῆστε σεις τὴ
χαρὰ μητέρα' πῶς θέλω Μάρθα νὰ φαίνεσαι ὀλόφυγα
καλὴ με μένα, γιατί δὲ μοῦ εἶσαι καλὴ, ὄχι δὲ μοῦ
εἶσαι καλὴ σὰν τὴ μητέρα, δὲ θάθελα νὰ με φοβᾶσαι,
ἔτσι ὅπως με φοβᾶσαι, καὶ στὰ μάτια σου ποτὲ δὲ βλέπω
ὅτι βλέπουνε οἱ ἄλλοι, ποτὲ δὲν εἶσαι ἢ ἴδια με μένα
ὅπως με τοὺς ἄλλους, γιατί δὲ θὰ μπορέσεις ποτὲ νὰ
νύσεις τί εἶμαι, πῶς κινάζω ἐγὼ στὰ μάτια σου, πόσο
διάφανα βλέπω μέσα σου ἐγὼ, καὶ ξέρω ἐγὼ τί δια-
λογιέσαι με τὸ νοῦ σου σὰν μοῦ μιλάς χωρὶς νὰ τὸ θέ-
λεις, καὶ πῶς θάθελα νὰ ζῆς τὴ ζωὴ σου . . . ὄχι,
ὄχι Μάρθα μου, μὴ σκύβεις τὸ κεφάλι καταγῆς ἔτσι
θλιμένη γιατί φαίνεσαι σι' ἀλήθεια πῶς πονᾶς γιὰ
μένα, δὲ θέλω νὰ πονᾶς γιὰ μένα, γιατί σὺ με γλύκα-
νες στὴ ζωὴ μου με τὸ εἶναι σου ποῦ λέει τόσα μυστικά
σὲ μένα, ποῦ ξεφεύγει ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ λέει τόσες
ἀλήθειες . . . ὄχι, ὄχι, Μάρθα νὰ δείχνεσαι κι' ἀλοῦ-
τικη σὲ μένα, μ' ἕνα λόγο παρηγορητικὸ δὲ θέλω μόνο,
οὔτε με τὸ φόβο θέλω μόνο, οὔτε με τὴ θλίψη σοῦ
Μάρθα, γιατί καλὴ εἶσαι, εἶσαι σὰν τὴν Παρθένα ποῦ
πρέπει νὰ εἶσαι μὰ δὲ θέλω νὰ στέκεσαι ἐμπρὸς μου
σὰν νὰ φοβᾶσαι, σὰν νὰ λαχταρίζεις ἀπὸ μιὰ φοβέρα,
γιατί τί ἔχω Μάρθα στὰ μάτια μου ποῦ τὰ σκιάζεσαι
καὶ ποῦ λαγχεύεις τὰ δικά σου, καὶ τί ἔχει ὁ ἀδερφός
στὰ χέρια τοῦ Μάρθα παρὰ ἕνα χᾶιδι γιὰ τὴν ἀδερφή
τοῦ τὴ Μάρθα, καὶ γιατί τὰ τρέμεις πάντα τὰ χέρια
τοῦ ἀδερφοῦ σου Μάρθα . . . ὄχι, ὄχι Μάρθα, νὰ τὸ
μολογήσεις πῶς μ' ἀπαρτᾶς ἐμένα, δὲ θέλω μόνο νὰ
μοῦ μιλάς γιὰ τὴ θλίψη σου, θέλω νὰ μοῦ χαρίζεις τὸ
κάθε ποῦ βλέπεις καὶ χαίρεσαι ἔτσι με τὰ λόγια σου,
με τὴ χαρὰ σου, καὶ μοῦ φτάνει Μάρθα νὰ μοῦ πιάνεις
τὸ χερὶ γιὰ νὰ περιπατᾶμε, νὰ μοῦ φαίνεται πῶς περι-
πατᾶμε μαζί σι' ἀκρογιάλι, καὶ πῶς παίζεις τὰ περὶτό-
βολα Μάρθα, καὶ πῶς κινάζουμε τὰ σύγνεφα ποῦ
εἶναι γεράνια, καὶ πῶς κινάζουμε τὰ κύματα ποῦ
εἶναι μαῦρο μαντήλι πάνω ἀπὸ τὰ κύματα Μάρ-
θα, καὶ νὰ βλέπουμε Μάρθα τὸν ἄρρωστο παρὰ καὶ
νὰ μὴ λυπᾶσαι γιὰ τὸν ἀδερφό σου Μάρθα . . . καὶ

πήγαινε τώρα να κοιμηθείς, πήγαινε να κοιμηθείς Μάρθα μου, πήγαινε να κοιμηθείς κι' εσύ μητέρα, να μητέρα, μόνο ο Πέτρος θά μείνει, και θά κουβεντιάσω με τον Πέτρο για όλα, για όλα τα καλά...»

Δεν ἐμίλησαν, παρά τὴν κινάσανε ποῦ ἡ ὄψη του ἄλλαξε παράξενα ἔτσι μιῶντας, ἄλλαξε ὅπως ἀναγύριζε ψηλά τὰ μάτια του καὶ μεγάλωνε τὸ στόμα, ἀνοίγονταν καὶ σὰν νὰ ἔπαιρνε μιὰν ἀκίνησιὰ προσωπίδας ὕστερα ἐχαράχτηκε ἀπάνω της ἀπὸ τὶς ἄκρες τοῦ μελιγγιοῦ ὡς τὶς ἄκρες κάθε χειλιοῦ, ξεφεύγοντας στὶς ζάρες κάθε κάτω βλεφαρίδας ἕνα γέλιο. Ἡ Μάρθα θὰ ἤθελε νὰ πέσει στὴν ἀγκαλιά του, νὰ τοῦ εἰπεῖ ὅτι ἀναχαιρότανε πῶς τῆς μίλησε ἔτσι, καὶ ἐλαχτάρισε στὴν ψυχὴ της ὁ πόθος νὰ γείρει πλάϊ στὸν Πέτρο, νὰ τοῦ πιᾶσει τὸ χέρι, νὰ τὸν κινάξει στὰ μάτια γιὰ νὰ ἰδεῖ ἀλήθεια εἶναι πῶς ἐδακρῦσανε τὰ μάτια του, καὶ τὴν ἴδια στιγμή ἕνα φόβο ἔκρινε στὸ κύταγμα τῆς μητέρας ποῦ ξενοφρενὴ δείχνονταν ἀνακινῶντας τὰ χεῖλια σὰν νὰ μιλοῦσε μονάχη. Μὰ ὁ Πέτρος αἰστανότανε πῶς θὰ ψυχομαχῆσει ἐκεῖ μέσα κάποιος, καὶ πῶς ὅτι ἄκουε μέσα στὴν ψυχὴ του εἶτανε νὰ χυμῆξει, ν' ἀδράξει τὸ καντηλιέρι, νὰ τὸ χτυπήσει στὸν τοῖχο, ἢ νὰ σείρει μιὰ φωνὴ δυνατὴ γιὰ βοήθεια, γιὰ τὸ μελλήμερο κακὸ ποῦ ἄρχιζε νὰ κρέμεται τοῦ φαντάστηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι τοῦ Σπύρου σὲ περιγελαστικὲς ὄψεις, σὲ πρόσωπα ἀναφροισιμένα ἀπὸ μιὰ διαβολικὴ θλίψη ποῦ ἔμοιαζε καὶ σὰν χαρά. Καὶ ἡ ὄψη τοῦ Σπύρου ἀπολιθώθηκε στὴν ἀκίνητη της ἐκφραση, στὸ ἀσάλευτο περιγελαστικὸ δεῖξιμο, καὶ τὰ μάτια του φαινότανε πῶς μονομιᾶς ὅλους τοὺς ἐκύταξε βαδιά.

— Παδί μου, ἔσκουζε ἡ μητέρα κι' ἔπεσε χάμω σὰν ἀνάστητη, καὶ ἡ Μάρθα πήγε σιμὰ στὸν Πέτρο ὀλότρεμη, μαζεύτηκε σιμὰ στὸν Πέτρο σὰν ἄννη, καὶ μετὸν ἴδιο τρόπο, μετὴν ἴδια φωνὴ σὰν ἀπὸ τὸ σπλάγχο της εἶπε: «Θὰ πεθάνω...» Ὁ Πέτρος τὴν ἀγγάλιασε: «Ὁχι Μάρθα μου, δὲ θὰ πεθάνεις!» φώναξε.

— Μητέρα μου, ἄχ, μητέρα μου, εἶπε ὁ Σπύρος σὰν συνηφερόμενος, κι' ἀνάσηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ἔγειρε ἀπάνω στὴ μητέρα του, καὶ μετρεμάμενα χέρια τὴν

ἔπιασε, τὴν ἀνασήκωσε. «Μητέρα! Μητέρα!» εἶπε τότε ἡ Μάρθα, «Τὶ ἔχεις μητέρα μου», καὶ ἔξασε σὲ κλάματα, μὰ ὁ Σπύρος κινάσε ἀλλόκοτα τὸν Πέτρο, βαστώντας τὸ κεφάλι τῆς μητέρας ποῦ ἄνοιγε τώρα τὰ μάτια της καὶ εἶπε: Νὰ φύγεις! ἄκουσες; νὰ φύγεις!

(Ἀκολουθεῖ).

LEON DIERX ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

Ἡ ἑσπέρα μαλακώτερα κάνει νὰ πάλλων τ' ἄνθη
γύρω σὲ κύκλο γυναικῶν ποῦ ράθυμες καθῆσαν
κι' οἱ φορεσιᾶς ποῦ φαίνονται σὰν ἄνθη ἀπλωμένη
μετὴ λευκὴ ἁρμονία τους φωτοβολοῦν τὴ χλόη.
Τὰ σχήματα τ' ἀβέβαια λούζει ἡσκιος λίγο λίγο.
Καὶ σὲ βραχιόλια, τραχηλιᾶς καὶ χροσοδαχτυλῖδια,
ποῦ γέμισαν τὰ χέρια τους, τὰ στήθια, τὰ δαχτυλία
μετὴ πολυτέλεια βαριά ἀλλοτινῶν κυράδων,
ἀπ' τὸ ὕψος οὐρανοῦ βαθιοῦ, ξάστερον, γαλαζέγιου,
τὸ ἄστρο ποῦ ἀνάβει ἐκεῖ ψηλά, ἀνάβει μύρια ἄστέρια.
Καὶ μυστικὰ φλοισβίζονται ἡ ἀνάβρα στὸ χαρούζι
πέφτει ξανά στίς ἄκρες του σὰν ἀραχνιένια πάχνη.
Λές, σταματώντας τὶς βοῆς τῆς πολιτείας στὸ διάβα
τὰ δέντρα ποῦ ἐμεγάλωσαν, τὰ φύλλα τους σιμώνουν
γιὰ νὰ μαζέψουν τὸν ἀγὸ γιαιοῦ, ποῦ ἀποκοιμῆται
σὲ κάπιο κόλπο ἀλαργινῶ—ἀλλοτινὸ λιμάνι.
Τὸ ἀνάβλεμμα κι' ἡ στάση τους κωθρότερα ἔχουν γίνει
στὴν οἰωπὴ τῆ θείκῃ ποῦ ἐνώνει τες μετὰ ὄντα
καὶ κάμει τὸ σιγηδάκι τους ποῦ σὲ στιγμὲς φουσκώνει
νὰ τὸ περνάει φοικίασμα γλυνκιάς ἀδελφωσύνης.
Μὲς τῆ ψυχῆ της καθεμιὰ ὁ ὄνειρο ὄρατο ἀφίρει
τῆς νύχτας τὴν ἀγνόητα μ' ἀργῆς ἀνοῆς τὰ πέφτει.
Κι' ὅλες μαζί ἀναπνέοντας στὸν γαλανὸν ἀγέρα
τὴ νέα ψυχὴ τῶν λουλουδιῶν, ποῦ τὶς ἀφίρει κάτω,
ξανααδῶνουν εἰς αὐτὰ, κινεμένες τὶς ψυχῆς τους
μέσα σὲ μύρα ποῦ ἡ ψυχὴ ζεῖ λουλουδιῶν χαμένων

M.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΟΥΩΛΤ
ΟΥΙΔΜΑΝ * ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΜΙΜΗ ΛΙΜΠΕΡΑΚΗ * * * * *

Όταν ξμαθα, σάν τέλειωνε ή μέρα, πώς δέχτηκαν
τ' όνομά μου με χειροκροτήματα στο καπιτώλιο και
τότεσ ακόμα δέν ήταν καθόλου εδτυχισμένη για με ή
νύχτα που θάρχονταν,

Κι' ακόμα όταν ξεφάντωσα ή και που οι σκοποι μου
αλήθευαν και τότεσ εδτυχισμένος δέν ήμουν,

Μά τή μέρα που σηκώθηκα τή χαρανή απ' τo κρε-
βάτι τέλεια γερός, δροσερός, τραγουδώντας, άνασαινον-
τας τήν ώριμη χυνοπωριάτικη πνοή,

Κ' είδα δυσμικό τ' δλόγιομο φεγγάρι να χλωμαίνει
και να χάνεται στο πρωινό τo φώς,

Όταν τριγυρίζοντας στην άκρογαλιά μονάχος γδύ-
θηκα και βούτηξα γελώντας με τo δροσερό νερό κ'
είδα τόν ήλιο ν' ανατέλλει,

Και σάν συλλογίστηκα πώς o φίλος π' αγαπώ, o
αγαπημένος μου, τώρα ταξείδευε και σε λίγο θ' άφτανε,
"Ω! τότεσ ήμουν εδτυχισμένος.

"Ω! τότεσ με περισσότερο γλυκάδα απόλαυα τo κάθε
αγέρι κ' ή θροφή όλης αυτής τής μέρας μ' έθρεψε πειo
πολύ και γαλήνα πέρασε ή ώραία μέρα,

Κ' ή αυριανή με τήν ίδια ήρθε χαρά και τήν αυρια-
νή προς τo βραδάκι ήρθ' o φίλος μου,

Κι' αυτή τή νύχτα στην ήσυχία των πάντων άκουα
αδιάκοπα ν' άγογκυλούν τo νερό στις άκροθαλασσές,

"Ακουα τού τρεμάμενου όγρου και των άμμουδιών
τo σφυριχτό θορύβημα που ψιθυρίζοντας έρχονταν
προς με για να με συνηραεί,

Γιατί εκείνος που απ' όλα πειo αγαπώ, πλαγιασμέ-
νος κοιμόταν πλαί μου κάτω απ' τo ίδιο σκέπασμα,
στην κρυφή νυχτιά,

Στή γαλήνη, κάτω απ' τις χυνοπωριάτικες τού φεγ-
γαριού άχτίδες προς έμε γυρμένη ήταν ή όψη του,

Και τo χέρι του άπαλά είχε άπλωμένο στο στήθος
μου,—κι' αυτή τή νύχτα ήμουν εδτυχής.

*Απ' τή σειρά «Calamus».

Παλαιά Ίολαντία.

Μακρονά από δω σ' ένα υπέρκαλλο νησί,

Σκυμμένη σ' ένα τάφο μιά άρχαία θλιμμένη μάνα,

Ρήγισσα μιά φορά, τώρα λιγνή και κουρελιάρα κείτε-
ται χάμου,

Τα παλαιά λευκά μαλλιά άταχτα πέφτουν γύρου
στούς ώμους της,

Στα πόδι της είναι ριχμένη μ' άσυνείδηστη άρπα
βασιλικιά,

Καιρούς σιωπηλή, κι' αυτή τo ίδιο καιρούς σιωπηλή
θρηνηί τήν έλπίδα της και τόν κληρονόμο που θάφτηκαν,

Σ' όλη τή γής ή καρδιά της είναι ή πλειo πλημμυρι-
σμένη από θλίψη γιατί κι' απ' άγάπη είναι.

Ός τόσο, ένα λόγο γερομάνα,

Δέν πρέπει να σκύφτεις πειo στην κούα γής με τo
μέτωπό ανάμεσα στα γόνατά σου,

"Ω! δέν πρέπει να κάθεσ' εδω τυλιγμένη στα πέπλα
των άταχτων, γέρικων, άσπρομαλλιών σου,

Γιατί μάθε πώς εκείνος που τόν κλαίς δε βρίσκειται
σ' αυτό τόν τάφο,

Πλάνεμα ήταν, τo παιδι π' αγαπās αληθινά δέν πέ-
θανε,

Ό Λόρδος δέν πέθανε, μιά ξαναφάνηκε σ' άλλη
χώρα νέος και δυνατός,

Κι' ακόμα όταν θρηνούσες εδω, σιμά στη ριχμένη
κοιτά στον τάφο άρπα σου,

Εκείνος που τόν εκλαιγες ήταν σηκωμένος απ' τόν
τάφο, τόν είχαν φέρει άλλο,

Οί άνεμοι στάθηκαν ευνοϊκοι κ' ή θάλασσα τόν τα-
ξείδευε,

Και τώρα με νέο ροδόχρωμον αίμα,

Κινιέται σήμερα σε μιά νέα γή.—

*Απ' τή σειρά «Autumn Rivulets».

ΧΑΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΘΥΜΗΣΗ—ΥΠΟ
ΚΛΗΜΗ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

“Ένας χαμός αναπάντεχος μάρανε τους ούριακούς
λαλέδες και τὰ χερουβικά κρήνα. Ένας καημός ανυπό-
πεφτος παραστρατούσε απόψε τὸ επιδαλάμιο τάμα.
Τὸν βουβὸν οὐρανὸ κρατοῦσεν ἀπαρηγόρητον ἢ μεταϊό-
τητα τοῦ οὐεῖρου κ’ ἡ ἀποκλαμένη Σελήνη δὲν εἶχε
δύναμη οὔτε νὰ χιμαιριάσει ἓνα στεφάνωμα σιάρρωστα
κεφάλια πὸν ἔπαιοναυ γιὰ ἰδανικὸ τὴν ἐσωτερικὴν ἔξο-
ρία. Μιὰ ἀκατανόητη ἀνησυχία τοὺς ἔφευγε κάπιο ἀνα-
δρομικὸν ἀποχαιρέτισμα γιὰ νὰ ραντίσουν τὰ καμένα
μέτωπά τους πὸν τ’ ἀδλάκωναν οἱ ποθομέριμες πὸν
θάφροναν τὰ δύσεχτα μελλοντικά χρόνια τοῦ χωρισμοῦ.

Ἐκεῖνη δὲ θέλει νὰ γγίξει τὰ βελούδα πὸν ἀφίνει ὁ
χρόνος. Θέλει τὸ γιὰ πάντα νὰ σύρει στὴ ζήση της τὴ
μαρασιγιάρικη. Κάτου ἀπὸ τὸ μοιροκλωσμα τοῦ πόνου
καὶ τῆς ἡδονῆς, πέρα ἐκεῖ πὸν γλυκοκοιμοῦνται τὸν
ἀξύπνητο, ποτισμένοι τὸ ἐπιθαλαμιακὸ φαρμάκι οἱ
Νυμφιοὶ τῶν ψυχῶν τους, τῶν οὐειροπλάνταχτων, τῶν
ἐξωπαρμένων ψυχῶν τους, πέρα ἀπὸ τὸ χαροδαρμένο
κατώφλι τῶν πόθων, πὸν κοιμοῦνται γιὰ πάντα, πὸν
ἀλαφιάζονται γιὰ πάντα, κάτου ἀπ’ τὰ χρυσοράντιστα
βλαντιά ἀρρώστον ἡλιων. Δὲ θέλει νὰ γγίξη τὰ βελούδα
πὸν ἀφίνει ὁ χρόνος· φοβᾶται καὶ τρέμει κ’ ἓνα παρὰ-
πογο τὴν πέρνει κ’ ἓνα κλίμα γιὰ τὸ γιὰ πάντα αὐτὸ
πὸν τῆς γέννησε, μὴ ξυπνήσει δράκος αὔριο καὶ τὸ σφάξει.

“Ἡ φαντασία του.—” Ἐλα νὰ σὲ πάρω στὸ ταξίδι.
Δῦσε τὴν ἀρρώστια τῆς ζωῆς. Δέσε με στοὺς ξαν-
θοὺς πλοκαμούς σου καὶ πές με τώρα πὸν μὲ πρωτοα-

γάπησε καὶ πές με τώρα πὸν μὲ πρωτοεῖδες. Χῦσε
τὴ λήθη στῶν ματιῶν σου τὸ σελάγισμα. Νὰ λυώσει ἡ
δρομοφία σου ἐντὸς μου. Νὰ χυθεῖ σὰν τραγοῦδι. Σιωπή.

— Σελήνη πέπληνη, πὸν στὸν τύπο τῶν βραχιολῶν
τῆς γλυκοαναπλοκῆς τους σκάλιζε τοὺς ἐσωτερικοὺς
τους θρούλους σὲ μαγικά βραχιόλια, δῶρο γιὰ τοὺς γά-
μους τοῦ Ὁμπερον καὶ τῆς Τιάνιας, χιμαιρικὴ ποθο-
καλέστρα διηγῆσου:

— Σ’ ἓνα ξωκκλήσι, χτισμένο ἀπὸ κολώνες ἀρχαίων
ναῶν κ’ ἀπὸ συντρίματα σαροφάγων, ἐκεῖ σὲ μιὰν
ἀκρογιαλιά ἐνορχιστρομένην ἀκόμα ἀπὸ τὸ οὐφικὸ πέ-
ρασμα κ’ ἀπὸ τὸ παράπονο τῆς Ἡρώς, πὸν λίγο πα-
ρακάτω ἢ θάλασσα, ρουφίχτρα τῶν ἀτέραντων μελο-
διῶν τὴν ἀνοιξε ἤχητο τάφο γιὰ πάντα, παραστράτη-
σαν οἱ ζωές τους.

Κάπια τραγικὴ μεγαλοπρέπεια, ἀναδρομικὸ χαιρέ-
τισμα τῶν μαρμάρων, βασίλευεν ἀγνάντια, κάλωντας
παραπονιάρικα τ’ ἀνεξομολόγητα χαιρε. Ἐκεῖνη ἐκά-
θονταν σ’ ἓνα στερεμένο μαρμάρينو συντριωάνι κρα-
τώντας στὶς φούχτες της ὅλες τὶς ἀρμονίες πὸν ἐσώπα-
σαν, βαστώντας στὴν ἀνάσα της τὰ μῦρα τῶν ἀπλαστων
ἀνθῶν. Σὲ μιὰ σεμνοπρέπεια πὸν ἔκρυβε τ’ ἀπόκρυφα
τῶν μουσικῶν ἀναλογιῶν.

Κι’ ὁ ἥλιος μαρτυρισμένος ἀπ’ τὴ δίψα τοῦ ὑπερ-
πέραν, ξωπαρμένος ἀπ’ τὴν ὑπερούσια παρακμὴ του,
σ’ ἓνα ἀγγελόχροουσμα πὸν ἀνάδινε κάπιους ἀνέγνω-
ρους ἀνθόσκοπους καὶ κάπια χρώματα πὸν οὐειροεῦ-
ονταν παράδεισο, τράβηξε μιὰ δοξαριά στὸ ἀνήσυχο
εἶνα της πὸν ἔκαμε νὰ πάλλουν ὅλα τ’ ἀπολυτρωτικά
στοιχεῖα τῶν ὠραίων χαμῶν καὶ νὰ ρεῦσουν σ’ ἓνα πο-
λνούσιο στεφάνι στὰ ξανθὰ μαλλιὰ της.

Ἡ Σελήνη διηγῆται ἀκόμα.

Δὲν τὴν τρομάζει τὸ μαχαίρι τοῦ χωρισμοῦ. Φυλα-
χτὸ σιὰ σιγήν της γυρεύει τοῦ συναπαντήματος τὸ
ἔφραδι τὸ νεραϊδόπλεχτο, πὸν θὰ ὑπόσχεται τὸ ἀδύνατο
τοῦ χαμοῦ, τὸ γιὰ πάντα. Μῦρος ἢ ἀνάσα της τὸν ἔρ-
ριξε σὲ ληθαργικὸν ὕπνῳ.

Ἐνασαίνει μῦρα.

Τέτοια.

Ἐορειο γραφῆς.

Σὲ μὰ βελουδένια στρώση ἀσυνήθιστων ρυθμῶν,
κάπιο παρθένιασμα παλαικῶν λέξεων. Καὶ σίς πα-
ραλλαγὲς χρωμάτων, τόνων, ἀρωμάτων, ὑπνοβατικὸ τὸ
πέραςμα τοῦ θρύλου πάνου σὲ κάπιο λιοκόργο. Κι' ὅλα
κεντημένα μὲ τ' ἀρωστημένα χερσάκια της μὲ τρίχες
ξανθὲς πὸν κυμάτισαν σὲ λιόκαλλες βασιλοπούλες καὶ
πὸν βρήκαμε σὲ μυθικὸν τάφου, ξεχασμένους τάφους.
Ρηγοπούλες πὸν ὄταν ἔβγαίωσαν ἀνάπλεες καβάλλα,
τρέλλαιναν ὅλα τὰ βασιλόπουλα πὸν ἔρχονταν ἀπ' τ'
ἀλαργινὰ ταξείδια νὰ γυρέψουν τὴ χάρη τους.

Μιά γραφὴ πὸν νᾶχει τίς λέξεις πρόφαση. Λέξεις νε-
ραϊδοπαρμένες, πὸν τόσο πολὺ νὰ χάνονται ἀπ' τὸ
ὑπερφυσικὸ χᾶδι πὸν νὰ γεμίζουν ἕνα ἀνθινὸ μαράζι
καὶ νὰ μιλῶν ὄχι αὐτές, τὰ στοιχεῖα.

Μιά γραφὴ πὸν θὰ ὕφαινε τὸ χωρισμὸ τους, ὑπό-
σχεση συναπαντήματος.

— Κι' ὁ χωρισμὸς ;

— Θᾶναι σὲ κάποιον ἠλιόγερμα, βασιλεῖμα ἀλλοτινῶν
ὄνειρων! Ὁρα θλιβερῆ. Ἐορειο, χμαιορικὴ ρηγοπούλα
τοῦ ἠλιοβασιλείματος, λυμφορικὴ ρηγοπούλα, πὸν θὰ
λυγοῦν τὰ γόνατά της ἀπὸ τὸ βάρος τῶν βλαπτῶν καὶ
τῶν βελουδῶν τῆς μακριᾶς ἐσθῆτας της—σέρνοντας
την θὰ τὴν ἀφίνει νὰ μουσκέβεται σιὰ πόντια νερά. Ἐο-
ρηγοπούλα τῶν λυγμῶν καὶ τῶν γόων πρὶν πάει νὰ

σοριάσει τ' ὄνειροδαρμένο πορμάκι της στὸ φέρετρο
πὸν τῆς ετοίμασαν οἱ ἀστρολόγοι κ' οἱ μάγισσες, θᾶρ-
θει νὰ σᾶς φιλήσει στὸ στόμα καὶ θὰ σᾶς γεμίσει ὄλο τὸ
φυλλορρόγημα τῶν ὄνειρων της, ἀξεδυάλτους καημοῦς
γιὰ πάντα.

Σιωπῆ.

ΠΩΛ ΚΛΩΝΤΕΛ Ο ΧΡΥΣΟΚΕΦΑΛΟΣ

Μέρος πρῶτο

Οἱ ἄγροι στὸ τέλος τοῦ χειμῶνα.
Μπαίνει ἀπὸ τὸ βάθος ὁ Σίμων Ἀγρῆς φορώντας μπλουζα, βασιτώντας
στὸν ὄμο τὸ σῶμα γυναῖκας καὶ κρατούντας ἕνα λιογάρι.
Μπαίνει ἀπὸ μπρὸς μὲ ἄργα βήματα ὁ Κέβης.

Κέβης. — Νᾶμαι,

ἀνόητος, ἀνήξερος,
καινούριος ἄνθρωπος μπρὸς στᾶγνωστα πράματα,
καὶ γυρνῶ τὸ πρόσωπο πρὸς τὸ χρόνο καὶ τὸ βροχερὸ θόλο,
ἔχω γεμάτη πλήξη τὴν καρδιά!
Δὲ ξέρω τίποτα καὶ δὲν μπορῶ τίποτα. Τί νὰ πῶ ;
τί νὰ κάμω ;

Σὲ τί νὰ μεταχειριστῶ τὰ χέρια αὐτὰ πὸν κρέμουνταν,
τὰ πόδια αὐτὰ πὸν μὲ φέρνουν σὴν τὸ ἀπονύχτερο ὄνειρο ;
Ἐορειο εἶναι ἡχος καὶ τὰ βιβλία χαρτί μονάχα.
Εἶμαι ἐδῶ ὀλομόναχος. Μὲ φαίνεται πῶς ὅλα
ὁ καταχρυσωμένος ἀέρας, τὰ γόνιμα ὄργώματα
καὶ τὰ δέντρα καὶ τὰ χαμηλὰ σύννεφα
μὲ μιλῶν μιά κουβέντα δίχως λόγια, ἀμφίβολα.
Ἐορειο

γυρνᾷ μὲ τὸ ἄροτρο, ἀκούεται ἡ ἄργη κραυγῆ.
Εἶναι ἡ ὄρα πὸν οἱ γυναῖκες πᾶνε στὸ πηγᾶδι.
Νὰ ἢ νύχτα. — Τί εἶμαι λοιπόν ;
Τί κάμω ; τί ἀπαντήσω ;
Κι' ἀπαντῶ : δὲ ξέρω ! καὶ ποθῶ ἀπὸ μέσα μου
νὰ κλάψω ἢ νὰ φωνάξω

ἢ νὰ γελάσω, νὰ χοροπηδήξω καὶ νὰ κουνήσω τὰ χέρια!
«Πιὸς εἶμαι»; οἱ χιονόπλακες μένουں ἀκόμη,
κρατῶ ἕνα κλαδί πράσινο στὸ χέρι.

Τὶ ὁ Μάρτης εἶναι οὐ μιά γυναῖκα ποῦ φουῶ σὲ φωτιά
ἀπὸ χλωρὰ ξύλα.

— Τὸ καλοκαῖρι

κ' ἡ μέρα ἢ φοβερὴ κάτον ἀπ' τὸν ἥλιο, ἄς ξεχαστοῦν,
ὦ πράματα, ἐδῶ.

Προσφέρονομαι σ' ἐοῶς!

Δὲ ξέρω!

Δίετε με! ἔχω ἀνάγκη

καὶ δὲ ξέρω ἀπὸ τί καὶ μπορῶ νὰ φωνάξω ἀκατάπανστα
πολύ δυνατά, σιγαλώτατα σὰν ἕνα παιδί ποῦ ἀκούεται
ἀπ' ἀλάργα, σὰν τὰ παιδιά ποῦ μνησκουν ὀλομόναχα
σιμὰ στὴ κόκκινη ἀνθρακιά!

* Ὡ θλιμένε οὐρανέ, δέντρα, γῆ, ἦσκιε, ἀποβορχάμενη βραδιά!

Δίετε με, ἄς μὴ μοῦ ἀρνηστοῦν ὅ τι ζητῶ. (Βλέπει τὸν Σίμωνα).

* Ε! πῶς εἶναι ποῦ σκάφτει αὐτοῦ; (Τὸν πλησιάζει).

Τὰ κιούγκια βάζεις; Εἶναι ἀργά.

Σίμων, (σηκώνοντας τὸ κεφάλι).— Πῶς εἶναι, τί θέλεις;

Κέβης.— Τί κάμεις αὐτοῦ ἀνθρώπου;

Σίμων.— Τὸ χωράφι εἶναι δικό σου;

Κέβης.— Ναί, εἶναι δικό μου.

Σίμων.— Ἄφησέ με νὰ σκάφω αὐτὴν τὴν τρύπα.

Κέβης. (βλέποντας τὸ κουφάρι).— Ἄ!

Τί εἶναι αὐτό;

Σίμων, (ἐξακολουθώντας νὰ σκάφτει).— Ἡ γυναῖκα ποῦ ἦταν
μαζί μου.

Κέβης.— Ἄ! Ἄ!

Πῶς εἶναι ἡ γυναῖκα αὐτή; πῶς εἶναι ἡ γυναῖκ' αὐτή, τὴ γνωρίζω!
Εἶναι πεθαμένη!

Σίμων.— Δὲν τὴν πέθανε.

Κέβης.— Αὐτὴ εἶναι, αὐτὴ εἶναι, ἄ! ἄ!

* Ἐτοὶ σὲ ξαναβορῖσκῶ Πέες; ὀλόφνηρη καὶ μονοκεμμένη

* Ὡ γιὰ ὄλους καλή, γελαστή, ζωηρή!

* Ἐοὺ εἶσαι, πέες; ἐοὺ! ἐοὺ!

Σίμων.— Κέβη!

Κέβης.— Πῶς; μὲ γνωρίζεις;

Σίμων.— Πῶς εἶναι τὸ πλακόστρωτο αὐτὸ καμπαρασιό,
Κέβη; πῶς εἶναι ἡ χώρα αὐτή;

Κέβης.— Ἀγνή! Σίμωνα, Ἀγνή!

Σίμων.— Σῶπα! Μήπως εἶναι καρεῖς ἐδωπέρα;

Κέβης.— Ψυχή.

Τὸ σπίτι πουλήθηκε.

Σίμων.— Μήπως ὁ πατέρας μου ζῆ ἀκόμα;

Κέβης.— Ἀπόθανε, κ' ἡ μητέρα σου ἀπόθανε.— Κι' ὄλοι
οἱ ἄλλοι ἔφυγαν.

Σίμων.— Καλά.

Κέβης.— Ποῦ πήγες, ἄμοιρε; Γιατί ἔφυγες;
κ' ἡ γυναῖκα αὐτὴ ποῦ βλέπω ἐδῶ;

Σίμων.— Γιατί; Πῶς τὸ ξέρει;

Θυμοῦμαι, ἕνα ἄγριο πνεῦμα, ἡ ντροπή,

ὁ πόθος ποῦ εἶναι νὰ σώσω τὸ δρόμο, νὰ πάω πρὸς τὸ μέρος
ἐκεῖνο ποῦ βλέπεις τίς πεδιάδες νὰ ξαπλώνονται.

Κι' ἔφευγα ἀπὸ τὸ σπίτι ἀφροντίας; τίς ὄψεις τῆς οἰκογένειας.

Πεθαμένοι!

Κέβης.— Ποῦ πήγες;

Σίμων.— Δὲν ἤξερα ποῦ μ' ἀγαποῦσε. Μιά μέρα τῆς ἀγκάλιασα
τὸ λαιμὸ μὲ τὰ δυὸ χέρια, σφίγγοντάς την ἀπάνω στὸν τοῖχο τῆς
οἰκουμένης.

Γιατί εἶχα ἕνα πνεῦμα ὀρμητικό. Ἦρθε νὰ μὲ βροεῖ.

Πλανήθηκε.

* Ἐθρεψα πολλὰ ὄνειρα: γνώρισα

τοὺς ἀνθρώπους, τὰ πράματα ποῦ ὑπάρχουν τώρα.

Εἶδα ἄλλους δρόμους, ἄλλες καλλιέργειες, ἄλλες πολιτείες.

Περνᾶ καρεῖς κ' ὄλα αὐτὰ περνοῦν.

Καὶ τὴ θάλασσα πολὺ μακριὰ καὶ μακρύτερα ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Κι' ἀπ' ἐκεῖ φέροντας ἕνα κλαδί ἐλάτου, καθὼς γυροῦσα...

Κέβης.— Ἐκεῖ πέρα σ' εὐρῆκε;

Σίμων.— Μαζί,

ἀνάμεσα ἀπὸ πάμπολα βουνὰ καὶ ποτάμια ξανακατεβήκαμε πρὸς
τὸ Νότο καὶ τὴν ἄλλη θάλασσα.

Κατόπι ξαναγυρῖσαμε ἐδῶ.

Κέβης.— Ποῦ, λές;

Σίμων.— Ἐκεῖ κάτου, μέσα στὴν καλυβίτσα ἐκεῖνη.

* Ἦθελα ν' ἀνάγω φωτιά μὰ ἦταν πολὺ ὀργή.

— Εὖν' ἀρκετὰ βαθιά.

Κέβης.—^Ω πῶς εἶναι δῶ κοιτάμενη στὴ γῆς! (Βγαίνει ἀπ' τὴν τρύπα).

Σίμων.—Τόπε, τόπε!

Τι γύρευα πού στρέφοντας τ' ἀκόλαστα μάτια μου,
μέσα ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους τὴ μαρτυρία τοῦ ἑαυτοῦ μου;
Κι' ἐδῶ τὰ πόδια δπλαίζοντας ἦρθε νὰ μὲ γυρέψει.
Ὁλόρθος, ἡ μαλλιαρὴ κορφή ζεσταμένη ἀπὸ τὴ φλόγα τῆς μέρας,
κόκκινες,

Ἐνώσαμε τὲς φυχές μας μὲ τὸ στόμα καὶ
μ' ἔσφυγγε μὲ τ' ἀπλοϊκὰ χέρια τῆς!

Καὶ τὴν ξανάφερα ἐδῶ γιὰ νὰ μὲ χλευάσει ὁ τόπος ἀπ' ὅπου ἔφυ-
γα! Νά τῆς πού ἔπεσε στὰ πόδια μου.

Κατὰρα σ' αὐτὴ τὴ χώρα! Οἱ ἀγελάδες τῆς ἄς σκάσουν! ὁ βήχας
ἄς πλαντάξει τὰ γουρούνια! ^{Α!} ^{Α!} ὦ τόπε, ὦ γῆς ἀπὸ
ἀσπρόχρωμα καὶ πού κολνᾶς

εἶμαι φαῦλος τί μπορῶ νὰ κάμω; πρὸς τί;

^{Α!} γιατί νὰ γυρέψω νὰ γίνω

ἀλλιώτικος ἀπ' ὅτι εἶμαι; Κι' ἐδῶ μονάχος τὰ πόδια μου μέσα
στὴ γῆ, ρίχνω στρογγιὰ κρωγῆ, καὶ ὁ ἀέρας μὲ κολνᾶ μὴ
προσωπίδα βρόχηνη.

^Ω γυναικα! πιστή!

Παντοῦ, δίχως παράπονο, μ' ἀκολούθησες,

σὰ μιὰ νεράιδα ἀγορασμένη, σὰ μιὰ
βασιλίσσα πού σκεπάζει τὰ ματωμένα πόδια τῆς μὲ χρυσὰ κουρέλια!

^Ἔτσι σὲ κάλεσα: «Κοίτα τὸν βόρβορο αὐτό!»

Φρίκη ζωντανή, ντροπή, αἰμία γιομάτη πόθους, σὸ τέλος σὲ
ἀπόχτησα σὰν τὴ γνώση!

— ^Ἄκουσε αὐτό! ἔτοιμόναυτη μοῦ ἔσφυγγε τὸ χέρι ἀπάνω σὸ
μάγουλο,

καὶ μὲ τὸ φιλοῦσε στηλόνοιας ἀπάνω μου τὰ μάτια,
κι' ἔλεγε πῶς μποροῦσε νὰ μὲ τραγουδήσει προγνωστικά,
σὰ μιὰ παλιόβαρκα πού ἔφθασε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρια.

Καὶ ὅποτε ἀπόθανε, μίλησε κι' ἔκλαψε,
βλέποντας, λυπάμενη δὲν ξέρω τί!

Κέβης.—^Ὁλομόναχη, χλωμότατη!

Σίμων.—Μὲ κοίταξε κι' ἔκλαιε
καὶ μὲ φιλοῦσε τὰ χέρια μὲ τὸ κεντρὸ στόμα τῆς.

Καὶ τῆς ἔλεγα φρονεῖς; καὶ κουνῶσε τὸ κεφάλι.

Καὶ μὲ κοίταξε καὶ δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω τί θέλει νὰ μὲ πει.

Πὼς καταλαβαίνει τίς γυναικες;

Πήγαινε σὸ λάκο! (Σηκώνει τὸ κορμί).

Κέβης.—Θὰ σὲ βοηθήσω.

Σίμων.—Ναί.

Τὸ θέλω. Κάμε αὐτὸ μαζί μου κι' ἄς μὴ λησμονηθεῖ!

Θὰ τὴν πιάσω ἀπ' τοὺς ὤμους καὶ σὺ ἀπ' τὰ πόδια. (Σηκώνουν
τὸ κορμί).

^Ὁχι ἔτσι! ^Ἄς ἀναπανθεῖ πίστομα.

Κέβης.—^Ἄς ἀναπανθεῖ! (Τὴν κατεβάζουν σὸ λάκο πίστομα).

Σίμων.—Πήγαινε, ἔμπα στὴν ἀδριά γῆς!

Κι' ὅταν ἐκεῖ πέρα ὅπου δὲν ἀκοῦς πλέον καὶ δὲν βλέπεις τίποτε
μὲ τὸ στόμα ἀπάνω στὴ γῆς, ὅπως ὅταν πεσμένοι κατάκουλα
ἀρπάζοντας τὰ προσκέφαλα τιναζόμεθα πρὸς τὸν ὕπνο.

Καὶ τώρα θὰ σὲ φορτώσω ἕνα φόρτωμα γῆς στὴ ράχη. (Ρίχτει τὸ
χῶμα σὸ λάκκο μὲ τὰ δυὸ χέρια κι' ὅταν ἔχει γιομίσει περ-
πατεῖ ἐπάνω πατώντας το μὲ τὰ πόδια).

^Ἄς τὸ στυμπόσουμε! ^Ἄπομηθήσει χῶμα γιὰ τὸ μέρος αὐτὸ πού
ἔχεις πάρει.

— Λοιπὸν δὲν εἶναι πλέον κανεὶς σὸ σπίτι μου;

Κέβης.—Κανεὶς. ^Ὁλα ἐσφάληξαν. Οἱ γῆς ἔχουν χερσῶσει.
(Σιωπή).

^Ὁ πατέρας τῆς ζῆ ἀκόμα.

Σίμων.—Τί λές; θέλεις νὰ πᾶω νὰ τὸν γυρέρω νὰ μὲ πλαγιά-
σει σὸ σπίτι του;

Κέβης.—Εἶναι ἕνας γεροντάκος ἔχει πολὺ ὑποφέρει,
ζῆ ὀλομόναχος ἀπὸ ἑλέη κι' ὄλοι τὸν καταφρονοῦν
Εἶναι γυρτὸς σὰ δρέπανο καὶ τὰ χέρια του πέφτουν στὰ γόνατα.
Δὲν μπόρεσε νὰ πάρει ἀπάνω του ἀπ' τὸν καιρὸ πού ἡ κόρη
του ἔφυγε.

Σίμων.—Δὲν θὰ ξαναγυρίσω σ' αὐτὴ τὴ χώρα.

Φαίνεται τὸ μέρος τοῦ λάκκου;

Κέβης.—Δὲν φαίνεται τίποτε. Βρέχει.

Σίμων.—^Ὁ δασκάλα!

^Ἐσὺ πού μιλόντας με μὲ μιὰ φωνὴ διαφορετικὴ,
κρωτοῦσες ἔμπρός μου σὰ βιβλίο τὸ πρόσωπό σου;
^Ἄναπαύσου βαδύτερα ἀπὸ τὸ σπόρο που εἶναι

στ' αὐλάκι, ἐκεῖ ποῦ δὲν θ' ἀκοῦς πλέον τὸ θόρυβον
τῶν δρόμων καὶ τῶν ἀγρῶν καὶ τὸ μούγκρισμα τῶν ἀλειτριῶν καὶ
τῶν ἀπορέων,
γνωρισμένη ἀπ' ἐμὲ σ' ἔναν τόσο ἀγνωστο σ' ὄλους
καὶ ποῦ οὔτε αὐτὸ τὸ λιζγάρι οὔτε τὸ ραβδί σου
σὰν ἕνα σπασμένο κουπί θαλασσινοῦ ἄς μὴ
μπερθεῖν ἐδῶ! (Ρίχτει τὸ λιζγάρι μακριά).
Καὶ τώρα πάμε.

Κέβης.— Ἀφῆσέ με γὰρ σὲ συνοδέψω.

Σίμων.— Ἐλα. (Περπατοῦν μαζί).

Δὲν μιλεῖς σύντοφες;

Κέβης.— Ὡ εἶμαι θλιμένος! εἶμαι θλιμένος!
Πάρα πολὺ! πάρα πολὺ!

Σίμων.— Ὁ θάνατος! Στοχασμοί,
Πράξεις ποῦ κοιμοῦνται σὰν νεογέννητα
ξαναφέρουν τὰ μηριὰ στὴν κοιλιά.
Τελειώνει τὴ ζωὴ.

Ἡ ἐνθύμησι! τὰ γερατιά! Ὁ ἄρρωστος ξυπᾷ δλομόναχος καὶ
ἐνῶ ἡ βροχὴ χτυπᾷ τὰ τζάμια, ἀκούει τὸν κρότο ἐνὸς ἀσημένιου
χουλιανοῦ ποῦ πέφτει.
Καὶ τὸ χαμόγελο δόθηκε στοὺς γέροντες.

Κέβης.— Ἀπέθανε. (Σιωπῇ).

Σίμων.— Μιὰ γυναῖκα τράβηξ' ἀπ' ἐμὲ τὸ χέρι τῆς πέρνοντας
τὰ μάτια ἀπ' ἐμὲ παράξενα· καὶ ἐγὼ ὁ ἄνδρας μνήσκω μονάχος
ἀπ' ἐδῶ σὲ πῶ ἀπρογιάλι χλωμασμένο ἀπ' τὸν ἄνεμο θὰ ση-
κώσω τὸ στόμα ποῦ ἀναπνέει; Τί θὰ ξαναπῶ στὴ σιωπῇ μου;
«Θὰ μπορέσω, θὰ προσπαθῆσω».

Ἄ ποῦ θὰ κοιτάξω; ποῦ γὰρ περπατήσω; Οἱ οὐρανοὶ εἶναι σιδη-
ρεῖνοι, καὶ κάθομαι ἐδῶ κληρονομία τῆς γυναίκας γιομάτος φο-
βέρες καὶ κουραστικὲς κραυγές!
Πῶς; Τί θὰ δοκιμάσω; Πλανήθηκα εἶδα.

Ὡ μάταιες μέρες, χρονολογίες! Σὲ τί

Ὅταν τὸ κορμί μου σὰν ἕνα βοννὸ θ' ἀνασηκώσει τὰ δεντρομέρια,
θὰ μεταχειριστῶ τὸ πλῆθος μου;

Ἡ κοπελοῦδα δὲν ὑπάρχει πιά!

Καὶ ὅμως, — ἐχτές ἐνῶ κοιμοῦνταν βγήκα ἔξω ξέροντας ποῦ αὐ-
ριο θάμαι μονάχος.

Ἦταν νύχτα καὶ ἡ καρδιά μου ἦταν βαρύτερη ἀπὸ πέτρα στὴν

ἄκρια ἐνὸς σκοινοῦ.

Καὶ γὰρ ἐνῶ ποῦ περπατοῦσα, λίγο λίγο, αἰσθάνθηκα αὐτὴ τὴ ζωὴ
σ' ἐμένα, αὐτὸ τὸ πρᾶμα

Τὸ ἀπάντητο, τὸ ἀγέννητο,

Ἡ λειτουργία ποῦ εἶναι μέσα στὴν ἑαυτὸ μου.

Κέβης.— Μακάρι καὶ ἐγὼ . . .

Μὰ κανεῖς δὲν ἀνηουχῆσε γιὰ μένα.

Σίμων.— Τί λές;

Κέβης.— Μποροῦσα γὰρ πῶ

Μποροῦσα γὰρ παραπονεθῶ καὶ ἐγὼ μ' ἕναν τρόπο ποῦ θὰ κατα-
βινες . . .

Σίμων.— Κάπια ἀκόμη . . . ;

Κέβης.— Ὅχι.

Σίμων.— Κοίτα, ἡ ὄρεξη αὐτὴ

Γιὰ τὸ πλάσμα αὐτὸ ποῦ ἔχει ἕνα παιδικὸ πρόσωπο εἶναι παρά-
ξενη. Θαρρῶ πῶς ἡ χαρὰ τους δὲν εἶν' ἀληθινή.

Παχαίνουν σὰ γίνουσι γριεὲς καὶ καταγτοῦν σὰν κόπτες.

Μὰ ὅταν φεύγει ἔτσι σὰν μιὰ χούφτα ἄμμου ποῦ φεύγει μέσ' ἀπὸ
τὰ δάχτυλα . . .

Πά! οτοχασμοί! ἀργότερα θὰ μάθεις περισσότερα. (Φτάνουν στὸ
δρόμο).

Κέβης.— Πῶς εἶναι; (σιγά). Εἶν' ὁ πατέρας τῆς
(Μπαίνει ἕνας γέρος κρυτωμένος κυλόντας ἕνα χειρᾶμαξο ποῦ ἔχει
ἕνα τοσιπὶ καὶ ἕνα παγέρι.)

Σίμων, (σιγαλά).— Μίλησε του.

Κέβης, (στὸ χωρικό). — Καλησπέρα κύριε. (Ὁ χωρικός στέ-
κεται καὶ ἀφίνει τὸ χειρᾶμαξο του.—Σιωπῇ).

Πῶς πᾶς σήμερα;

Ὁ χωρικός. — Δὲ ξέρω. Θαρρῶ πῶς δὲν εἶναι περισσότερο
ἀπ' ἡ ὥρα πέντε. Οἱ μέρες δὲν μεγαλώνουν πολὺ.

Σίμων, (φωναζοντας τον στοῦ αὐτί του).— Κ' ἡ κόρη σου πῶς
εἶναι

Ὁ χωρικός. — Βλέποντάς τον ἀπὸ κάτω).— Δὲν ξέρω κύριε.
Δὲν εἶναι πιά μαζί μου.

Σίμων.— Ἴσως εἶναι καλλίτερ' ἀπ' ἐσένα.

Ὁ χωρικός. — Αἰ θάκαμε καλὰ τότες γὰρ μὲ βοηθοῦσε.
Εἶμαι πολὺ δυστυχισμένος!

Καλησπέρα το' ἀρηνιὰ σας. (Φεύγει.—Μένουν σιωπηλοί).

Κέβης, (δείχνοντας μιὰ μεριά τοῦ δρόμου).— Ἡ πολιτεία εἶν' ἀπ' ἐδῶ. Ἐλα σὲ μᾶς αὐτὴ τὴ νύχτα.

Σίμων.— Ὅχι θὰ πάω ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά.

Δὲν ὑπάρχει τόπος γιὰ νὰ μὲ δεχτεῖ δὲ θάμπω σ' ἄλλα σπίτια.

Δὲν ἔχω ἄλλα ἀπ' αὐτὰ τὰ παλιόρουχα· ἀλλὰ θὰ κάτσω σὲ μιὰ πέτρα καὶ θάμαι πλούσιος ἀρετά.

Ὁ ἴδιος ἔμαντός μου εἶναι τραπέζι μου καὶ κρεβάτι μου.

Δὲ θὰ πεθάνω, ἐγώ, ἀλλὰ θὰ ζήσω!

Δὲ θὰ πεθάνω ἀλλὰ θὰ ζήσω! Δὲ θέλω νὰ πεθάνω ἀλλὰ νὰ ζήσω!

Μάθε ποῦ δὲν εἶμαι μονάχος.

Κέβης.— Πιόνα λοιπὸν ἔχεις μαζί σου;

Σίμων.— Τὴ φωνὴ τῆς ἴδιας λαλιᾶς μου!

Τις ἀκούω νὰ παραπονιῶνται γιὰ κακὰ· μὰ ποῦ κακὸ μπορεῖ νὰ ὑπάρχει;—Κανένα.

—Χά! δὲν φέγγει πιά.

Κέβης.— Νύχτωσε.

Σίμων.— Κοίτα αὐτὸν τὸν δρόμο, μιλα σιγανότερα.

Τὰ ξερὰ τσαλιὰ τουρτουροῦν· τὰ κλαδιὰ τρίζουν καὶ κινουῦνται ἀδόρυβα· τὰ ποιαμάκια γουργουρίζουν μὲς τὸ χῶμα.

Ὁλόρθο στήν ἔκταση ἀνάμεσα ἔχουμε τὸ μαῦρο σὲ κάθε χέρι,

τὴ μελαγχολία τῆς γῆς.

Ἐμεῖς ποῦ μονάχοι περπατοῦντες στήν ἄκρια τοῦ δρόμου, ἀναδίνουμε θερμὴ γνώη.

Χα-χά! εἶμαι ἐκνευρισμένος!

Ἐοὺ ποῦ εἶσ' ἐδῶ Κέβη μ' ἀκούς;

Κέβης.— Ἀκούω.

Σίμων.— Μίλησ με! Θαρρῶ πὼς ἔχεις κάτι νὰ πεῖς.

Κέβης.— Θέλω

Σίμων.— Τί θέλεις;

Κέβης.— Τίποτα!

Μονάχα μιὰ κάρμυρη ὅταν χιονίζει καὶ κανεὶς νὰ μὴ ξέρει ποῦ βροσκομαί!

Σίμων.— Τί θες νὰ πεῖς;

Κέβης.— Εἶμαι ἓνα παιδί! δὲν εἶχα βοηθὸ κι' ἔπρεπε νὰ ὑπομένω καὶ νὰ ὑποφέρω!

Πικροὶ στοχασμοὶ μὲ βασανίζουν καὶ λυποῦμαι βλέποντας τὸ λευκὸ φῶς!

Μὴ μὲ βιάσεις νὰ μιλήσω γιὰ νὰ μὴ μὲ περιπαίξεις.

Σίμων. Θὰ σ' ἀρπάξω ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ θὰ σὲ κουνήσω τὸ κεφάλι. Ἐμπρός. Σὲ πιόνα θὰ ἐμπιστευθεῖς ἐξόν ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ αὐτὴν τὴ στιγμή περπατεῖ στὴ σκοτεινὴ νύχτα στὸ πλαῖ σου.

Καὶ σὲ λέω πὼς εἶσ' ἓνας ἄντρας κι' ὄχι ἓνα παιδί σὰν τὸ λευκὸ βλαστάρι ποῦ περνᾷ τὴ γῆ.

Δὲν εἶμαι καὶ πολλὰ χρόνια γεροντότερος ἀπ' ἐσέ, μὰ δοκίσιμα ποῦ θὰ σταθῶ ὁλόρθος.

Καὶ δὲ θὰ ἀποτραβηθῶ καθόλου καὶ δὲ θὰ φοβηθῶ καὶ θὰ πάω ὅπου ἀπεφάσισα.

Μίλα πιάσε τὸ χέρι μου,

γιατί ἡ νύχτα εἶναι μαῦρη καὶ δὲν φέγγει διόλου.

Κέβης.— Αἶ λοιπὸν εἶμαι δυστυχημένος! μπορῶ φωτερὰ νὰ πῶ σκοτεινὰ πράγματα!

Ἀπὸ ποῦ νὰρχίσω;

γὰ νὰ ἐκφράσω τὴν πλήξη ποῦ δὲν ἀρχινάει ἀλλὰ σὰν τὸ ἀπικείμενο ἐνὸς μακρινῶ βλέμματος μνήσκει καρφωμένο;

Νὰ τί μποροῦσε νὰ πεῖ τὸ παλικάρι,

τὸ ὁποῖο σὰν ἓνας ξεθρονισμένος βασιλιάς, μὲ τὸ κεφάλι περασμένο ἀνάμεσα ἀπ' ἓνα σάκκο, στέκει ἀκίνητο μ' ἄχρια μάτια

καὶ ποῦ ἀγέρας, σὰν τρολλὴ γυναικα διασκορπάζει μὲ τὰ μαλλιά του, καὶ ποῦ κοιτάζει χωρὶς νὰ καταλαβαίνει τὸ ἄνοιγμα τῆς μέρας, γιομάτο μουρμουρίσματα σὰν κάπιο νεκρὸ δέντρο.

Τὸ πλῆθος τῶν μάτιων ἀνθρώπων ποῦ ἀναρωτιοῦνται καὶ πολεμοῦν, μιλοῦν καὶ παίζουν τὰ μάτια,

κι' ὕστερα γυροτότας πρὸς ἐμᾶς τὸ μαλλιαρὸ μέρος τῆς κεφαλῆς χάνονται σὰ ψυχρὰς ἀποθαμένων,

τίς καταστροφὲς καὶ τὰ πανηγυρικὰ πάθη!

τὰ σύννεφα ποῦ σκεπάζουν μὲ ἥσκους τίς πλαγιές,

τίς κραυγὲς τῶν ζώων τοὺς θόρυβους τῶν χωριῶν καὶ τῶν δρομῶν, τὸ δάσος ποῦ τραγουδεῖ τὴν ἄνεμον ποῦ διώγει, τ'

ἀμάξια γεμάτα δεμάτια σιαχῶν καὶ λουλούδια,

καὶ τίς Νίκες ποῦ περνοῦν στὸ δρόμο σὰ θεορίστρες μὲ μάγουλα

μανρισμένα
σκεπασμένες μ' ἓναν πέπλο κι' ἀκουμπώντας ἓνα τύμπανο στὰ
χρυσὰ μεριά τους!

Σίμων.— Τελείωσε. Τί θέλει νὰ πεῖ;

Κέβης.— Τίποτα. Ἐχει ἀνθρώπους ποῦ τὰ μάτια τους σκί-

ζονται σὰ μούμουλα σκασιμένα πὸν ἀφίρουν νὰ τρέξουν τὰ
κουκούτσια τους.

Καὶ γυναῖκες πὸν ὁ καρκίνος τις κόλλησε σὰν ἴσκα στὴν δὲνιά.
Καὶ ἐκτρωματικά νεογέννητα μὲ τὸ νὰ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι μούρη
μοσχαριῶ!

Καὶ παιδιὰ βιασμένα καὶ σκοτωμένα ἀπ' τοὺς πατέρες τους.

Καὶ γέρονς πὸν τὰ παιδιὰ τους μετροῦν μιὰ, μιὰ τις μέρες τους.

Ἔλες οἱ ἀρρώστεις μᾶς παραμονεύουν. Ἡ πληγὴ καὶ τὸ ἀπό-
στημα, ἡ ἐπιλυρία καὶ τὸ κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ, καὶ στὸ τέλος
ἔρχεται ἡ ἀρθρίτιδα καὶ ἡ πέτρα πὸν σ' ἐμποδίζει νὰ κα-
τουρήσεις.

Τὸ χικιὸ ἀνάβει τὴ φωτιά του τὰ ἀπόκρυφα μέλη μουχλιάζουν
σὰ σταρῦλια κ' ὁ σάκκος τῆς κοιλιᾶς σκάνει
κ' ἀδιάζει ὄζω τὰ ἐντόσθια καὶ τις μαγαρισιές!

Δὲν εἶναι φοβερό! ἀλλ' ἡ ζρὴ μᾶς πὸν ξεφαντώνει σ' ἕνα τρα-
πέζι ἀπὸ λούγγος παραμπουκόνει,

ὡς πὸν σὰν ἕνας σκύλος πὸν ξερνᾶ σκουλίκια μὲ κομάτια κρέατα
ἢ κοιλιά γεμισμένη ἐπαναστατεῖ καὶ κάνουν ἐμετὸ στὸ τραπέζι.

Ἦθελα νὰ βρῶ τὴν εὐτυχία!

Ἄλλὰ εἶμαι σὰν ἕνας ἄνθρωπος κάτω ἀπ' τὴ γῆ σ' ἕνα μέρος ὅπου
δὲν ἀκούεται τίποτε.

Πιὸς θ' ἀνοίξει τὴν πόρτα; καὶ πὺς θὰ κατέβει σ' ἐμὲ στὸ μέρος
πὸν βόισκομαι, βαστόντας τὸ κίτρινο φῶς στὸ χέρι;

Σίμων.—Κι' ἐγὼ βόισκομαι στὸ ἴδιο κατάβαθο μέρος!

θὰ σηκωθῶ καὶ θὰ σπάσω τὴν πόρτα καὶ θὰ παρουσιαστῶ μπρο-
στὰ στοὺς ἀνθρώπους, ἄ! ἄ!

Κέβης.—Τί λές;

Σίμων.—Σώπα τώρα! Ἄ! (Στέκεται).

Κέβης.—Αἱ λοιπὸν τί ἔχεις νὰ φρῶσας ἔτσι; Τί μυρίζεσαι.

Σίμων.—Τὸν ἀέρα καὶ τὴ γῆ. Ἄ!

Ἦ ἡ ἀνοιχὴ πὸν ξανακαινουργιώνει τὸν χρόνον κ' ἡ ἰσχυρὴ ἀγάπη
θριαμβεῖ στὴν παρθενιά! Ἦ ἡ δράση τῆς ζωῆς πὸν ὁ
καιρὸς τῆς ἐτοιμάζει τὸ γάμο της! Δὲν μνήσκει οὐτ' ἕνας
μίσχος ὅπου ἡ τρέλλα νὰ μὴ μπῆ σὰν ἕνας νικητὴς φέρον-
τας τὸ ἄνθος καὶ τὸ σπόρο!

Κέβης.—Ὁ ἀέρας εἶναι ζεστός.

Σίμων.—Ἐχω ὅτὸ στόμα τὴ γέυση τοῦ πικροῦ βούτυρου τῶν
βλαστῶν! Ὁ ὄγκος τοῦ σώματός μου σὰν ἕνας βῶλος γῆς
ξεπαγωμένης,

λυώνει! χυμὸς τῆς ζωῆς! δύναμη

Ἄ! κάθε δύναμη καὶ σφρίγος!

θ' ἀνοίξω τὸ στόμα καὶ θὰ σηκώσω τὰ χέρια
καὶ θὰ τὰ βαστῶ τετωμένα!

Ἄλλ' ἔρχου!

Κέβης.—Ποῦ μὲ πᾶς; ἔρχομαι ἀφήσει τὸ δρόμο.

Σίμων.—Τί ἀνάγκη ἔχου ἀπὸ δρόμο ξέρω πὸν πηγαίνω.

Ἀκολουθᾶμε.

Ἦ Κέβη, σ' αὐτὸ ἔχεις δίκιο πὸν δὲν ἀφέθηκες στοὺς γέρονς ἢ
σὲ κανένα ἄνθρωπο πὸν ἠμίκωμένο, ἔτσι τυφλά.

Γιατὶ δὲν θὰ ἤξεραν νὰ σ' ἀπαντήσουν, μὴ γνωρίζοντας τί γινεῖς.

Ἄλλ' ἂν μπορούσαμε νὰ γνωρίσωμε τὸ χρόνο τοῦ κραδιοῦ ἀπ' τὴ
γέυση του, πὺς μᾶς ἐμποδίζει νὰ σκεφθοῦμε πὸν κάθε γενεὴ
ἀνθρώπων σπέροντας τὸν μητρικὸν ἄγρον στὴν ἐποχὴ του
φυλάγει μέσα της ἕνα κοινὸ μυστικό, ἕνα κάπιο κόμπω στὴ
βαθεὴ συναισθημολογία τοῦ ξύλου του.

(Ἦ κάλλιο σκέφτομαι ἕνα χαλὶ πὸν ὁ ἐργάτης τοῦ ἀραδιάζει τὰ
χρώματα τὸ ἕνα κατόπι τοῦ ἄλλου).—Κι' ἕνα παιδί ἀποκόβεται
στοὺς ἔνδεκα μῆνες· ἀλλὰ τὸ ἀπόκομα τοῦ πνεύματος εἶναι
πὺς ἄγρο.

Κι' ὡς ὅπου μάθει μοναχὸ του

νὰ ὠφεληθεῖ ἀπ' τὴ τροφὴ του (τὸ μέτρο ἰσότητος μὲ τὸ ξόδεμα)

τὸ στήθος δὲν τοῦ ἀποτραβιέται, ἢ συγκοινωνία τῆς πηγῆς:

—Ἐτσι ἂν βάλεις τὸ αὐτί σου στὴν καρδιά μου . . .

Κέβης.—Ἀπομακρυνόμαστε ὀλοένα περισσότερο.

Σίμων.—Ὅσο γιὰ μένα δὲ σκοτίστηκα ποιῆς μου γιὰ κανέναν
ἄνθρωπο,

νέο ἢ γέρο, γιὰ κενὸ πὸν βαστᾶ μέσα τὸν ἑαυτό του.

Ἄλλὰ ἕνα δέντρο ἦταν ὁ παιδαγωγός μου.

Γιατὶ κάποιος, παιδί, ὅταν τύχαινε νὰ μὸν ἔρθει τὸ ἔξοπασμα μαθ-
σης καὶ πικρῆς μελαγχολίας κάμωνιάς μου κάθε συντροφικὴν
ἀποτροπία,

καὶ τὸν κοινὸν ἀγέρα νὰ μὴν ἀνασπείρειται,

ἀναγκαζόμενον νὰ πάω στὴ μοναξιά γιὰ νὰ θρῆψω σκοτεινὰ τὴ δυ-

στυχία αὐτὴ πὸν αἰσθανόμουν μέσα μου νὰ μεγαλώνει. Καὶ

συναπάντησα τὸ δέντρο αὐτό, καὶ τὸ ἀγκάλιασα, σφίγγοντάς

το μὲ τὰ χέρια μου σὰν ἕνα ἄνθρωπο ἀρχαϊότερο.

Γιατὶ πρὶ νὰ γενηθῶ κι' ἀφοῦ περάσωμε πέτρα, μνήσκει αὐτοῦ

καὶ τὸ μέτρομα τοῦ χρόνον του δὲν εἶναι τὸ ἴδιο.

Πόσα ἀπομεινόμερα πέρασα στὰ πόδια του, ἀδιάζοντας τὴ σκέψη
μον ἀπὸ κάθε θόρυβο!

Κέβης.—Καὶ σὰν τί σ' ἔμαθε;

Σίμων.—Τώρα σ' αὐτὴν τὴν ὥρα τῆς ἀγωνίας!

τώρα πρέπει νὰ τὸ ξανάβρω! (Φτιάγουν τὴ ρίζα πανύψηλου δέντρου).
"Ὡ δέντρο, δέξου με! "Ολομόναχος βγήκα ἀπὸ τὴν προστασία τῶν
κλαδιῶν σου καὶ τώρα ὀλομόναχος ξανάρχομαι σὲ σέ, ὃ ἀνι-
γητε πατέρα μου!

Ξαναπάρε με λοιπὸν, στὸν ἥσυχιο σου, ὃ γιὰ τῆς Γῆς! "Ὡ ξύλο
στὴν ὥρα αὐτῆς τῆς ἀπελπισίας. "Ὡ ψιθυριστὴ ξημονιχρέφου με.
Τὸ λόγο αὐτὸ ποῦ εἶμαι καὶ τοῦ ὁποίου αἰσθάνομαι ἐντὸς μου τὴ
φοβερὴ προσπάθεια!

Γιὰ σέ, εἶσαι μιὰ ἀδιάκοπη προσπάθεια, τὸ ἐπίμονο τράβηγμα
τοῦ κορμιοῦ σου ἔξω ἀπὸ τὴν ἄνυχηνη ὕλη.

Πὼς βυζάνεις, γύρω, τὴ γῆς,
βυθίζοντας, χωρίζοντας ἀπὸ κάθε μεριά τις δυνατὲς καὶ λεπτὲς
ρίζες σου! καὶ ὁ οὐρανὸς, πὼς βραστῶς ἀπ' αὐτόν! πὼς κου-
νέσαι ὀλάκερο

στὴν ἀσπὴ του σ' ἓνα φύλλο ἀπέραντο, σχῆμα φωτιᾶς!
"Ἡ γῆς ἀνεξάντηλη σὸ σφιξιμο ὄλων τῶν ριζῶν τοῦ εἶναι σου
κι' ὁ ἀπέραντος οὐρανὸς μὲ τὸν ἥλιο, μὲ τ' ἄστρα στὴν κίνηση τοῦ
χρόνου,

ὅπου κολυᾶς μὲ τὸ στόμ' αὐτό, καμωμένο ἀπ' ὅλα τὰ χέρια σου,
μὲ τὴ δέσμη τοῦ κορμιοῦ σου, τὸ κύριο ὄλων αὐτῶν σὲ σέ
ποῦ ἀγαπνέεις,

ἢ γῆς καὶ ὁ οὐρανὸς ὀλάκερα, τὴ χροιάζονται γιὰ νὰ σταθεῖς ὀλόρθο!
Τὸ ἴδιο γιὰ νὰ σταθῶ ὀλόρθος! γιὰ νὰ μὴ χάσω τὴ ψυχὴ μου!

τὸν οὐσιαστικὸ αὐτὸ χυμὸ, τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ὑγρα-
σία τοῦ ἑαυτοῦ μου, τὸν ἀναβρασμὸν αὐτόν,

τοῦ ὁποίου τὸ ἀντικείμενον εἶναι τὸ πρόσωπο αὐτοῦ ποῦ εἶμαι, ποῦ
νὰ μὴν τὴ χάσω σὲ μιὰ μάταια τούφα χόρτων ἢ λουλουδιῶν!
γιὰ νὰ μεγαλώσω στὴν ἐνότητά μου! γιὰ νὰ μείνω μοναδικὸς
κι' ὀλόρθος!

² Ἀλλὰ δὲν ἔρχομαι σήμερα σὲ σᾶς γιὰ ν' ἀκούσω τὸ θρό σᾶς.

³ Ὡ κλαδιὰ γυμνὰ τώρα μέσ' στὸν ἥσυχιο καὶ σονεφισμένον ἄγρο!

⁴ Ἀλλὰ εὐαὶ θέλω νὰ ρωτήσω, βαθιὲς ρίζες, καὶ τὸ μυστικὸ αὐτὸ
τῆς γῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὅπου τρέφεστε. (Στέκεται ὀλόρθος
κάτιον ἀπὸ τὸ δέντρο.—Παύση ἀπροσδιόριστης διάρκειας).

Σίμων.—(Στενάζοντας σὰν νὰ βγαίνει ἀπ' ἓνα ὄνειρο).

Πάμε.

Κέβης.—"Ὡ Σίμων δὲ θὰ φύγεις ἔτσι! Δὲν ἔμαθες τίποτα
κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ δέντρο τῆς γνώσης;

Σίμων.—"Ἄλλο ἀπ' ὅτι μπορῶ νὰ πῶ.

Κέβης.—Ἄν λοιπὸν ἄλλο ἀπ' ὅτι μπορεῖς νὰ πεῖς, αὐτὸ κι' ἐγὼ
γυρεύω.

⁵ Ἐσὺ, ἂν ἀληθινὰ

κάποιος νόμος εἶναι βαλμένος στὴν καρδιά σου, ἂν κάπιο παράγ-
γελμα

καὶ θέληση ἀνάνθρωπον

σὲ σκουπιτὰ σὰν ἀπ' τὸ γόνατο μέσα σὲ μᾶς, κακομοίριδες . . . (Γο-
νατίζει προστάτον).

Σίμων.—Τί θέλεις;

Κέβης.—Νὰ μὲ θυμᾶσαι!

Σίμων.—Γιατί θέλεις νὰ μὲ κάμεις νὰ μιλήσω; ἀπομακρύνσου
ἀπὸ ἐμέ, γιατί τὸ πνεῦμα μου καπνίζει καὶ βράζει κι' ὀλάκε-
ρος τρανιάζω.

Κέβης.—Εἶμαι ὁ πρῶτος ποῦ σὲ καλεῖ.

Σίμων.—Τί θέλεις;

Κέβης.—Τὰ χέρια σου! ἄφρσέ με νὰ τὰ πιάσω! μὴ μὲ τ' ἀρ-
νίσαι. (Σιωπὴ).

Σίμων.— Α! Α!

Κέβης.—Τί λές;

Σίμων.—"Ἐνα πνεῦμα φύσηξε ἐπάνω μου καὶ δονοῦμαι σὰν
παλούκι!

—Κέβη, μιὰ δύναμη μοῦ ἐδόθηκε, αὐστηρή, ἄγρια! Εἶναι ἡ
μανία τοῦ ἀρσενικοῦ κι' ἐντὸς μου δὲν ὑπάρχει γυναικα.

Κέβης.— Παρακαλῶ σε.

Σίμων.—Μὴν ἐλπίζεις νὰ μάθεις περισσότερα ἀπ' ὅτι θέλω νὰ πῶ.

Κέβης.—"Ἄκουσε! κατάλαβα καὶ δὲ θὰ σ' ἀφήσω! "Ἡμουν ἐρεῖ!
Βέβαια σήμερα πρέπει νὰ σὲ μιλήσω καὶ νὰ μ' ἀποκριθεῖς! Δὲν θὰ
μὲ παρατήσεις πρὶν μὲ μάθεις ὅτι πρέπει.

⁶ Ἀπάντησε! ἢ θὰ σηκωθῶ καί, κοιτάζοντάς σε στὰ μάτια θὰ πο-
λεμήσω μαζί σου!

Παρακαλῶ σε!

Μ' ἄρπαξες τὰ μάτια μου! μὲ πήρες τὴν ἐλπίδα καὶ τὴ χαρά μου!

Με πήρες αὐτὴ τὴ γυναικα καὶ τὴν ἐσκότωσες!

Σὲ σένα λοιπὸν τώρα ἔρχομαι!

Σὲ καλῶ μ' αὐτὴν τὴν γυναῖκα πού ἀγαπήσαμε κ' οἱ δύο, καὶ με
τὸ σπλάγγνος ἰσχυρότερο ἀπὸ τὴ γενεά πού θά χεῖς
γιά με πού εἶμαι ἡ παραίτηση τοῦ ἑαυτοῦ σου!

Μὴ μ' ἀφίνεις στὸ βᾶθος πού βροίσομαι!

Ἔπαυσε! πατέρα! πατέρα! γιατί δὲν εἶμαι παιδί σου ἐδῶ ἀπ' οὐ μοῦ
λείπει, σὲ παρακαλῶ! κούτα, δὲ θά σ' ἀφήσω τὰ χέρια σου.
Κι ὅπως ἔκαμε αὐτὴ ἡ γυναῖκα ὅταν ἀπέθανε, θά τὰ κρατῶ
ἀκουμπισμένα στὸ πρόσωπό μου. ἔτσι
ὡς πού γὰ μ' ἀποκριθεῖς!

Σίμων.— Μποροῦσα νὰ μείνω ἐδῶ ὅλη τὴ νύχτα χῶρίς νὰ
κουνηθῶ ἀπὸ τὸν τόπο μου.

Καὶ δὲ θά βγάλω τοιμοῦδι κ' ἐκεῖνοι πού θά περοῦσαν δὲ θά
μ' ἔβλεπαν.

Εἴμ' ἐδῶ ὀλομόναχος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων εἶναι γύρω
μου, σιτοῦς ἀγροῦς, εἰς τὰ σπῖτια πού ἔχρισαν, σιμὰ στὸ φῶς
πού ἔχουν ἀνάψει.

Κ' ἐγὼ σ' αὐτὸ τὸ σταυρὸ τῶν δρομίων θά σηκώσω χέρι καὶ δὲ θά
φοβηθῶ καὶ θά ὀρκωθῶ, ξοσάλεοντας τὰ λόγια πού μ' ἔχουν
μάθει. (Σηκώνει τὸ χέρι).

Κέβης.— Ὁ Σίμων δὲ θά σ' ἀφήσω τὸ ἄλλο χέρι.

Σίμων.— Μάθε πού ἔνα δικαίωμα μοῦ ἐδόθηκε, μάθε πού μὴ
δύναμη μοῦ ἐδόθηκε!

Πῶς εἶσαι τί θέλεις;

Κέβης.— Εἶμαι ἐκεῖνος πού σὲ παρακαλεῖ, ναι, μεγαλειότερό μου!

Σίμων.— Σὲ πῶνα πιστεύεσαι; γιατί κάτω φοβερό μοῦ ἐδεί-
χτηκε πού ἤμουν ἀκόμη παιδί,

Κι ἐνρίσκομαι σὲ ἀγωνία καὶ σὲ ἀδυναμία

Πάρε καὶ τ' ἄλλο μου τὸ χέρι ἀδελφέ! (Τοῦ δίνει τὸ δεξιὸν χέρι).

Ἡ νύχτα μᾶς κάνει καὶ τοὺς δύο παιδιὰ μέσα σὲν ἀπειροκόσμο
αὐτὸ. Κι ὅμως μὴ δύναμη εἶναι μέσα μου καὶ σὲ λυποῦμαι!

Κέβης.— Σῶσε με!

Σίμων.— Ἀγάπα με! καταλάβαινε με! ὀρκίσου πού θά με εἶσαι
τίμος κ' ἀφήσου ὅπως διόλου σ' ἐμέ. Αὐτὸ εἶναι ἰσχυρό-
μην ἀποφασίζεις ἄσκερτα

Κέβης.— Εἶμαι ἔτοιμος νὰ κάμω ὅτι λές.

Σίμων.— Ὅτι κάνεις γιὰ μένα θά τὸ κάνεις γιὰ σὲ. Θέλεις νὰ
μ' ἀγαπᾷς; με ζητᾷς λόγια κ' ἐγὼ θὲ νὰ δοθῶ βασιλικά
μέσ' τὰ χέρια σου.

Κέβης.— Τί λές;

Σίμων.— Βαστᾷς μὲς τὰ χέρια σου ἕναν ἀνθρώπο πού ὑπάο-
χει. Ζῶ καὶ εἶμαι παρὼν με τὸ μυστήριό τῆς ψυχῆς μου.

Ἔπαυσε! ὦ! νύχτα! ἐδῶ δύο ἀνθρώποι ἔνοχοι βροθήσαν! σκα-
λώνεις στὴ μπλοῦζ μου καὶ κείνο πού ἀγκίζεις εἶναι ἐσὺ
ἀκόμα.

Ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα καὶ εἶμαι ἀνθρώπος μονάχα κατάλαβέ με!
κατάλαβε με τὰ χέρια τῆ θλίψη αὐτῆ. Ὁ ἀνθρώπος ὁ ἀδύ-
νατος καὶ στερημένος τῆ γνώση!

Πόσο εἶναι μεγαλόπρεπο τὸ στόμ' αὐτὸ νὰ λέγει τὸ Ἐγώ του!

Ἄλλὰ ὁ πρόξενος αὐτὸς πού ἔπρεπε νὰ στέκεται ἀνοιχτός,
τὰ μάτια χάνονται κ' ἐκεῖνος πού στέκεται ὀλόθοτος κλονίζεται.

Νὰ πού ὅλα τὰ πράγματα ἀλλάζουν, πρέπει νὰ βαστάξω! Πλα-
νήθηκα σὰν μὴ λάμψη, πρέπει νὰ σηκωθῶ σὰ μὴ φλόγα
ριζομένη. Μὴ μ' ἀφίνεις μονάχο! ἐσὺ ἔχε ἐμπιστοσύνη σ' ἐμέ.
πὲς μου οὐ αὐτὸ εἶναι βολετό!

Κέβης.— Ἐλιξε.

Σίμων.— Ναι θά μπορέσω.

Κέβης.— Ἐδῶ ἐγὼ ὁ πρότος σὲ χαιρετῶ!

Σίμων.— Γονάτισε ἐμπρός μου, τί σπλάγγνος!

Ἔπαυσε τόσο τίμασε ἀφοῦ με συναπάντησες! νὰ πού βροθήκαμε μαζὺ
κ' οἱ δύο.

Μεῖνε κ' ἄς σοῦ εἶμαι ὁ βωμός.

Σίμωνος λοιπὸν κ' ἀκούμπα τὸ κεφάλι σου στὸ πλευρό μου.

Κέβης.— Σὲ παρακαλῶ, καὶ σὲ χαιρετῶ!

Σίμων.— Ὁ ὑπερηφάνια με σφίγγεις λοιπὸν!

Κέβης.— Ἄ! κάτω στάζει στὸ κεφάλι μου!

Σίμων.— Εἶναι τὸ αἷμα μου. Ἔτοι ὁ ἄντρας, ἂν καὶ δὲν ἔχει
βυσζιά μπορεῖ νὰ χύσει τὸ γάλα του!

Καὶ σὺ τώρα

νὰ πού εἶσαι σὰ μὴ δούλα πού προῖν νὰ φύγει φιλεῖ τὸ δέντρο τοῦ
σταυροῦ.

Ἄλλ' αὐτὸ τὸ σταυρωμένο με τὸ γρανίτησ σαρόνι του τραβάει σὸν
οὐρανὸ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι του κ' ἕνα φλόρι πιπίζει σὸν
χαλασμένο ὄμο του. Πάρε τὸ αἷμα μου ἀπάνω σου! ὦ θά
χτυπήσω τὴν καρδιά μου, γιὰ ν' ἀνατηδήσει τὸ αἷμα μου,
ὅπως μ' ἕνα σιβαρὸ χέρι μπήγουν τὴ σφήνα στὸ βουτοῖ!

Εἶναι τὸ αἷμά μου! ἔτοι χαιρετιούμαστε, ἐσὺ κ' ἐγὼ μέσα ἀπ' τὰ
σοσιάδια

ἔχουμε μέσ' τίς φλέβες μας ἕνα ζεστό αἷμα!

Σὰ δύο συγγενεῖς πού πέρα ἀπ' τὸ θάνατο ξαγαγνορίζονται στήν
αἰώνια νύχτα χωρὶς νὰ βλέπονται.

Καὶ πέρτει ὁ ἕνας πάνου στὸν ἄλλον λυώνοντας τὰ δάκρυα!

Κέβης.—Σὲ χαιρετάω ὦ Ρήγα!

Σὲ κρατῶ στήν ἀγκαλιά μου, Μεγαλειότης!

Καὶ νὰ πού γεύτικα τὸ αἷμά σου, σὰν τὸ νέο κρασί πού βγαί-
νει ἀπὸ τὸν κάδο! (Σηκώνεται).

Σίμων.—Χαῖρε!

Κέβης.—Χαῖρε! (βγαίνει).

Σίμων.—Καὶ πὶόν ἔχω ἐγώ; πὶόν ἔχω ἐγώ; (Περπατεῖ μιὰ
στιγμὴ μὲ βήματ' ἀμφίβολα).

Δυὸ δέντρα κι' ὅλη τὴ νύχτα πίσω!

Τὸ σύννεφο σχίζεται κι' ἀπ' ἐκεῖ βλέπουν τ' ἄστρα.

ᾧ ἰσοζύγιο τῶν πραγμάτων στὴ νύχτα! ὦ δύναμη πού σύγνωρα
μὲ τὴ φύση σου δουλεύεις μὲ μιαν ἀνίκητη δύναμη!

Κι' ἐγὼ θὰ κάμω τὸ ἔργο μου, καὶ σεγράμενος ἀπὸ κάτω θὰ
κοννήσω τὴ μεγαλώτατη πέτρα!

Καὶ μὲ μιᾶς θὰ τὴν φορτωθῶ σὰ ἕνας μακελάρης πού φορτώνε-
ται στὴ ράχη του μισὸ βόδι!

ᾧ πράξη! πράξη! πράξη! πὶός θὰ μοῦ δώσει τὴ δύναμη τῆς
πράξης!

Α! ἄ! (Ξαπλώνεται μπρούμητα στὴ γῆς)

ᾧ νύχτα! μητέρα!

Ἀπάνσιέ με ἢ στούμπωσε τὰ μάτια μου μὲ χόμα!

Μητέρα, γιατί ἔτσιος τὸ δέσμα τῶν ματόφυλλῶν μου ἀπ' τὴ μέση!

Μάνα, εἶμαι μονάχος! Μάνα γιατί μὲ σπρώχνεις στὴ ζωή;

Προσιμοῦσα καλλίτερα αὔριο στὴν Ἀνατολή ἢ μονοκεμένη γῆς νὰ
μὴ κοκκινήσει! ὦ νύχτα! μὴ φαίνεσαι πολὺ καλή!

Δὲν μπορῶ! Κοίτα, ἐμὲ τὸ τέκνο σου!

Κι' ἐσὺ ὦ Γῆς, διὲ πὺξ ξαπλώνουμε πάνου στὸ στήθος σου!

Νύχτα μητρική! γῆς! γῆς! (Χάνεται).

CHARLES BEAUDELAIRE**
ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΜΕΤΑΦΡ. ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΟΥ*

I

Σὲ λίγο θὰ βυθίσουμε στὸ παγερὸ σκοτάδι.

Τῆς βιαστικῆς μας ἀνοιξης μέρες φωτολουσμένες,

Ἔχετε γειά! Ἄφουκράζουμε σὰ μούγκρισμα τοῦ ἄδη

Ποῦ πέφτουν ξύλα νὰ βροντοῦν σὲ αὐλὲς πλακοστρωμένες.

Καὶ ὁ χειμῶνας σύσσωμος στὸ εἶναι μου θὰ ἐμπιάσει

Ἐχθρητα, ὀργή, φρίκη, σπασμοί, δουλειὰ σαβιά γεμάτη

Σὰν ὁ ἥλιος πού στήν κόλαση τὴν πολιτικὴ ἔχει φθάσει

Θάνα ἢ καρδιά μου κόκκινο καὶ κρούσταλλο κομάτι.

Ἄκουώ μὲ φρίκη νὰ κροτεῖ πού πέφτει κάθε ξύλο.

Κρεμάλα σὰ στηλώνουγε πὺξ ὑπόκωφα δὲν τρίζει

Ἄκου μου συγκλονίζεται σὰν τύργος πού μὲ στίλο

Ἄκουραστον κριοῦ βαροῦν καὶ νὰ γκρεμνᾶ ἀρχινίζει.

Κι' ὅσο ὁ μονότονος αὐτὸς ἀχὸς μὲ βασανίζει

Θαρρῶ πὺξ νεκροκράβατο κάπου μὲ βιά καρφώνουν.

Γιὰ ποιόν; — Χτές ἦταν ἀνοιξη φθινόπωρο ἀρχινίζει,

Σὰ σήμαντρο τοῦ μισμοῦ οἱ κρότοι οὗτοι ξαπλώνουν.

II

Τὴ λάμψη τῶν μυγδαλωτῶν ματιῶ σου, τὸ σημαράδι

Λατρεῦσ' μὰ ὅλα, πάγκαλλη, σήμερα μὲ πικραίνουν

Κι' οὔτε ἡ ἀγάπη σου αὐτὴ καὶ τῆς φωλιᾶς τὸ χάδι

Σὰν ἥλιος πού λαμποκοπᾶ στὸ κύμα δὲν μ' ἐφραίνουν.

Κι' ὅμως ἐσύ, πονόφυχη, ἀγάπα με καὶ μάννα

Γίνε γιὰ μιὰν ἀχάριστη διαστραμμένη φύση

Γίνε — ἀγάπη γιὰ ἀδερφή — ἢ ἀπόλαψη ἢ πλάνα

Τοῦ δοξαστοῦ φθινόπωρου τοῦ ἡλίου πού θὰ δύσει.

Γιὰ λίγο!... Χάσκει λαίμαργα ὁ τάφος πού ὅλα φθείρει.

Στὰ γόνάτά σου ἀκουμπηστὸς ἄφησε, ἀγαπημένη,

Γιὰ τὰ ἀπολάφω — κλαίγοντας τὸ θερινὸ ἡλιοπύρι —

Φθινοπωριάτικη ἀντιλιά, γλυκιά, ξεθυμασμένη.

Δὲ ξέρω γιὰ ποιὰν ὑπέροχη κι' ἀνεξαγόραστην ἀμαρτία ἢ ψυχρὴ βασιλοπούλα εἶναι σκλαβωμένη στὴ σάλα μὲ τοὺς χάλκινους τοίχους. Ἀκίνητη, καὶ σὰν ὑπερφανεμένη ἀπὸ τὶς ματιῆς ἀόρατου πλήθους, καθιστῆ σ' ἓνα θρόνο, ἀνάμεσα σὲ δυὸ χρυσῆς χίμαιρες, ἔχει ἀποραθυμίσει καὶ χωρὶς ἄλλο κοιτάζει στὸν καθρέφτη τῶν τοίχων τὴν ἀνθάδικην ὁμορφιά της.

Κι' ὅμως νὰ ποὺ σηκώνεται καὶ μὲ μάτια φλογερά ἀκόμη ἀπὸ τὰ ὄνειρα ποὺ ἢ παραμονὴ δὲν ἔδιωξε, βαδίζει πρὸς τοὺς μεταλλικούς τοίχους. Μέσα στὴ φαγγράδα τοὺς βλέπει σὰ σὲ φωτερὴ πάχνη τῆς αὐγῆς νᾶρχεται κάπια ἀβέβαια μορφή, μιὰ πανήδονη μορφή ἀνάμαλλης γυναίκας. Ὁλότρεμη ἀπὸ ἔρωτα ὑπερφυσικό, ψιθυρίζοντας τὸ καλῶς ὥρισες τρέχει ἀνοίγοντας τὰ χέρια πρὸς τὴ βασιλικὴν ὀπτασία. Γνώρισεν ὅμως τὴν ἴδια της λαμπράδα καὶ τὰ ρουθούνια της ὀσφραίνονται μέσα στὴ σάλα τὸ μονάκριβον ἄρωμα τῆς σαρκός της. Τότες θλιμένη κι' ἀποκαμωμένη, μέσα στὴν πορφύρινην ξεκουμπωμένην ἐσθίητα της, ξανάρχεται νὰ καθήσει καὶ νὰ κλάψει ἀνάμεσα στὶς εἰρωνικῆς χίμαιρες: «Ἐγὼ, λέει, πάλι, πάλι ἐγὼ.» Γύρω της ἢ σάλα σηκώνει τ' ἀλύπητα γιαιστοτερά τοιχώματα. Οὔτε λουλούδια φιλικὰ, οὔτε ἄρματα παλιά, παντοῦ ἀναλαμπισμένη ἀπὸ τὸ χάλκῳ, ἢ σκλαβωμένη στολίζει τὴν φυλακὴ της. Νὰ τώρα τόσες ὥρες ποὺ πλήττει καὶ τονεῖ ἢ ψυχρὴ βασιλοπούλα φυλαγμένη ἀπὸ τὴν εἰκόνα της. Τώρα μισεὶ τὸν ἑαυτό της, τώρα θὰ ἤθελε νὰ σκεπά-

σει μὲ πέπλα τοὺς μεγάλους καθρέφτες ποὺ τὴν κάμουν αἰώνιο δεσμοφύλακά της. Ἄγκαλὰ ἓνα παράθυρο εἶναι ἀνοιχτό· νὰ μποροῦσε ἀπ' αὐτὸ τὸ παράθυρο νὰ ἰδεῖ τοὺς τρυγητάδες πλανώμενους μὲς τ' ἀμπέλια ἢ τὶς θεορίστρες νὰ χώνουν τὰ χέρια στ' ἀγανά τῶν ἀσταχιῶν, ἢ μονάχα — κι' αὐτὸ ἀκόμα θανάταν θεῖο — τὰ μεγάλα βώδια σκάβοντας μαῦρα αὐλάκια στὶς σουρουπένιες πεδιάδες! Πὼς θάγερνε τρελλὰ στὸ παραθύρι της καὶ πὼς θάριχνεν ἀλάργα ἀδελφικὰ φιλιὰ στὶς δουλευτάδικες πεδιάδες. Ἄλλοίμονον! Ὁ δρόμος ποὺ περνᾷ κάτου γιὰ πάντα ἔχει ρημάξει· δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος κ' οἱ μαῦρες δεντροσειρῆς ἔχουν κάπιο σοβαρὸ βόισμα νερῶν ποὺ τρέχουν στὸν ὄκεανό. Στὴ θλίψη της ἢ ὀρηγοπούλα σκίζει τὰ ροῦχα της. Τὰ περιδέραιά της τραβηγμένα σκορποῦν τὰ πετράδια τοὺς μ' ἓνα θόρυβο σαρκαστικό, καὶ κάτου ἀπ' τὰ κουρέλια τῆς σκισμένης πορφύρας της φαντάζει ὀλάκερη στὸς καθρέφτες, ποὺ ἐγκωμιάζουν τὴν ἀνώφελη δόξα τῆς πλούσιας ἐπινύμφιας ὥρας της.

Ὡστόσο στὸ τέλος ἢ θύρα λέει ν' ἀνοίξει. Ἄν ἦταν ἢ ὥρα τοῦ συχώριου! Ἄν ὁ ὥραϊος νικητῆς μὲ ἱμάτια φωτὸς ἔμπαινε! Ἄν κάπια ἄλλοπαρμένη φωνὴ ἔκραξε: «Ἐρχομαι νὰ σὲ γλυτώσω ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου!»

Ὁχι, εἶναι μιὰ σκλάβια ποὺ προσφέρει μὲς σὲ μαρράγδινα ποτήρια σπάνια φρούτα καὶ πολύτιμα κρασιά. Κ' ἢ σκλάβια φορεῖ κι' αὐτὴ πορφύρινα ροῦχα, κι' αὐτὴ ἀφίνει νὰ κυλάει χάμω ὁ βαρὺς θησαυρὸς τῶν μαλλῶν της, καὶ κατὰ τὸ κορμὶ καὶ τὸ πρόσωπο εἶναι καλλίτερα ἀπὸ ἀδελφὴ — παρόμοια μὲ τὴ βασιλοπούλα. Κι' ὅμως εἶναι καλὴ καὶ γλυκιὰ καὶ μιλάει μιὰ ταχιὰν ἀναπολίτικη λαλιὰ ποὺ κάμει τὰ φιλικὰ λόγια τὰ παρομαίξουν μὲ ἀγκομαχητὸ περιστεριοῦ. Ἄλλὰ στὴν ὁμορ-

φιά τῆς σταλμένης ἢ σκλαβωμένη ξαναβρίσκει πάλι τὴν ὁμορφιά της καὶ τὰ παρηγορητικὰ λόγια τὴν κάμουν νὰ συλλογίζεται τὴν φωνή της. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ λυπητερὴ βασίλοπούλα διώχνει θυμωμένη τὴν ὠραία σκλάβια, ποὺ ἀγαπᾷ, σκληρότερην ἀπὸ τοὺς καθρέφτες.

ΤΟ ΜΑΓΑΖΙ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ

Δὲ θυμοῦμαι πλέον τώρα, οὔτε τὸν καιρὸ, οὔτε τὸν τόπο, κι' οὔτε ἂν ἦταν σὲ ὄνειρο, ἄντρες καὶ γυναῖκες πηγαυοέρχονταν σ' ἕνα μακρὸν θλιβερὸ περιπάτο· πηγαυοερχόμενα σὶ πλῆθος, ἕνα πλῆθος πλουσιοῦ ἀπ' ὅπου ἀναδίδουνταν ἀρώματα γυναικῶν. Καὶ μ' ὄλη τὴ γλυκιὰ λαμπρόαδα τῶν μηλιωτῶν, τῶν βελούδων ποὺ μὲ χιάδεβαν καὶ μ' ὄλα τὰ κόκκινα χαμόγελα τῶν δροσερῶν χειρῶν μισοειδομένα κάτω ἀπὸ τὰ λεπτὰ πέπλα μὴ ἀόριστη πλήξη μὲ πῆρε βλέποντας ἔτσι δεξιὰ κι' ἀριστερά μου, νὰ περνοῦν ἀργὰ οἱ μονότονοι περιπατηταί.

Καὶ σ' ἕνα μπάγκο, ἕνας ἄνθρωπος κοίταξε τὸ πλῆθος μὲ μάτια παράξενα, κι' ἐνῶ τὸν πλησίαζα τὸν ἄκουσα νὰ στενάξει. Τότες τὸν ρώτησα τί εἶχε γιὰ νὰ παραπονεῖται ἔτσι, καὶ σηκώνοντας πρὸς ἐμὲ τὰ μεγάλα, πυρωτευμένα μάτια του, αὐτὸς ποὺ ἔκλαιε μοῦ εἶπε: «Εἶμαι θλιμένος, βλέπεις, γιατί ἀπὸ πολλὰς μέρες κι' ἀπὸ πολλὰ χρόνια, μόνο νευρόσπαστα εἶδα καὶ πλήττω μὲ τὸ νὰ εἶμαι ζωντανὸς ὀλομόναχος. Εἶναι ξύλινα μὰ τόσο θαναμάσια δουλεμένα ποὺ κουνιοῦνται καὶ μιλοῦν τὰν κι' ἐμέ. Κι' ὅμως τὸ ξέρω, μόνο τὰ ἴδια κινήματα κάμουν πάντα καὶ λὲν τὰ ἴδια λόγια.

«Αὐτὲς οἱ ὠραίες Κούκλες, ντυμένες, βελούδα καὶ

γουνναρικά καὶ ποὺ ἀφίουν νὰ σέρονται στὸν ἄνεμο πίσω τους μὰ ἐρωτιάρικη μωροδιὰ ἱριδος, αὐτὲς εἶναι καλλίτερα καμωμένες ἀκόμη. Τὰ ἐλάτήριά τους εἶναι λεπτότερα ἀπὸ τίς ἄλλες κι' ὅταν ξέρει κανεὶς νὰ τὲς παίξει λαβαίνει τὴν ἀπάτη τῆς ζωῆς . . .

Σόπασε μὰ στιγμὴ κατόπι μὲ τὴ σοβαρὴ φωνὴ ἐκείνων ποὺ θυμοῦνται.

«Μιὰ φορὰ πῆρα κάπια, ἠδονικὰ λιγερὴ καὶ τὴν κρατοῦσα συγχρὰ στὴν ἀγκυλιά μου, τὸ βράδι. Τῆς εἶχα πεῖ τόσο γλυκύτητα πράματα, ποὺ ἔφτασα νὰ πιστέρω ποὺ τὰ καταλάβαινε, καὶ τόσο προσπάθησα νὰ τὴ ζεστάνω μὲ τὰ φιλιὰ μου καὶ τὴν νόμιζα ζωντανή, ὅμως κατάλαβα καλὰ κατόπι ποῦνταν κι' αὐτὴ, σὰν τίς ἄλλες, μὴ Κούκλα γεμάτη ἤχο.

«Πολὺν καιρὸ ἔλπιζα πὼς κάπιο νευρόσπαστο θᾶκαμε μὴ νέα χειρονομία, θᾶλεγε μὴ λέξη ποὺ τᾶλλα δὲν τὴν εἶχαν πεῖ. Τώρα ἀπόκαμα φυσώντας τες τὰ ὀνειρικά μου. Στεγοχωριοῦμαι κ' ἤθελα νὰ φύγω ἀπ' αὐτὸ τὸ Μαγαζὶ τῶν παιχνιδιῶν ὅπου μ' ἔκλεισαν. Σὲ παρακαλῶ, ἂν μπορεῖς, πάρεμε ἔξω, ἔξω, ἐκεῖ ὅπου ἔχει ζωντανὰ ὄντα. . . . »

ALGERNON CHARLES SWINBURNE
ΟΙ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΕΣ * * * * *

Είμασταν δέκα κοπελλιές μὲς τὸ γλωμὸ σιτάρι,
— κόκκινα φυλλαράκια στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
ὡσάν κι' ἐμᾶς ὠραίες δὲ γεννηθήκαν,
— χρυσόμηλα γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

Είμασταν δέκα κοπελλιές σιμὰ στὴ βρύση,
— λευκά πουλάκια στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
γλυκύτερα κοράσια δὲν ἐπαντρευτήκαν,
— κόκκινα δακτυλίδια γιὰ τὴν ὀηγοπούλα.—

Ἡ πρώτη γιὰ νὰ φαίνει, γιὰ τραγοῦδι ἢ δεύτερη
— κουκιά σιτάρι στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
ἢ τρίτη ἦταν γλυκέμοστο ἕνα πιάσμα,
— μαῦρο καὶ ἄσπρο φωμί γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

Ἡ τέταρτη νὰ ράφτει, γιὰ νὰ παίξει ἢ πέμπτη
— πράσινα ὠραία φύκια στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
ἢ ἕκτη κοπελλιὰ ἦταν ἔμοστο κοράσι
— ἄσπρο καὶ κόκκινο κρασί γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

Νὰ κάμει ἀγάπη ἢ ἑβδομη, νὰ παντρευτεῖ ἢ ὀγδόη
— ὠραία καλάμια θραυπερά μὲς τὸ νερὸ τοῦ μύλου —
ἢ ἕνατη εἶχε χρυσοῦφάδια στὸ κεφάλι
— μέλι στὴν ἀχτίδα γιὰ τὴν ὀηγοπούλα.—

Ἡ ἕνατη χρυσοῦφανα γύρω εἶχε σὰ μαλλιά
— ἄνθια πεομένα στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
ἢ κοπελοῦδα ἢ δέκατη ἔμοστη ἦταν κι' ὠραία
— γάντια χρυσά γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

Είμασταν δέκα κοπελλιές σ' ἕνα γλωρὸ λιβάδι
— καρποὶ πεομένοι στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
πὺ ὀμορφες κοπελλιές ποτὲς δὲ γίναν
— χρυσὰ μανίκια γιὰ τὴν ὀηγοπούλα.—

Ἐκεῖ σιμὰ προβαίνει ὁ γιὸς τοῦ Ρήγα
— λίγο ἀεράκι στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
« Ἀπὸ τίς δέκα μιάγα θὰ μοῦ δώσετε »,
— στεφάνι κόκκινο γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

« Ἀπὸ τίς δέκα θὰ μου δώσετε τὴν καλλίτερη »
— λίγη ψιχάλα στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
στοῦμα ἀπὸ κίτριναφθα στίς ἄλλες
— χρυσὸ κρεβάτι γιὰ τὴν ὀηγοπούλα.—

Πῆρε τὴν πλέον πανέμορφη
— βροχὴ ποὺ βρέχει στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
χτένι ἀπὸ λέπια ξανθοπὸ γιὰ ὅλες τίς ἄλλες,
— χρυσόχιτο γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

Γιὰ τὴν πλέον πανέμορφη ἐτοίμασε κρεβάτι
— ἀγέρας καὶ χαλάζι στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
μιὰ ζώνη χόρτων γιὰ ὅλες τίς ἄλλες,
— μιὰ ζώνη ἀπὸ χέρια γιὰ τὴν ὀηγοπούλα.—

Στὴν πλέον ὠραία δίνει τὴν καρδιά του,
— χιόνι ποὺ χιονίζει στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
ἐννιά φυλάκια γιὰ ὅλες τίς ἄλλες,
— ἑκατὸ φιλιὰ γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

Στὴν πλέον πανέμορφη λέει τὸ χαῖρε
— καράβια τσακισμένα στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
χαρίσματα χρυσά γιὰ ὅλες τίς ἄλλες,
— θλίψη τῆς καρδιάς γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

« Μνήμα θὲ νὰ κάμεις γιὰ τ' ὠραίο κορμί μου
— βροχὴ ποὺ σταλάζει στὸ νερὸ τοῦ μύλου —
καὶ τὸν ἀδερφό μου στὸ πλεuro μου βάλετε »
— κρημοὶ τῆς κόλασης γιὰ τὴ βασιλοπούλα.—

ΑΝΘΗ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ

ἐκχυθέντα εἰς τὴν Πανένδοξον Μετάφρασιν τῆς Θεομήτορος Μαρίας, παρὰ τινῶν τῶν τοῦ Φλαγγιανῶ Ἑλληνομουσείου προφίμων, ἐπιστάσι καὶ διορθώσει τοῦ πολυμαθεστάτου αὐτῶν Ἱεροδιδασκάλου Ι. Πατούσα τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν Γυμνασιάρχου. Εἶναι ὁ τίτλος μικροῦ βιβλίου μὲ 42 σελίδες τυπωμένο στὴ Βενετία στὰ 1708.

Ἀπὸ τὸ περιεργὸν καὶ σπάνιον αὐτὸ βιβλίον δημοσιεύουμε τὰ δύο αὐτὰ συννέτα, ὠδάρια, ὅπως τὰ ὀνομάζουν οἱ ποιηταί.

Εἰς ἓνα ἄμουςον ποῦ ἐλόγιαζε νὰ ψάλλει ἔμορφα.

ᾠ μελωδία φωνῆς, ὦ πὼς βαθίζει
Ὁ λάρυγγας καλὰ πὼς μολιθώνει
Κι' ἐρεύγεται φωνή, ὦ νὰ ζεῖς σώνει
Κάποιες φορές κι' ὁ κύκνος κορακίζει.

Κύκνος εἶσαι κι' ἐσὺ μὰ σ' ἐξορίαν
Ὅποταν ψαλμῶδεῖς τέμπεις ἀνθρώπους
Ἄμε, νὰ ζεῖς μακρὰν, ἄλλαζε τόπους,
Οἱ κύκνοι κατοικοῦν ἐτὴν ἐρημίαν.

Τούτων καὶ τὴν φωνὴν μόν' οἱ ψαράδες
Ἀκούσσι συχνὰ, μὰ σὺ τὴν χώραν
Ἄδελφὲ μ' ἐρημώνεις πᾶσαν ὥραν.

Πάντα θνήσκει τινὰς, λέγουν οἱ γριάδες,
Ἄν ψάλλει εἰς γειτονιὰν νυκτὸς ὁ κόραξ,
Μ' ἂν σὺ ψάλλεις ψοῶ ὁ νυκτοκόραξ.

Δαυρέντιος Βενέριος Κρητικός.

Αἰνιτομένον τὸ
"ΚΡΑΤΑΙΑ ΩΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΓΑΠΗ"

Εἶχε λάμψ' ἡ αὐγή, εἰς τὴν ὁποίαν
᾿Ωρισεν ὁ Θεὸς ν' ἀποσηχώσει
Στάστρα ἀπὸ τὸν κόσμον τὴν Μαρίαν,
Κι' ὡς Κυρὰν τοῦ παντὸς νὰ στεφανώσει.

Ἀπείκασεν εὐθὺς νεῦσιν τὴν θεῖαν,
Ὁ ἔρωτας, γοργὰ ὅθεν νὰ σώσει,
Χρυσόφτερος πετὰ στὴν Παναγίαν
Καὶ θάνατον γλυκὺν αὐτῆς νὰ δώσει.

Τότε εὐλαβὲς βέλο· χρυσὸν τεντόνει,
Καὶ κείνην τὴν καρδίαν τὴν ἀναμένει
Μὲ φλόγες Θεϊκῆς γλυκὰ πληγώνει,

Ἄν ἡ Κόρη νεκρὰ ἔτσι ἀπομένει,
Τοῦτο τὸν νοῦν τινὸς ἄς μὴ θολώνει,
Γιατὶ πόθον ἰανὴ δὲν ὑπερβαίνει.

Ἄντώνιος Στρατηγός. Ἀναγνώστης Κερκυραῖος.

ΣΠΗΛΙΟΥ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ * ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

* ΦΥΓΑΝΕ ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ, *****

Κάθε βράδν ἐκεῖ ἐσυνάζονταν καὶ οἱ ἑφτά,
στὴ μεγάλη σάλλα τῆς παλιᾶς ἀρχοντικῆς λέ-
σχης, τῆς ἐρημικῆς.

Δὲν ἐμιλούσανε ἀπόψε, δὲν ἐσαλεύανε εὔτε.
Ἀκούγαν τὴ βροχή, καὶ ἀκολουθοῦσαν τὸ

χρόνο, μέσα στους μεγάλους καθρέφτες, και
ἀπάνω στα μεσαιωνικά πορτραῖτα τῶν προγόνων.

Ὡσάν νότες θανατερῆς μουσικῆς. Μιά γυμνή
μορφή, ζωωμένη, σπανοῦ, πὸν μακρυνάτε πα-
ρομοίαζε παιδιοῦ.

Πλάϊ της μιὰ στρατιωτικὴ γραμμὴ, ξυμητὸ
μούσι, λίγο ὀρθὸ κεφάλι, στηριγμένο στὸν τοῖχο,
μὲ ζάρες σὰν σπαδιὲς στὸ μέτωπο, αὐστηρὰ
μάτια.

Ἔπειτα ὁ τρίτος μὲ σγουρὰ κατάσπρα μαλ-
λιά, ἀχαμνός, μὲ ἀριά γενάκια, μὲ μύτη
λεπτὴ καὶ γυριστὴ σὰ νύχι ἀετοῦ. Ὁ ἄλλος
κατόπι εἶναι παχύς, φουσκωτὸς μὲ γενειάδα πὸν
πέφτει χαῖδευτὰ στὰ στήθια, καὶ εἶναι ἀγαθὴ
καὶ γαλήνια ἢ ὄψη του—μονάχα στὴν κοιλιά
ἀστράφτει μιὰ χοντρὴ ἀλυσίδα.

Καὶ νὰ ὁ γεροντούλης ὁ κοντός, παλιοντυμέ-
νος, μὲ τὸ πλατὸν μέτωπο, καὶ τ' ἀνήσυχα μα-
τάκια, μὲ τὰ χωμένα μάγουλα καὶ τὰ ζωωμένα
φρύδια. Ἔχει πολλὰς ζάρες στὸ μέτωπο.

Κι' ὁ πλέον κατάσπρος, μὲ καθάριο λαιμο-
δέτη κατάσπρο, λιανὸς καὶ σκυφτός, μὲ χαμό-
γελα στὴν ὄψη, ὁ γεροντώτερος ἴσως ἀπ' ὅλους,
κντάζει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ λέει μέσα στὴ
σιγαλιά, ὁπὸν μονάχα ἢ βροχὴ μιλοῦσε στὰ
γιαλιά τῶν παραθυριῶν.

— Φύγατε τὰ χελιδόνια;

*ΧΑΡΟΣ****

Στὴν ἄλλη κάμαρα ἔπαφεν ἀποβραδὺς καὶ ὁ
λόγος τοῦ ἀκριβοῦ πατέρα.

Καὶ πὼς καθόμοννα σκυφτὸς ἐμπρὸς στὸ
ἄδειο τραπέζι, μὲ τὰ ποτήρια μας—καὶ τὸ δικό
του μ' ἓνα δάχτυλο κρασί.

Μὰ πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο τοῦτο ἀποκοιμήθηκε
ὁ πατέρας. Γιατί θλιμμένες οἱ γειτόνισσες ἐφέ-
ραν τὰ μυρουδικά;

Μὰ ὁ πατέρας, ἀκριβός, ἐπλάγιαζε στὴν κά-
μαρα τοῦ κήπου, κι' εὐώδιαζε του πάντα ὁ
ὑπνος.

Ἡ θύρα ἐκτύπησε σιγά.

Καὶ πὼς καθόμοννα σκυφτὸς μὲ τὰ ποτήρια
μας, καὶ τὸ δικό του μ' ἓνα δάχτυλο κρασί.

Καὶ εἶπα, καλὲ πατέρα, πὼς ἢ μιλιὰ θὰ σοῦ
λειπε, καὶ δὲν ἄνοιξα τὴ θύρα, ὁ γιός σου: ἐγώ.

Στὸ ποτήρι μὲ τὸ δάχτυλο κρασί τὰ χεῖλια σου
ἄγγιζαν, καὶ ἢ στάλα ἐκρέμοταν ἀκόμη.

Σὰν τὸ παιδάκι μοῦ ἔκρουσες τὴ θύρα ἀπόψε
βράδν.

ΚΑΠΝΟΣ * ΥΠΟ ΛΩΡΗ ΑΛΕΞΙΟΥ

Στήν Ἐκκλησία
 Ἦχο κλάμμο γοιέται
 Ἀπό τὸ ἡμίφωτο καὶ τὶς χλωμὲς λαμπάδες...
 Οἱ νεκρικοὶ διαλογισμοὶ
 Ἀγοσαλεύουνε
 Μέσα σὲ πέπλα
 Στήν πένθιμη μέσα ὄσμη
 Τοῦ λιβανιοῦ καὶ τὶς τρεμουλιαστὲς θαμπάδες...
 Κι' ὁ καπνὸς ἀγορνυλιέται,
 Ὅλο ξεχειλίζει
 Ἀγοπλανιέται...
 Στέκεται, γροῖζει
 Σγοπλέκεται ἀπαλὰ γύρω σὲς λαμπάδες
 Χαδεύει ἀνάλαφρα, φιλεῖ
 Τὴν Παναγία
 Ἀντιδιαβαίνει
 Περαῶ ὀλόγυρα ἀπὸ τὶς εἰκόνες
 Γεμίζει τὸ σκοτάδι, θαμπώνει τὶς θαμπάδες
 Μέσ' σὲ ἀσημένια θυματα ξεχύνεται.
 Γεμίζει τὴ σάρκα
 Γεμίζει τὸ Νοῦ
 Καὶ μέσα σὲ θρησκευτικὲς ἀνατριχάδες
 Στροβιλίζεται ἤρεμα ἢ ψυχή
 Καὶ σέρνεται
 Στὴ λειτουργία.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ
 ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΛΗΣ
 ΥΠΟ Μ. * * * * *

Λέγουν γιὰ τὸν Ὁσκάρο Οὐάιλντ ὅτι ἦταν ἓνας μεγάλος καλλιτέχνης τῆς ζωῆς. Τὴν τέχνη τὴν ὅποιαν ἔζησε δὲν μπόρεσε ποτέ του νὰ τὴ γράψει. Ὁ ἴδιος ἔχει πεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του — «Στὴ ζωὴ μου ἔβαλα τὴ μεγαλοφυΐα μου, στὴν τέχνη μου ἔβαλα μοναχὰ τὸ τάλεντο μου». Ὁ κ. Φυτίλης εἶναι ἓνας ἄνθρωπος μοναδικός, ἔχει μίαν ἀνώτερην ἀντίληψη τῆς τέχνης, ἀλλὰ τὴν τέχνην τοῦ σχεδὸν ὅλη τὴν ἔβαλε στὴ ζωὴν του· τὴν τέχνην τὴν ἀπόλαυσε παραφόρως στὰ ξένα ἔργα, ἔργα ποὺ παρουσιάζουν τὸ νέον φρενιάσμα, ἔργα ποὺ βάσι-σαν σένα ἕφος ἀτομικὸ τὸ ἐξόπασμα μᾶς μουσικῆς ψυχῆς. Καὶ ὅταν τὸν ἀκούσαμε νὰ λέγει τὸ θαυμασμό του γιὰ τὰ ἔργα αὐτά, ὁ κ. Φυτίλης μᾶς φάνηκε ὁ νέος Μεσίας τοῦ δράματος, ἀφοῦ γνώριζε τόσο καλὰ καὶ τὴ ζωὴ. Ἄλλ' ὁ κ. Φυτίλης φαίνεται ὅτι στὸ δρόμο αὐτὸ τῆς ἀπολάυσεως τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἐξόδευσε κάθε δημιουργικὴν ἰκμάδα ποὺ εἶχε, τόσο πολὺ ποὺ ὅταν ἐσκέφτηκε νὰ γράψει τὸ ἔργο του ἦταν πολὺ ἀργὰ καὶ ἀναγκάστηκε νὰ πάρει τὰ εὐκολώτερα clichés καὶ τὸ κοινότερο καὶ πλέον μεταχειρισμένον ἕφος, ποὺ δὲν ἔχει καμμιά ποιητικὴ δροσιά, οὔτε κανέναν δημιουργικὸ παλμὸ σὲ μίαν πρόχειον τέλος πάντων ἀντίληψη τῆς τέχνης.

Ὅσο γιὰ τὶς θεωρίες του εἶναι ἐναντίον τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος, ἀλλὰ ὁ ρεαλιστικὸς αὐτὸς μᾶς παρουσιάζει πολλὰς φορὰς μερικὰς οὐτοπίες. Στὸ τελευταῖο του μάλιστα δράμα προχωρεῖ περισσότερο ὄχι

μόνο θέλει να καταργήσει τις κοινωνικές προλήψεις αλλά και τις αισθηματικές (χωρίς να λογαριάσουμε τις τεχνικές που καταργούνται *(ipso facto)*).

Είπα στην αρχή για τον Όσκαρ Ουάιλντ ότι στην τέχνη που έζησε έδυοσιασε την τέχνη που θα έγραφε και φαίνεται ότι όσο περισσότερο απολάμβανε την τέχνη της ζωής τόσο χειρότερα έργα έγραφε.

Όταν συγκρίνουμε τους δύο αυτούς καλλιτέχνες της ζωής βλέπουμε ότι ο κ. Φυτίλης έζησε την τέχνην απείρως περισσότερο από τον Όσκαρ Ουάιλντ. Και γι' αυτό ο κ. Φυτίλης είναι μια ιδιαίτερη και μοναδική φρυσωγνωμία στα γραμματά μας, έξω από κάθε πρόληψη — φιλοσοφική, αισθηματική, αισθητική — μās έδωκε τον παλμόν της ζωής.

Ζ. ΦΥΤΙΛΗ * ΝΙΤΣΑ * ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ *****

Το νεώτατον έργο του κ. Φυτίλη είναι από τα άρκετά επαναστατικά. Ρεαλιστό μάζν και ιδανιστικό, του κόσμο του μάζν και έξω από τον κόσμο. Η Νίτσα κόρη πλοουσίας οικουγενείας, αναθρεμμένη με την κλασική άρχαία σοφία καθώς το δηλώνει ο συγγραφέας, αγαπά τον παιδικό της φίλο Νίκο, πτωχό νέο, υπάλληλο σέ μεγάλο κατάστημα. Ο πατέρας έξ αιτίας αυτής της κοινωνικής διαφοράς δέν στρέγει να την παντρέψει μ' αυτόν και επειδή το απαιτεί ή κόρη του συγκρούεται μάζν της και την βρίζει. Η Νίτσα τότε απογοητεύεται από την αγάπη των γονέων της. Όμως ο πατέρας επιθυμεί να την κάμη να μισήσει και τον Νίκο κι' αυτόν τον πείθει να υποκριθή πώς δέν την θέλει άν και παρουσιάζει και προτείνει σιό Νίκο να παντρευτή τη Νίτσα.

Γίνεται τότε μια σκηνή άναμεσαζν του Νίκου και Νίτσας και αυτή τον περιφρονή και απογοητεύεται από τον πρώτο και τελευταίο έρωτά της. "Υστερα ή Νίτσα έγκολπώνεται την καλλιτεχνία. Άρρωστά από την στεναχώρια ως στον άναχωρεί σιό Παρίσι κι' έχει αναλαμβάνοντας την ύγεία της ζει σάν νέα Ασπασία άνάμεσα σιούς εκλεκτούς της τέχνης και της επιστήμης.

Το έργο του κ. Φυτίλη έχει πολλές ώραϊες σκηνές μέσα που δείχουν άληθινό δραματούργό και τεχνίτη του θεάτρου. Ός σύλληψη όμως το έργο του δέν φαίνεται σωστό για να καταστήση την ήρωίδα του εις την τελευταία εξέλιξί της· την θέλησε θρεμμένη με της άρχαίας σοφίας το γάλα, όμως δέν πιστεύουμε ή άρχαία σοφία να άνοίγη το δρόμο και να καταστήση μια γυναίκα μεγάλη έταίρα άπόδειξις κι' όλη ή άρχαία γυναικεία κοινωία όπου δέν φαίνονται και πολλές Νίτσες. Οι δύο πρώτες πράξεις δέν είναι τίποτ' άλλο παρά επανάληψη κοινών τόπων που τās άναμάσησε κι' ίδιος ο κ. Φυτίλης σ' άλλα του προηγουμένα δράματα έξον πού ότι ή πρώτη είναι βιαστική και ή σύγκρουσις που γίνεται σ' αυτήν της Νίτσας και του πατέρα της πολλή αϊφριδία και άπότομη.

Η δεύτερη είναι άτεχνη γιατί άδύνατο να φαντασθή κανείς ένα νέο τέλειο τέχνημα όπως ο Νίκος αγάπωσης τρελλά τη Νίτσα να υποκρίνεται άδικαιολόγητα και άτεχνα και να συγκρατείται υπεράνθρωπα. Η τρίτη πράξις είναι φλύαρη έξον από την σκηνή του Λάγια του μονοικού, όπου αρχίζει να φανερόνει ο κ. Φυτίλης το σκοπό του, να καταστήση τη Νίτσα υπεράνθρωπη γυναίκα μιά πού την τελειώνει με μια ύστερική σκηνή, πού άνατρέπει όλες τις προσπάθειες του συγγραφέως να την παρουσιάση για το ιδανικό της μελλούσης γυναίκας. Όραία πράξις είναι ή τετάρτη όπου ο κ. Φυτίλης τέλος έδημιούργησε το άνατρεπτικόν ιδανικό του. Η Νίτσα ζει χωρίς έρωτα, χωρίς πατρίδα, άνάμεσα σιούς εκλεκτούς της τέχνης. Ζει χωρίς καμιά κοινωνική συνδήκη, έλεύθερη. Τώρα άν ζει έτσι έχων της τέχνης ή χάριν του ύστερισμού της δέν μās το λέγει ο κ. Φυτίλης. "Ίσως και για τα δύο. Το ιδανικό αυτό βέβαια θα ήταν το σημείο πού θα ήταν σωστό να καταστήση κάθε γυναίκα, άν ή ανθρωπίνη φύσις κυβερνωϊώνταν μόνον από τη λογική και ήταν όλόετα στερημένη κι' από αισθήματα πού είναι άνώτερα καμιά φορά άπ' όλα. Άπ' άλλη μεριά άφοδ' σ' αυτό το ιδανικό ήθελε να καταστήση, έπρεπε να λείψη όλος διόλου ή τρίτη πράξις άρώστειες δηλαδή και έρωτοτροπίες με το Λάγια, όπου χαρακτηρίζεται ή ήρωίδα πούλν περισσότερο έρωτική παρά αγάπωσα την τέχνη.

Χαρακτήρας καλός είναι ο Τζώνης. Μ' όλα ταύτα ο κ. Φυτίλης δείχνει πώς είναι δραματικός γρορίζων την τέχνην του και πού περιμένουμε άπ' αυτόν τέλεια έργα.

Αντ. Γ.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Σ. ΣΚΙΠΗ * ΜΕΓΑΛΗ ΑΥΡΑ * ΚΑΛΒΕΙΑ ΜΕΤΡΑ *

Είναι πολύ δύσκολο να μπορέσει να κάμει κανείς μια σωστή κρίση για το έργο ενός ανθρώπου με τον όποιον έχει συνδεθεί άλλοτεσ αρκετά. Το έργο αυτό είναι αδύνατο να μη γεννήσει μια κάπιαν ιδιαίτερη συμπάθεια που δέν θά μπορεί να προσδιορίσει ακριβώς που τελειώνει για τόν άνθρωπο και που άρχινά για τó έργο. Μ' έναν άνθρωπο που έζησε μαζί κάπιαν καιρό με τήν ίδιαν ιερή πρόθεση τής άνώφελης αυτής όμορφιάς τών στίχων, δέν μπορείς παρά να βρείς κάπιαν παλιάν άναλαμπή στο έργο του που θά σέ συγκινήσει ιδιαίτερα.

Ο κ. Σκίπης είναι ένας ποιητής στα τραγούδια του όποιού ξεγυλιζει κάπιος άκμαίος χωμός ζωής που έχει κάπου μια πνοή δημοτικού τραγουδιού. Τόσο τά θέματά του όσο και τó ύφος του έχουν ένα πλούσιο ζέσπασμα ρομαντικού ρητορισμού και αισθηματικότητας που ξεσπούν άκράτητα σε στίχους που νομίζεις που δέν τελειώνουν ποτέσ. Αυτό τó πρότεριμα να πούμε του κ. Σκίπης είναι τó μεγαλείτερο εμπόδιο που τόν έκαμε να μη μάς δώσει ως σήμερα ένα άριστούργημα—γιατί ενώ βρίσκουμε εδώ και εκεί τραγούδια που σπαρασούν από ζωή, δύσκολα θά βρούμε στα δυό βιβλία ποιήματα που να μάς ευχαριστήσουν όλίτελα.

Έγινεταί ότι μιλω πάντα για τó γούστο μου και για τόν τρόπο που αντιλαμβάνουμαι τήν ποίηση. Τά τραγούδια αυτά—που καθώς είπαμε είναι ένας αισθηματικός ρομαντισμός άπαλλαγμένος, βέβαια, από μερικέσ υπερβολέσ του—είναι όλα αναλυτικώς περιγραφικά—εσωτερική κι εξωτερική περιγραφή—μέχρι κόπου και γι' αυτό νομίζουμαι που ό κ. Σκίπης επιτυχαίνει στα μικρά κομάτια. Η «Μεγάλη Αύρα» έχει ποιήματα ή καλλίτερα ένκ ποιήμα εκτός από δύο-τρία με τó ίδιο μετίθο που μπορούμε πολύ ώραία να πάρουμε όποια περίοδο θέλουμε από τó ένα ποίημα και να ιη βάλουμε

στο άλλο χωρίς χαμιά ζημία. Όλη ή συλλογή είναι ένα ζέσπασμα έπικοφανούσ πνοής ή όποία όμως δέν έχει αρκετέσ παραλλαγέσ αισθητικής συγκινήσεως για να σέ συγκρατήσει. Πολύ πιο επιτυχημένα μου φαίνονται τά «Κάλβεια Μέτρα» κι' άπ' αυτά τ' απλοϊκώτερα εκεί όπου χωρίς χαμιάν επιτήδευση ό ποιητής άφίνει να ξεχειλιζει ή ψυχή του κι' όπου με πόνο που αισθάνεται κατάβαθα σου λέει:

*Καμία δέν εζήλεσα
Εύνοία στη ζωή,
Και τίποτε δέν πόθησα
'Η θλιμμένη ψυχή μου
Στόν κόσμο τοῦτο.*

*Γιά τίποτε τά μάτια μου
Ποιέσ δέν υγράθηκαν
Και στεναγμούσ, παράπονα,
Τά χείλη μου δέν πρόφερα
Τά μαντισμένα.*

*'Ασχηνήτος σέ όλα
Τής Μοίρας τά χιναήματα,
Τίς χαρέσ τών ανθρώπων
Και τίς ξένεσ μοιράζουμαι
'Ωτάν δικέσ μου.*

*Μόνο ζηλεύω πάντοτεσ
'Όσοσ βλογαίη ή Είλαμμένη,
Νά προσφέουρ τó φίλημα
Τό στερονό στόν πατέρα τους
'Όταν πεθαίνει.*

Ἄλλὰ ἐδῶ ἐργίμαστε σὲ μιὰν ἄλλη, μανία τοῦ κ. Σκίπη.
Γιατὶ Κάλθειν Μέτρα :

Μὲ φαίνεται πὼς ἡ ἀγάπη καὶ ὁ θαυμασμὸς πρὸς τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου ποιητοῦ μποροῦσε νὰ ἐκδιτλωθεῖ ἀλλιότικα. Ὁ Κάλθος ἤτανε, βέβαια, ἓνας μεγάλος ποιητὴς πού μᾶς ἄφησε τὴ ἀρχαϊκόμορφη στρωφὴς τὴς καλλιτέρες ὠδὲς πού ἔχουμε στὴ φιλολογία μας. Σ' ἓνα ὕφος ὅλως διόλου ἰδιότροπο καὶ φαινομενικὰ ἀξέγνιαστο αὐτὸς ὁ *genus irritabile vatum* ἔδωκε τὴν προσωπικὴ του μορφή ἢ ὅποια ἐνωμένη μαζί μὲ τὴ μεγάλη ψυχὴ πού τὰ πνέει μᾶς δίνει τὴν ἐντύπωση μιᾶς ἀνότερης συγχίνησης. Ἄλλὰ νὰ θελήσει νὰ μιμηθεῖ ἔστω κι' ὁ καλλιτέρας ποιητὴς αὐτὸ τὸ ἰδιόρρυθμο ὕφος εἶναι κάτι ἀταίριαστο κι' ἄχαρο σὰν ξένο ροῦχο.

Ἐκεῖ ὅπου ὁ κ. Σκίπης μὲ φαίνεται, πὼς ἐπίτευξε ὀλιγότερο εἶναι ὅπου θέλει νὰ ντύσει τὸ ποίημά του μ' ἓνα σύμβολο γιατί τὴς περισσότερες φορὲς κάμει ὅλως διόλου ἀντίθετη δουλιὰ ἀπὸ ἐκείνην πού πρέπει νὰ γίνῃ κ' οἱ στίχοι του σοῦ φαίνονται σὰν κριτικὴ ἀνάλυση προὑπαρχόντων ποιημάτων. Ὁ κ. Σκίπης δὲν ἀποφεύγει καὶ τὸ κωμικὸ πού μεπαχειρίστηκαν καὶ μεγάλοι ποιηταὶ ἀλλὰ πού μού φαίνεται πολὺ ἐπικίνδυνο.

Ὡς τόσο ἀπὸ τὴ συλλογὴ αὐτὴ ἀναβλύζει μιὰ σφριγηλὴ ζωὴ πού ὑπόσχεται πολλά. Κι' ἀπ' αὐτὸν τὸν «Ἐωτάρη» ἀκόμα φαίνεται πὼς ὁ κ. Σκίπης δὲν εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸ εἶδος πού θὰ κατασταλάξει καὶ θὰ μᾶς δώσει ἀριστουργήματα. Ὁ «Ἐωτάρης» εἶναι μικρὰ τραγουδάκια βουκολικῆς πνοῆς ἐνὸς ἀνθρώπου πού φαίνεται πὼς πέρασε ἀπὸ διαφόρους σταθμοὺς καὶ σοῦ φέρνει τὴν γαλήνη ἀποβρογαῖκου ἀνοιξιάτικου δειλινού.

M.

ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ * ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΠΡΗΛΗ

Ὅταν διαβάσω ὁμορφους στίχους νέων ἢ ἀγνώστων μου ποιητῶν αἰσθάνομαι μιὰν ἡδονικὴν ἀνατριχίλαν νὰ μὲ ἀναταράξει μὴπως ἔξαφνα εὔρω ἐκεῖνο πού ὄνειρεύτηκα γιὰ τέλειο. Καθὼς ἔβαλα στὴν προμετωπίδα τοῦ περιοδικοῦ μας τὸ ἔργο μας εἶναι λυρικό καὶ στὸ λυρισμὸ στηρίζουμε τὴν ἀναγέννηση τῆς φιλολογίας μας, γιατί εἶναι ὁ πραγματικὸς σπόρος πού μπορεῖ ν' ἀνθήσει μιὰ πλούσια κι' ἀλιθινὴ λογοτεχνία ὅπως σ' ὅλες τὴς φιλολογίες. Τ' ἄλλα εἶδη θάρσῶν κατόπι, φτάνει νὰ μπεῖ μιὰ γερὴ βάση.

Γι' αὐτὸ ἀνοιῖα χαρούμενος τὴς σελίδες τοῦ νιοῦ γαλτου βιβλίου τοῦ ἀγνώστου μου ποιητοῦ Ρήγα Γκόλφη.

Δυστυχῶς μέσα στοὺς στρωφούς στίχους του ἔιν μπερῆσα νὰ αἰσθανθῶ τὴν ἰδιαιτέρεν ἐκείνη συγχίνηση πού μ' ἄφινει κάθε δυνατὰ προσωπικὸ ἔργο, συμαζωμένο σ' ἓνα ποιηματάκι, σ' ἓνα στίχο, πού ἔχουν ὅλο τὸ ἀνατρίχιασμα μιᾶς εἰλικρινοῦς πνοῆς.

Στοὺς στίχους τοῦ Ρήγα Γκόλφη ξαναδιάβασα πολλοὺς παλιούς γνωστούς μου στίχους, καλοὺς καὶ κακοὺς.

Βρήκα τὸν Κρυστάλλη, τὸ Σπήλιο Παταγιάννη, τὸν Παλαμά, τὸ Μαλακάση, ἀκόμα τὸ Σκίπη καὶ τὸ Σολομό, ἓνα Σολομό σακατεμένο. Ἄλλὰ πρέπει νὰ σταματήσω γιατί κοντένω νὰ βρῶ κι' ἐγὼ πὼς μαζί μ' αὐτοὺς καὶ πρὶν ἀπ' ὅλους μιμήθηκε τὸν μέγαν ποιητὴν Παῦλον Νιρβάναν, ὁ ὅποιος ἀνακαλύψα; κρυφὴν ρετσέταν περὶ κατασκευῆς νερόβραστων τετραστιχῶν ἀπὸ τὰ ψίχουλα ξένων τραπεζιῶν, πολὺ φρωτῶν πολλὲς φορὲς, φαίνεται ὅτι ἐπίδρασε σ' ὅλη τὴ σύγχρονη καὶ προηγούμενη νεοελληνικὴ ποίηση. Αὐτὸ μᾶς τὸ μαθαίνει ἓνας κριτικὸς ὁ ὅποιος τελευταία ἀνάλαβε νὰ κρίνει τὰ νεοελληνικὰ γράμματα ὄχι ἀπὸ ἀγάπη, φαίνεται, ἀλλὰ ἀπὸ ἀπελπισία.

Στὸ Ρήγα Γκόλφη μποροῦν νὰ συγχορευθοῦν ὅλα τὰ σφάλματα ποὺ μπορεῖ νὰ τοῦ βρεῖ κανεὶς γιατί εἶναι ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τοῦ δρόμου του. Φτάνει νὰ μὴ τοῦ λείψει ἡ ζωὴ καὶ δὲ θ' ἀργήσει νὰ παρουσιάσει καὶ προσδοπικὰ ἔργα.

ΠΩΛ ΚΛΩΝΤΕΛ

Στὴν σημερινὴ ζύμωση τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ποὺ ἀπὸ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τραβοῦν οἱ λαΐευται τοῦ ὕφους μὲ τὴν παράδοση τῆς μαρτυρικῆς γραφῆς τοῦ Φλωμπέρ καὶ Μαλλαρμέ (πόσον ἥρωικὰ τὴ συνεχίζει ὁ ἀριστοτέχνης ἐρημίτης Ἐλεμίρ Μπούρζ) καὶ ποὺ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀπαλύνει σ' ἕνα εἶδος ἀυθόρμητης γραφῆς ὁ Φρανσίς Ζάμ, μᾶς παρουσιάζονται ἕνα σωρὸ ἄλλες τάσεις νέων ἢ δοκιμασμένων ταλάντων ποὺ προσπαθοῦν νὰ συγκεράσουν τίς δύο αὐτὲς τάσεις προχωρώντας περισσότερο στὴν μιὰν ἢ στὴν ἄλλη, καὶ ἐφαρμόζοντάς τιν στὴν ιδιαίτερον ἀντίληψη τῆς τέχνης τους, ρεαλιστικῆς, ἰδεαλιστικῆς. Μέσα σ' αὐτοὺς τέλος πάντων ποὺ συνεχίζουν τίσον ἁρμονικὰ τοὺς παλαιότερους δασκάλους παρουσιάζεται ξαφνικὰ σὰν ἕνα ἀυθόρμητο πνεῦμα ὁ Πῶλ Κλῶντελ ποὺ μᾶς ἔδωκε σὲ μιὰ δραματικὴ φόρμα τὸ ὕφος ποὺ νομίζεις πὺς τὸ ἀπασχολεῖ μονάχα ἡ τραγικὴ παράσταση τῶν ἰδεῶν του, ποὺ μποροῦμε νὰ τὸν ὀνομάσουμε τραγικὸ λυρισμὸ.

Ἀπὸ τὸ καταστάλαγμα τῶν φιλοσοφῶν καὶ ἀπὸ τὴν παρακμὴ τῶν ποιητικῶν παραδόσεων, σιχόνεται σὰν ὑπεράνθρωπος βαδίζοντας ἀνόμιος ἀνάμεσα στοὺς ἀδελφούς του, μὲ μιὰ πνοὴ κάπου βιβλική, κάπου αἰσγύλεια καὶ μὲ τὴν ἀγρίαν πρωτόγονην ἔκφραση. Μονάχα σ' ἕνα Οὐόλτ Χούτμαν μποροῦμε νὰ βρούμε κάποια συγγένεια.

Πῶλ Κλῶντελ, μαγικὴ ἀπήχηση ποὺ τόσον ἡ ἀρμενία τοῦ ὀνόματός του ὡς καὶ ἡ ἀρχαὸπρεπὴς τραγικότης τοῦ λυ-

ρισμοῦ του, μῶς θυμίζουν τὸ δικὸ μας Κιλβό, ἀκόμη συμαζωμένο καὶ κομψὸ μπρὸς σ' αὐτόν. Καὶ στοὺς δύο σ' ἕνα ὕφος ἐξέγνοιαστο ἀναβύει ἡ τιτάνια σκέψη.

M.

ALGERNON -- CHARLES SWINBURNE

Πέλανε ὁ μεγαλείτερος ποιητὴς τῆς Ἀγγλίας ὁ Σουίμπορν ποὺ ὅποιον δημοσιεύσαμε στὸ προηγούμενο εὐλλο τῆς *Madonna mia*. Ὁ Σουίμπορν φάνηκε σ' ἀγγλικά γραμματα τὴν ἐποχὴ ποὺ οἱ δευλικοὶ μιμητὲς τοῦ Τέννyson ἐπλαδάρωναν καὶ ἀποστέγνωσαν σὲ μονότονους εἰδωλλιακοὺς στίχους κάθε ποιητικὴν παράδοση. Μὲ τὰ πλούσια ποιητικὰ χαρίσματα τοῦ φαίνονταν ὁ γνησιότερος κληρονόμος τοῦ Κόλλεριτζ Σέλλεϋ, Κήτς, Ροβέρτου, Μπράουνιγκ καθὼς καὶ τοῦ Θωμᾶ Κουίνσεϋ καὶ τοῦ Πόε καὶ τὰ ἕνα μόνισε θαυμάσια μὲ τὰ ἰδανικά τῶν προραφαηλιτῶν, τοὺς ὀπίρους συμπληρώνει. Ἡ Σχολὴ αὐτὴ ποὺ φαίνονταν νὰ πῆρε τὴν πρώτην ὄθησιν ἀπὸ τὴν διδαχὴν τοῦ Ρούσκιν καὶ στὴν ὅποια φαίνεται νάκαμε μεγάλην ἐντύπωση ἡ μετάφραση τῶν τετραστίχων τοῦ Ὁμάρ Καγιὰμ, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τοῦ Leigt Hunt βάσισε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ πλούτισμα τοῦ ὕφους τῆς ἀγγλικῆς μουσας στὸν Ἰταλικὸ Παρνασσὸ ἐνῶ θράφηκε μὲ τοὺς μεσαιωνικοὺς θρύλους.

Ἐξὸν ἀπὸ τίς πηγὰς τῶν προραφαηλιτῶν ὁ Σουίμπορν διακρίνονταν καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν ἑλληνικὴν ὀμορφίαν ποὺ τὴν κατάλαβε κατάβαθα. Κ' ἔτσι μαζὶ μὲ τὴ μυστικὸτάτη μεσαιονολατρεία του ἡ ἀρχαϊκὴ πλαστικότης τῆς ὀμορφίαν τοῦ ἔργου του μοιάζουν σὰ θεῖον ἐναρμόνισμα ψυχῆς καὶ σαρκὸς ποὺ ἀπαύγασμά του εἶναι ἕνας ἰδεαλιστικὸς σανσουαλισμὸς. Ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη του γιὰ τὴν ἑλληνικὴν ὀμορφίαν γένηκε ἀφορμὴ νὰ καταγαναχτίσουν οἱ διάφοροι δημοσιογράφοι καὶ κριτικοὶ, οἱ ὑποκριτικὰ ἠθικολόγοι, ποὺ δὲν

ἀργησαν νὰ χαραχθῆρσιν ὡς σαδικὰ τὰ πανέμορφα δημιούργηματα μιᾶς ἀγγελικῆς ψυχῆς. Δὲν ὑποπέφθησαν ὅτι ἡ ἀσχημιὰ κρύβεται στὴν πλαδαρότητα, στὴν χυδαιότητα καὶ στὴν ὑποκρισία κι' ὅτι οἱ στίχοι τοῦ ἦσαν ἱερά πλασμένοι ἀπὸ μάρμαρα μυρωμένα μὲ λίθινα καὶ σμύρνα πού μέσα τους κρύβεται μία βαθιὰ μουσικὴ μιᾶς ἀνώτερης θρησκείας.

Τί τοὺς φταίει ἂν μὴν ἴμπορῶντας νὰ προχωρήσουν πέρα ἀπὸ τὴ ψυχὴ τους βρίσκουν μονάχα, γύμνια σκοτινάδα, ἀθεϊά, τρέλλα. Ὁ ποιητὴς πέρνει μονάχα τὸ μυστηριακὸν ἄρωμα κάθε θρησκείας μὲ τὸ ὅποιον μεταλαβαίνει τις κατόπι γενεές, οἱ βέβηλοι πάντα θὰ βλέπουν τὴ συχαμερὴ ψυχὴ τους στὸ θειότερον ἔργο, Ὁ Σουίμπορν εἶδε τὴν ἀρχαίαν ὁμορφιά μὲ μάτια ἀγίου.

Μ' ὄλη τὴν ἀρχαιολατρεία του ὁ Σουίμπορν φαίνεται νὰ μὴν εἶναι ξένος ἀπὸ τὰ μυστικὰ τῶν ξένων τεχνοτροπιῶν καὶ κατέχει ὅλες τις λεπτότητες πού ἀρχίζουν—«Emaux et Camées» καὶ καταλήγουν στὸ Μαλλαρμὲ καὶ τὸ Βερλαίν. Μὲ τὸ Γκωτιέ μαζὶ ἀγάπησε καὶ τὰ ἔργα τοῦ Φρανσουά Βιλλὼν καὶ τῶν ἄλλων «Grottesques». Ἡ ἀγάπη μου γιὰ τὴν γαλλικὴ φιλολογία ἦταν μεγάλη, στὸ περιοδικὸ τοῦ Μανδὲς «Ἡ Δημοκρατία τῶν γραμμάτων» παρουσιάστηκε, κι' ὡς γάλλος ποιητὴς μὲ μιὰν ὠραία μπαλλάντα. Ἐξὸν ἀπὸ τὰ γαλλικὰ μεταχειρίζονταν τέλεια τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ κι' ἔγραψε ὠραία ἐπιγράμματα καὶ ποιήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια καλλίτερα εἶναι ἐκεῖνα πού δημοσιέφθησαν στὸν «Τάφο τοῦ Θεοφίλου Γκωτιέ».

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΤΗΣ «ΦΑΛΑΓΓΟΣ»—

Ἐνα συμπόσιο δόθηκε γιὰ νὰ γιορτασθεῖ ἡ «Φάλαγγα» πού μπαίνει στὴν τέταρτη χρονιά της. Τὸ ὠραῖο αὐτὸ περιοδικὸ πού τὸ διευθίνει ὁ μαλλαρμικός ποιητὴς Jean Royère εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα φιλολογικὰ περιοδικὰ τῆς Γαλλίας. Μαζὶ μὲ τὸ ἀξιόλογο Vers et Prose συγκεντρώνουν τὴν καλλίτερη φιλολογικὴ παραγωγή, ὄργανα καὶ τὰ δυὸ τοῦ Συμβολισμοῦ.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«VERS ET PROSE».—Στὸ τελευταῖο τεῦχος του δημοσιεύονται ὠραῖα ποιήματα τοῦ Stuart Merrill, Fernand Herold, Jules Romains καθὼς καὶ τοῦ φίλου μας Louis Mandin πού διορίστηκε καὶ γραμματεὺς τοῦ περιοδικοῦ.

«LE BEFFROI».—Μάρτης-Ἀπρίλης. Τὸ ἀξιόλογο αὐτὸ περιοδικὸ πού διευθίνει ὁ γλυκὺς ποιητὴς Leon Bocquet καὶ συγκεντρώνει πολλοὺς ἐκλεκτοὺς νέους, μεταφέρθηκε στὸ Παρίσι 33, Avenue Gobelins.

«LE THYRSE».—Ἀρ. 8, ἀρ. 9. Διευθυντὴς Leopold Rosy. Ἐνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα περιοδικὰ τοῦ Βελγίου. Ἡ ἐπιθεώρηση τῶν βιβλίων πού κάμει εἶναι ἀπὸ τίς καλλίτερες, δίνει καὶ πολλὰ πληροφορίες γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ κίνηση. Στὸ φύλλο τοῦ Μαΐου δημοσιεύει τέσσαρα σονέτα τοῦ Keats μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν Léon Bocquet.

«POESIA».—Φεβρουάριος-Μάρτης.—Ὁ διευθυντὴς του Φ. Μαρινέτης δημοσιεύει ὀλίγερο τὸ μαριφέστο τοῦ μελλοντισμοῦ. Τὸν κ. Μαρινέτην τὸν γνωρίζουμε ὡς γαλλο συμβολιστὴ, κολορίσταν πρῶτης γραμμῆς. Γιὰ τὸ μαριφέστο του αὐτὸ πού προσπαθεῖ νὰ φέρει δῆθεν μιὰν ἐπανάσταση στὴν ἐπικρατοῦσαν αἰσθητικὴν θὰ γράψουμε στὸ ἐπόμενο τεῦχος.

«ISIS».—Τὸ περιοδικὸν αὐτὸ πού διευθίνει ὁ σωμαθὴς ποιητὴς Ary René-d'Yvermont (Παρθένης) εἶναι ἀπὸ τὰ καλλίτερα πού φάνηκαν γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τοὺς νέους στὴ Γαλλία. Μαζὶ μὲ τοὺς νέους ὁ κ. Παρθένης ἐξασφάλισε τὴ συννεργασία καὶ τῶν καλλι-

τερον γάλλον συγγραφέων. Ὁ Charles Morice, ὁ Jean Ro-
yère, ὁ Saint Georges-Bouhelier, ὁ Georges Polti, ὁ Paul
Adam, Paul Fort καὶ ἄλλοι. Ὁ κ. Παρθένος ἂν καὶ εἶναι φα-
ναικός ρεαλιστής εἰς τὸ περιοδικὸν του πάντα φαίνεται ἀμερόλη-
πιος καὶ λεπτός κριτὴς ὄλων τῶν σχολῶν, καὶ φιλοξένησε ὅλα τὰ
ώραία ἔργα στὶς σελίδες τοῦ Περιοδικοῦ του χωρὶς νὰ ἐξετάζει
τὴν τεχνολογίαν αὐτῶν. Ἀλλὰ ἐκτός αὐτῶν ὁ κ. Παρθένος εἶναι
ἀπὸ τοὺς πολλοὺς λίγους, ἴσως ὁ καλλίτερος πληροφορημένος, ποὺ
παρουσίασαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐπὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, σὲ μετα-
φράσεις ποιητῶν. Ἐξὸν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν μεταφράζει ἀπὸ τὰ ἰσπα-
νικά, πορτογαλλικά, ἰταλικά, ἀρβανίτικα καὶ δὲ ξέρον τί ἄλλο.
Γιὰ τὴν γλωσσομάθειά του αὐτὴ καὶ γιὰ τὴν λεπτὴν κριτικὴν του, οἱ
γάλλοι συναδέλφοί του τὸν ἐκτιμοῦν πολὺ. Θυμοῦμαι πῶς σ' ἔνα
ἄρθρον τοῦ ὁ Γουστάβος Κὰν τὸν ὀνόμαζε «une force de la
nature».

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΓΙΑ ΤΟΝ SAINT-POL-ROUX.—Στὶς 6 Φεβρουα-
ρίου δόθηκε ἐν Παρίσι συμπόσιον γιὰ τὸν Saint-Pol-Roux ποὺ
γενεθὸς ἐστὶν ἐν Παρίσι ἕξτερον ἀπὸ δώδεκα χρόνια ζώσας ἐπὶ Βρετ-
τάνη. Προέδρευε ὁ «πρίγκιπας τῶν ποιητῶν» Λέων Διέρξ. Ὁ
ποιητὴς Γουστάβος Κὰν ἀπέγγειλε τὴν πρόποση τοῦ Καμίλ Μω-
κλαίρ, ποὺ ξαφνικὰ ἐμποδίστηκε νὰ παραβρεθῆ. Πολλοὶ ἄλλοι
ἀπὸ τοὺς κορυφαίους συμβολιστὰς βρισκονταν ἐν τῷ συμπόσιῳ.

Ὁ Saint-Pol-Roux εἶναι ἀπὸ τοὺς παλαιότερους ἐργάτας
τοῦ συμβολισμοῦ, ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἀδιαλλάκτους, ποὺ ποτὲς
δὲν φρόντισε νὰ συγκεράσῃ τὸν ἀτομομότον μὲ τὸ γούστο τῶν ἀνα-
γνωστῶν. Ἡ προσπάθεια τῆς καλλιτεχνικῆς γραφῆς ἔφθασε
σ' αὐτὸν ἐν τῷ ὀξυτάτῳ σημείῳ. Εἶναι ὁ τολμηρότερος μεταφοριστής
ποὺ ἔκαμε κ' αὐτὸν τὸν Ρεμὺ νιὲ Γκουρμόν νὰ παραξενεῖται.
Ἡ μεγάλη αὐτῆ ἐπιτήδευση τοῦ ἔφους του τοῦ ἔκαμε μὲ ὅλη
τὴ δυνατὴ προσωπικότητά του νὰ μένει σχεδὸν ἀγνωστος ἐντὶ
ἄλλοι μικρότερος ἀξίας γνωρίστηκαν παντοῦ. Ἐργαρε πολλὰ τρα-
γῳδία ἐν τῷ περὶ κ' ἕνα ὀραϊὸν δράμα «Ἡ Κυρὰ μὲ τὸ δρέπανον».

— ZOI —

REVUE DE LITTÉRATURE DE CRITIQUE ET D'ART

Directeur: A. MELACRINOS

Rédaction: Péra, Rue Timçni, 13, Constantinople.
ou à Galata, Ibra'îm Rifat Han 18, 19, Cons)ple.

Il sera rendu compte de tout ouvrage dont
un exemplaire sera envoyé à la Direction.

Ἐτοιμάζονται ἐκδόσεις τῆς «Ζωῆς»:

Ιο Τὰ διηγήματα τοῦ Σπύλιου Πασιαγιάννη.
Πο Ὁ Ἀπολλώνιος τοῦ Κλήμη Πορφυρογέννητου.